FOOD TRAILS

MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

Ndarja e novacioneve për tranzicionet e sistemit ushqimor urban

Një manual praktik

Projekti Food Trails ka marrë fonde nga programi i kërkimit dhe novacionit Horizon 2020 i Bashkimit Evropian, sipas marrëveshjes së grantit nr. 101000812.

Colophon

Ky manual përfaqëson një sintezë të njohurive dhe përvojave të ndara nga anëtarët e komunitetit Food Trails gjatë katër viteve të fundit. - Ne u shprehim mirënjohjen tonë të gjithë atyre që kontribuan në aktivitetet e Food Trails, duke përfshirë folësit, organizatorët dhe pjesëmarrësit.

Autorët: Marijke Dijkshoorn-Dekker[1], Elisa Ciravegna[1], Siobhan Maderson[2], Nico Polman[1], Chiara Roticiani[3] dhe Emma Termeer[1]

[1] Wageningen Research; [2] Cardiff University; [3] Eurocities

Kontribuesit: Andrea Patrucco[2], Emanuela Plebani[2], Elisa Porreca[2], Thomas Mattijssen[1], Haki Pamuk[1], Chloe de Vries[1], Lucie Jeandrain[3] dhe Madeleine Coste[3]

[1] Wageningen Research; [2] Bashkia e Milanos; [3] Eurocities

Ky manual nuk do të ishte bërë pa kontributet e çmueshme të qyteteve tona partnere – Bashkia Bergamo, Bashkia Birmingam, Bordeaux Metropole, Bashkia Kopenhagen, Bashkia Funchal, Grenoble Alpes Metropole, Bashkia Groningen, Bashkia e Milanos, Bashkia e Selanikut, Bashkia e Tiranës dhe Bashkia e Varshavës.

Duam të falënderojmë recensentët për komentet kritike dhe sugjerimet konstruktive. Dokumenti është shqyrtuar nga organet vendore të Groningenit dhe Bordeaux Metropole

Manuali është hartuar nga Hearts and Minds, Brussels.

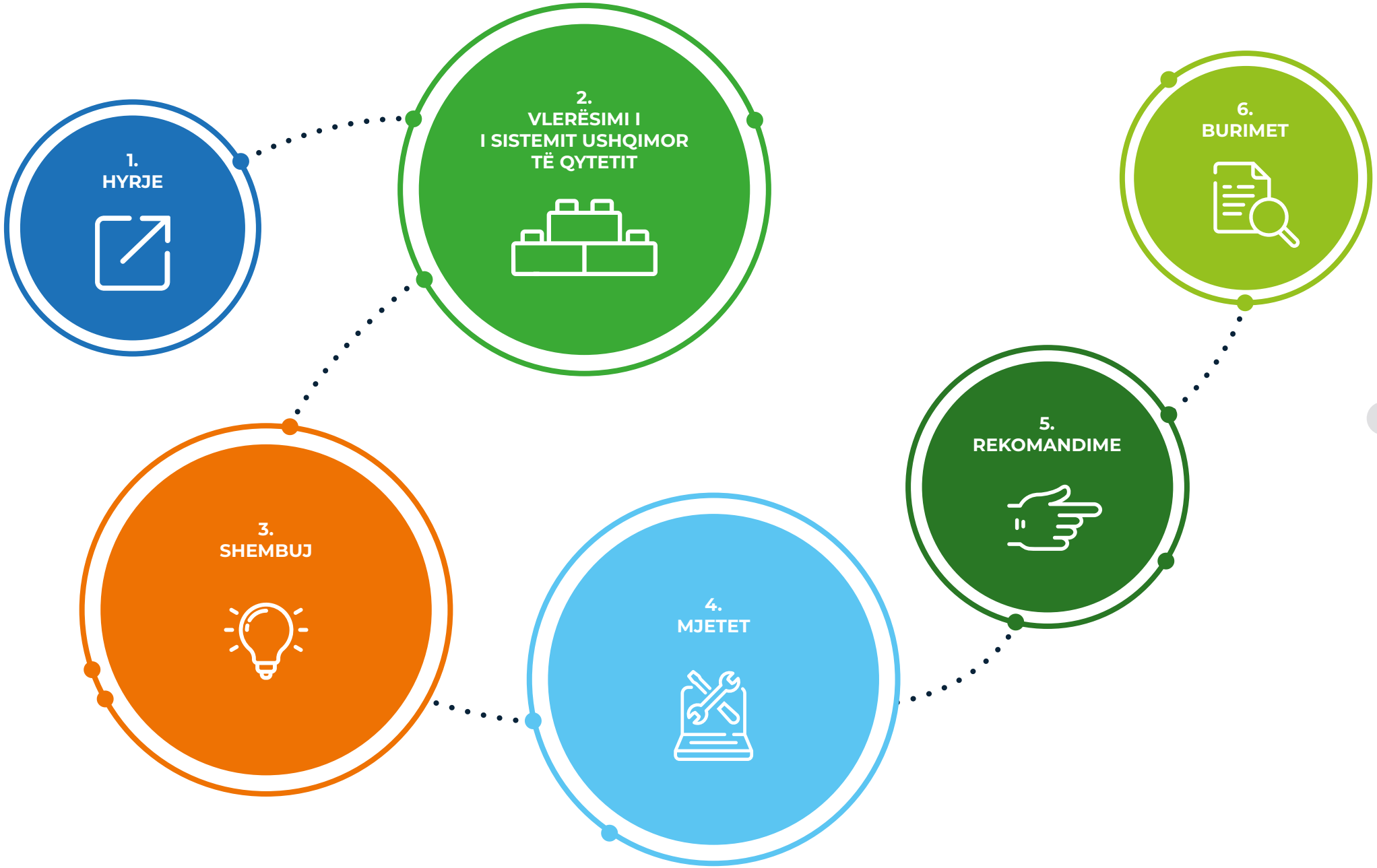
Fotografitë janë nga partnerët e Food Trails, iStock ose AB Comunicazioni srl (drejtori Marcello Fauci/VisualCrew, regjisori Giancarlo Migliore/VisualCrew). Meritat janë të Grenoble Alpes Metrople (faqja e parë e fotografisë së shportës së kungullit; faqja 69); Jean-Babtiste Menges (faqja 66); dhe organet vendore të Varshavës (faqja 52).

Data: 28 qershor 2024

Deklarata e mohimit të përgjegjësisë
Ky dokument përmban informacione konfidenciale në formën e gjetjeve të projektit të FOOD TRAILS, punës dhe produkteve dhe përdorimi i tij rregullohet në mënyrë rigoroze nga marrëveshja e konsorciumit të FOOD TRAILS dhe nga kontrata nr. 101000812.

As konsorciumi i FOOD TRAILS dhe as ndonjë nga nëpunësit, punonjësit ose agjentët e tij nuk do të jenë përgjegjës, përgjegjës për neglizhencë ose të ngjashëm në lidhje me ndonjë pasaktësi ose mosveprim.

Përmbajtja e këtij dokumenti është përgjegjësi e vetme e konsorciumit të FOOD TRAILS dhe në asnjë mënyrë nuk mund të merret për të pasqyruar pikëpamjet e Komisionit Evropian dhe REA-s.

1.
HYRJE
2.
VLERËSIMI I
I SISTEMIT USHQIMOR
TË QYTETIT
3.
SHEMBUJ
4.
MJETET
5.
REKOMANDIME
6.
BURIMET

1. HYRJE

1.1 SI TA PËRDORNI MANUALIN E FOOD TRAILS

Manuali i Food Trails për qytetet është krijuar për të qenë një burim informacioni dhe frymëzimi i dobishëm dhe ndihmës për këdo që punon me sistemet ushqimore në qytetin e vet dhe që dëshiron të mësojë nga Food Trails, si dhe të miratojë një qasje të ngjashme në punën e vet. Ai siguron elementet thelbësore për qytetet që kërkojnë shembuj të praktikave më të mira për të frymëzuar dhe për të informuar për risitë në sistemin ushqimor të qytetit të tyre - rrjetin e të gjithë individëve dhe organizatave të përfshira në prodhimin, përpunimin, shpërndarjen dhe konsumimin e ushqimit. Këto elemente përshkruhen në mjetin *QuickScan Lens for Replication (QSLR)* të manualit. Elementet e QSLR-së mund të përdoren për të përsëritur nismat e suksesshme – për të zgjeruar shkallën dhe ndikimin e ndërhyrjeve, ose për të zhvilluar ndërhyrje të ngjashme në vende të tjera. Manuali ofron informacion mbi metodologjitë e riprodhimit dhe mjetet e aksesueshme, duke përfshirë hartëzimin e grupeve të interesit, mbledhjen e të dhënave, teorinë e ndryshimit dhe mësimin nga kolegët. Këto mund të mbështesin ndryshimin sistemik – ndryshime të cilat ndikojnë në pika të shumta brenda sistemit ushqimor dhe çojnë në transformim të rëndësishëm të sistemit ushqimor.

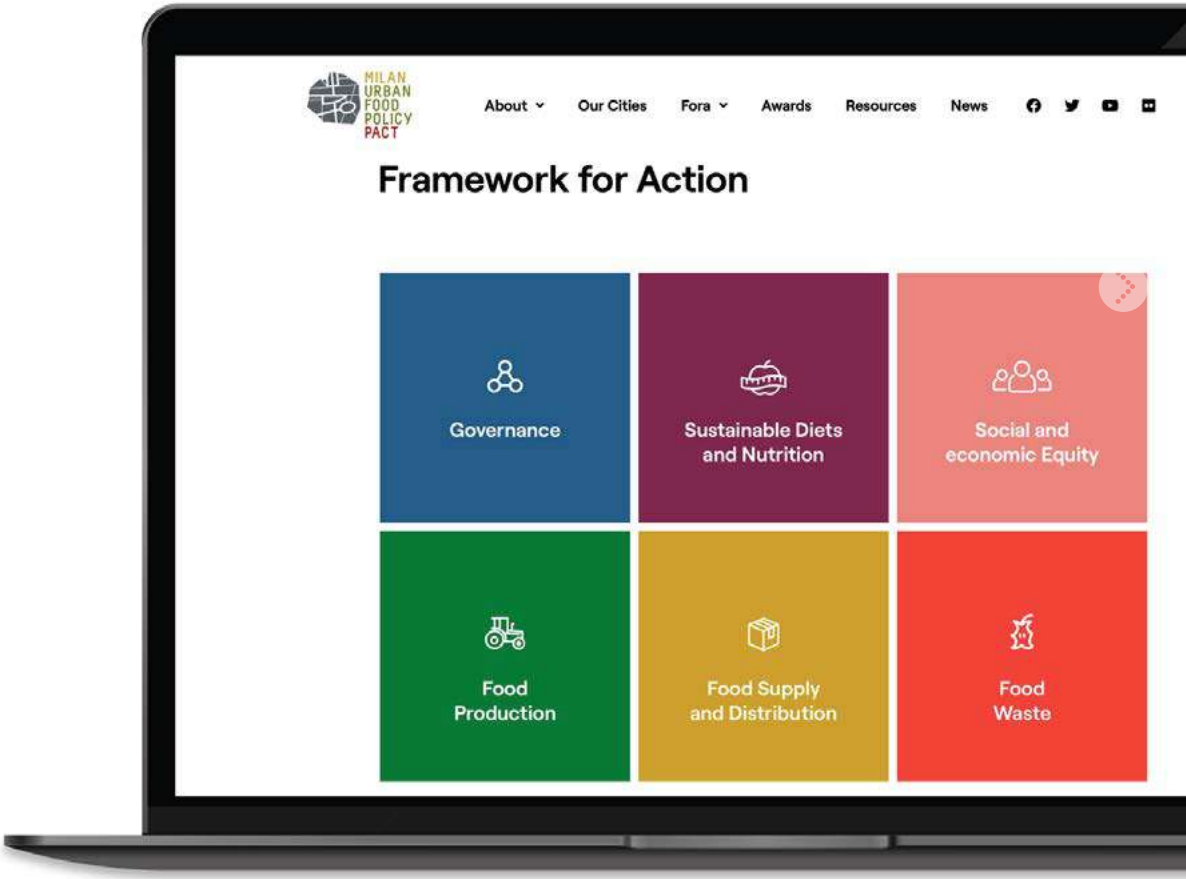
Është e rëndësishme të theksohet se kur themi qytete, nënkuptojmë çdo formë të qeverisjes vendore në një zonë urbane, siç janë rrethet, bashkitë, komunat dhe zonat metropolitane. Mjetet e ofruara në këtë manual mund të përdoren në çdo strukturë të qeverisjes vendore.

Në qendër të manualit janë shembujt praktikë dhe frymëzues se si qytetet e Food Trails adresuan sfidat rreth kategorive të *Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos (MUFPP)* për veprim: Qeverisja, dietat dhe të ushqyerit e qëndrueshëm, barazia sociale dhe ekonomike, prodhimi i ushqimit, furnizimi dhe shpërndarja e ushqimit, si dhe mbetjet e ushqimit. Është e rëndësishme të kini parasysh se shumë ndërhyrje të sistemit ushqimor merren me kategori të shumta në të njëjtën kohë. Mund të jetë e dobishme që qytetet të mendojnë se si mund të adresojnë sfida të shumta urbane përmes ndërhyrjeve të tyre në sistemin ushqimor. Së fundi, përmblidhen mësimet e nxjerra dhe rekomandimet nga qytetet partnere dhe studiuesit.

Kategoritë e MUFPP-së mbështesin punën e bërë nga qytetet në të gjitha fazat, duke përfshirë QSLR-në, dhe zgjedhjen dhe aplikimin e mjeteve për të planifikuar, vlerësuar dhe ofruar ndërhyrje. Në këtë manual, do të shihni se si qytetet kanë përfshirë çdo fazë të punës së tyre në këto gjashtë fusha të masave të rekomanduara.

1.2 PAKTI I POLITIKËS USHQIMORE URBANE TË MILANOS

Pakti i Politikës Ushqimore Urbane të Milanos (MUFPP) është marrëveshja e parë dhe më e rëndësishmja ndërkombëtare midis qyteteve nga e gjithë bota, e angazhuar për zhvillimin e sistemeve ushqimore urbane të qëndrueshme, gjithëpërfshirëse dhe fleksibël. Që nga fillimi i saj në vitin 2015 gjatë EXPO Milano "Të ushqesh planetin, energji për jetën", ai ka mbështetur qytetet duke stimuluar shkëmbimin e praktikave dhe të mësuarit midis tyre dhe duke organizuar aktivitete për ngritjen e kapaciteteve. Për të siguruar një qasje gjithëpërfshirëse dhe sistematike drejt transformimit të sistemit ushqimor brenda qyteteve, Pakti i Milanos promovon një "Kuadër për veprim" që përmban 6 kategori (qeverisja, dietat dhe të ushqyerit e qëndrueshëm, barazia sociale dhe ekonomike, prodhimi i ushqimit, furnizimi dhe shpërndarja e ushqimit, mbetjet e ushqimit) dhe një kuadër monitorimi, e zhvilluar së bashku me Qendrat e Burimeve për Bujqësinë Urbane dhe Sigurinë Ushqimore (RUAF) dhe Organizatën e Kombeve të Bashkuara për Ushqimin dhe Bujqësinë (UN FAO), për të mbështetur qytetet në strukturimin më të mirë dhe vlerësimin e ndikimit të politikave të tyre ushqimore.

1. Hyrje > **1.2 Pakti i Politikës Ushqimore Urbane të Milanos**

Të gjitha qytetet e Food Trails janë pjesë e MUFPP dhe shfrytëzojnë mjetet e saj për të arritur tranzicione të qëndrueshme në të ardhmen. Në vitin 2024, nënshkruesit e Paktit të Milanos janë më shumë se 280 qytete, që përfaqësojnë gjithsej 490 milionë banorë në 6 rajonet e MUFPP: Afrika, Evropa, Euroazia dhe Azia Jugperëndimore, Amerika Veriore dhe Qendrore, Amerika Jugore dhe Azia e Paqësorit. Pjesëmarrja e qyteteve është veçanërisht e rëndësishme në Evropë, ku Pakti i Milanos numëron 106 qytete nënshkruese. Ndër aktivitetet e ndryshme që promovon MUFPP, më i rëndësishmi është Çmimi i Paktit i Milanos, i nisur në vitin 2016 së bashku me Fondacionin Cariplo. Vit pas viti, pakti mblodhi 621 praktika, duke krijuar një bibliotekë unike të politikave ushqimore të miratuara zyrtarisht nga kryetarët e bashkive të qyteteve.

1.3 STRATEGJIA E USHQIMIT 2030

Food Trails është pjesë e familjes së projektit Food 2030 të financuar nga programi Horizon i BE-së: një seri projektesh të udhëhequra nga kuadri i kërkimit dhe novacionit për Food 2030, i cili është krijuar për të mbështetur qytetet në zhvillimin e sistemeve ushqimore fleksibël dhe të qëndrueshme (FoodSHIFT 2030, FoodE, Food Trails, Cities 2030 dhe FUSILLI). Ai është në përputhje me strategjinë e Komisionit Evropian për Food 2030 dhe "Nga ferma në pirun", si dhe Marrëveshjen e Gjelbër Evropiane. Food 2030 adreson katër prioritete tematike: (1) ushqimi, (2) klima dhe mjedisi, (3) qarkullimi dhe efikasiteti i burimeve, dhe (4) novacioni dhe fuqizimi i komunitetit. Të gjitha qytetet në Food Trails kanë identifikuar një temë prioritare për kontekstin e tyre, por gjithashtu inkurajohen të mendojnë se si mund të trajtojnë tema të shumta gjatë ndërhyrjeve të tyre. Shumë veprime pilot të qyteteve të Food Trails kanë kombinuar prioritetet tematike. Për shembull, një skemë e kompostimit të mbetjeve ushqimore të komunitetit lidh qarkullimin dhe fuqizimin e komunitetit, ndërsa skemat e prokurimit mund të adresojnë ushqimin, klimën dhe qarkullimin në të njëjtën kohë.

1.4 PROJEKTI FOOD TRAILS

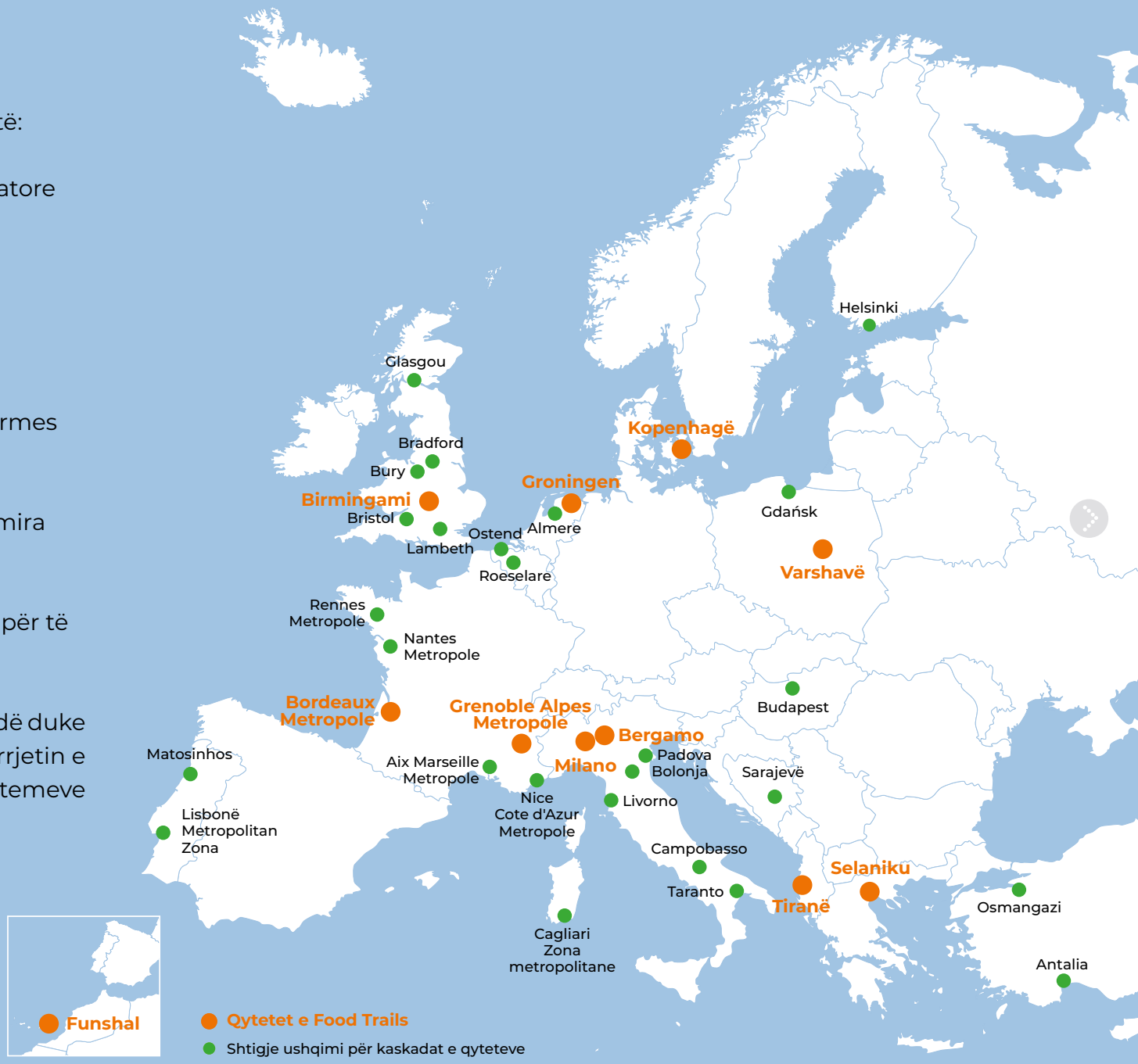
Mënyra se si ne prodhojmë, shpërndajmë dhe konsumojmë ushqimin – sistemet tona ushqimore – ndikojnë në mjedisin, shëndetin tonë dhe shumë më tepër. Sistemet ushqimore urbane kanë sfida dhe pika të forta unike, pasi ato kërkojnë ndërhyrje që lidhen me shëndetin publik, varfërinë, përfshirjen sociale dhe mjedisin. Një nga sfidat kryesore të shekullit[21] është se si mund të hartojmë dhe të krijojmë sisteme ushqimore urbane që promovojnë aksesin, disponueshmërinë dhe përballueshmërinë e dietave të qëndrueshme. Qytetet luajnë një rol kryesor në transformimin e sistemeve ushqimore. Me këtë sfidë në mendje, projekti Food Trails përkthen vizionin dhe angazhimin e përbashkët të Paktit të Politikës Urbane Ushqimore të Milanos në progres të matshëm dhe afatgjatë drejt sistemeve të qëndrueshme ushqimore. Qëllimi i projektit është të zhvillojë praktikat më të mira që ofrojnë udhëzime për qytetet e tjera që kërkojnë të transformojnë sistemet e tyre ushqimore.

Food Trails është një projekt katërvjeçar i financuar nga BE-ja Horizon 2020, duke bashkuar një konsorcium prej 19 partnerësh evropianë. Këtu përfshihen 11 qytete të Food Trails - rajone të qyteteve evropiane me një popullsi të kombinuar prej gati tetë milionësh: Bergamo (IT), Birmingam (MB), Bordeaux Metropole (FR), Kopenhagë (DK), Funchal (PT), Grenoble Alpes Metropole (FR), Groningen (NL), Milano (IT), Selanik (GR), Tiranë (AL) dhe Varshavë (PL). Këto 11 qytete evropiane, së bashku me partnerët nga projekti, krijuan së bashku veprime pilot në laboratorët e novacionit me pjesëmarrje, ku bashkëpunimi midis qytetarëve dhe qytetit/metropolit të tyre u nxit si një mjet për politikat dhe veprimet e qëndrueshme ushqimore urbane në lidhje me 4 prioritetet e identifikuara në strategjia e Food 2030: të ushqyerit, klima, qarkullimi dhe komunitetet. Bashkëpunimi unik i bashkive, qytetarëve dhe studiuesve është një tipar i rëndësishëm i projektit “Food Trails”. Studiuesit luajtën një rol qendror në laboratorët e novacionit duke ndihmuar qytetet për të mbledhur, analizuar dhe ruajtur të dhëna, duke matur ndikimin dhe duke ofruar informacion për çështje specifike.

Së bashku, konsorciumi i Food Trails synon të:

- **TË RRISË** njohjen e strategjive urbane novatore të ushqimit dhe potencialin e tyre për të transformuar sistemin ushqimor
- **TË ANGAZHOJË** dhe **TË FUQIZOJË** KOMUNITETET
- **TË SIGUROJË** qëndrueshmëri afatgjatë përmes mundësive të financimit
- **TË PËRSËRISË** politikat ushqimore më të mira për ushqimin
- **TË BASHKËPUNOJË** me autoritetet lokale për të krijuar angazhim politik

Projekti Food Trails përfshin 26 qytete kaskadë duke rritur ndjeshëm ndikimin e tij duke forcuar rrjetin e qyteteve të angazhuara për zhvillimin e sistemeve të qëndrueshme ushqimore urbane.

2. VLERËSIMI I SISTEMIT USHQIMOR TË QYTETIT TUAJ

QuickScan Lens for Replication (QSLR)

Mjeti QuickScan Lens for Replication (QSLR) ofron udhëzime për nëpunësit e qytetit që punojnë për të transformuar sistemin ushqimor të qyteteve të tyre. Elementet e mëposhtme janë mjaft të rëndësishme:

- organizimi i politikave
- një vizion dhe agjendë të përbashkët
- përfshirja e grupeve të interesit
- përdorimi efikas i burimeve
- aktivitetet transformuese
- mësimi i vazhdueshëm

Çdo qytet është i ndryshëm. Aktorët në një qytet mund të vendosin se detyra e tyre e parë është të zhvillojnë një vizion dhe agjendë të përbashkët. Në një qytet tjetër, ata mund të përfshihen drejtpërdrejt në eksplorimin dhe zbatimin e aktiviteteve të ndryshme.

Si mund ta përdor QSLR-në për të vlerësuar sistemin ushqimor të qytetit tim?

Megjithëse ju rekomanduam të filloni me organizimin e rregulloreve, mund ta shqyrtoni QSLR-në nga fillimi në fund ose nga fundi në fillim për të fituar njohuri për procesin e transformimit të sistemit tuaj ushqimor. QSLR mund të shërbejë gjithashtu si një udhëzues gjatë hartimit të ndërhyrjeve ose kur hasni vështirësi në kuptimin e sistemit ushqimor të qytetit tuaj gjatë aktiviteteve tuaja. Për më shumë informacion në lidhje me QSLR, shih dokumentin e dorëzimit 6.2 në Burimet.

ELEMENTET

ORGANIZIMI I POLITIKAVE

Krijimi i një sistemi ushqimor urban më të qëndrueshëm kërkon pjesëmarrjen aktive të politikëbërësve të ndryshëm. Kjo do të thotë përmirësim i njohurive për kuadrin politik të qytetit tuaj: cilat departamente, aktorë dhe nisma merren me çështjet që lidhen me ushqimin dhe si mund të funksionojnë së bashku për të përmirësuar sistemin në tërësi.

VIZIONI DHE AGJENDA

Një vizion i qartë dhe i përbashkët që përshkruan skenarin e ardhshëm të ushqimit të qytetit tuaj ofron bazën për krijimin e strategjive efektive dhe veprimet udhëzuese që promovojnë novacionin e sistemit ushqimor.

GRUPET E INTERESIT

Shumë grupe interesi me interesa dhe nevoja të ndryshme janë të përfshirë në sistemin ushqimor urban. Sfida është integrimi i të gjitha pikëpamjeve për të siguruar pjesëmarrjen aktive të të gjithëve dhe, në fund, novacionin e sistemit.

BURIMET

Mbështetja financiare afatshkurtër dhe afatgjatë, njerëzit e kualifikuar dhe entuziastë dhe koha për t'ia kushtuar projektit, si dhe toka dhe uji në dispozicion të qytetit për prodhimin e ushqimit janë thelbësore për t'u marrë parasysh. Disa burime do të jenë tashmë të disponueshme, ndërsa të tjera mund të kenë nevojë të vijnë nga vende të tjera.

AKTIVITETET

Aktivitetet kërkojnë planifikim, vizion, zbatim dhe monitorim të kujdesshëm. Kjo siguron që nismat të jenë në përputhje me qëllimet e vendosura nga qyteti dhe të bëjnë përparim drejt një sistemi ushqimor më të qëndrueshëm.

TË MËSUARIT

Qytetet mund të mësojnë shumë nga qytetet e tjera, kontekstet dhe strukturat organizative për të përmirësuar sistemin e tyre. Njohuritë dhe shembujt nga jashtë mund të jenë nxitës dhe burime bazë për kontekstin e tyre.

2.1 ORGANIZIMI I POLITIKAVE

Krijimi i një sistemi të qëndrueshëm ushqimor kërkon një kuadër të fuqishëm politikash dhe përfshirje aktive të politikëbërësve të ndryshëm. Duke qenë se ushqimi është një çështje thelbësore ndërsektoriale, politikat që prekin sistemet e ushqimit mund të trajtohen nga departamente të shumta – për shembull, shëndeti publik, arsimi, mjedisi dhe menaxhimi i mbetjeve.

Është e dobishme të shihet se cilat departamente po punojnë në tema të lidhura me ushqimin dhe si mund të funksionojnë së bashku.

Një qasje gjithëpërfshirëse dhe multidisiplinare është thelbësore për hartimin e politikave që integrojnë shëndetin, përfshirjen dhe qëndrueshmërinë.

Janë identifikuar katër elemente kryesore si më poshtë për navigimin e kuadrit politik dhe organizativ të qytetit ose rajonit tuaj:

1. **Kuadri rregullator:** Njohja e kuadrit rregullator në shumë nivele në kuadrin tuaj të politikave
2. **Qeverisja e sistemit ushqimor:** Njohja e përgjegjësive, kompetencave dhe lojtarëve të përfshirë në sistemin ushqimor të qytetit tuaj
3. **Këshilli i ushqimit:** Krijimi i një këshilli ushqimor për të transformuar sistemin tuaj ushqimor urban
4. **Politika e ushqimit** Krijimi i një politike ushqimore urbane efektive dhe gjithëpërfshirëse

1 Njohja e kuadrit rregullator në shumë nivele në kuadrin tuaj të politikave për ushqimin

Hartëzimi i rregulloreve dhe njohja e kuadrit ligjor aktual mund t'ju udhëzojë në gjetjen e legjislacionit të duhur për të mbështetur punën tuaj për transformimin e sistemit ushqimor. Rregulloret krijojnë mjedisin e politikave në të cilin funksionon qyteti. Rregullat kombëtare dhe ndërkombëtare në lidhje me ushqimin mund të ofrojnë një pikënisje për ndërhyrjen në sektorin e ushqimit urban. Ligjet ndonjëherë mund të jenë të ndërlikuara për t'u ndjekur dhe zbatuar, veçanërisht kur bëhet fjalë për çështje me struktura komplekse organizative, si menaxhimi i mbetjeve ushqimore.

Juridiksioni mbi ushqimin nuk është gjithmonë i përcaktuar mirë, pasi ushqimi lidhet me fusha të shumta të legjislacionit. Kjo mund të krijojë konfuzion dhe vështirësi në planifikimin e veprimeve për të përmirësuar sistemin ushqimor të qytetit tuaj. Nëse nuk ka një kuadër të fortë legjislativ në nivel kombëtar, mund të jetë e dobishme t'i bashkohemi një marrëveshjeje ndërkombëtare, siç është Pakti i Politikës Ushqimore Urbane të Milanos (MUFPP), për të pasur udhëzime për të përmirësuar funksionimin.

Për më tepër, një pengesë ligjore ose boshllëk legjislativ mund të çojë në rezistencë kulturore: edhe nëse ligji ndryshon, duhet të merret parasysh një kohë mbrojtëse për përshtatje, pasi njerëzit mund të shqetësohen për shkeljen e ligjit të vjetër dhe mund të duhet pak kohë për t'u informuar dhe për të qenë të sigurt për ligjet e reja.

Qytetet e Food Trails u përballën me një sërë pengesash legjislative: marrja e lejeve për tokë për prodhimin e ushqimit urban; rregulloret e prokurimit që fokusoheshin në çmime të ulëta dhe jo në ushqime organike dhe lokale; rregulloret për dhurimin e ushqimit në disa raste që pengojnë dhurimet për arsye sigurie; dhe rregulloret e rrepta higjienike që komplikojnë shpërndarjen e ushqimit. Mund të ketë edhe rregullore që mbështesin ndërhyrjet. Kërkesat ushqimore të diktuara nga rregulloret mund të shërbejnë si udhëzime për ndërhyrjet në shkolla. Këto ndonjëherë ofrohen nga qeveria, por mund të vendosen edhe me ndihmën e një eksperti ose dietologu, për të siguruar ushqim të shëndetshëm dhe të shijshëm për studentët.

Hartoni kuadrin rregullator për të kuptuar se cilat politika kombëtare ose rajonale mund të pengojnë ose mbështesin novacionin në sistemin ushqimor.

2 Njohja e përgjegjësive, kompetencave dhe lojtarëve të përfshirë në sistemin ushqimor të qytetit tuaj

Të gjithë mund të luajnë një rol të rëndësishëm në një sistem ushqimor, por mund të jetë e vështirë të kuptohet se ku qëndrojnë përgjegjësitë dhe kompetencat, pasi sistemi ushqimor është kompleks. Komunat rrallë kanë juridiksion në të gjitha fushat që lidhen me ushqimin, gjë që e bën të nevojshme zgjerimin e rrjetit të energjisë dhe marrjen e të dhënave nga nivelet e tjera të qeverisjes. Një strukturë e fragmentuar e qeverisjes mund të çojë në probleme koordinimi dhe mund të krijojë konfuzion dhe përpjekje shtesë për organizimin dhe zbatimin e aktiviteteve. Struktura dhe përgjegjësi të ndryshme në shkallë të ndryshme (si kombëtare, rajonale ose lokale) mund t'i komplikojnë gjërat më tej.

Shumë subjekte qeveritare punojnë në kapanone, gjë që pengon bashkëpunimin midis departamenteve. Sfida është që departamentet e ndryshme të koordinojnë punën e tyre në lidhje me ushqimin dhe të njohin se si departamenti i tyre mund të kontribuojë në objektivat e përgjithshme të përbashkëta. Është mirë të qartësohen rolet dhe përgjegjësitë e aktorëve të ndryshëm; konsulentët ose studiuesit mund të ndihmojnë në ngritjen fillestare të qeverisjes së brendshme të sistemit ushqimor.

Mungesa e përcaktimit të qartë të roleve dhe kufijve në nivel të lartë të politikave mund të çojë në presion politik mbi ekipin operacional dhe vonesa në zbatimin e aktiviteteve. Rekomandohet praktika e mirë që të hartohen nismat dhe aktorët përpara se të planifikoni ndonjë ndërhyrje, për të parandaluar përfaqësuesit që të organizojnë aktivitetet e tyre në përplasje me të tjerët.

Përfaqësuesit e zgjedhur luajnë një rol të rëndësishëm në ndërmarrjen e nismave të mundshme të sistemit ushqimor. Përfaqësuesit politikë aleatë ndihmojnë në zbutjen e zbatimit të aktiviteteve dhe mund të marrin rolin e interpretuesve të nevojave të grupeve të interesit (p.sh., qytetarëve ose fermerëve) dhe kuadrit legjislativ. Megjithatë, duhet të keni parasysh se zgjedhjet mund të ndryshojnë marrëdhëniet qeverisëse të krijuara më parë. Zhvillimi i mbështetjes për ndërhyrjet e planifikuara nga anëtarët e të gjitha partive politike mund të shmangë prishjen e planeve nëse zgjedhjet çojnë në ndryshime në pushtet. Ruajtja e harmonizimit me nivelet më të larta të qeverisjes, siç është niveli evropian, është mjaft e rëndësishme, por kërkon një përpjekje shtesë që duhet të merret parasysh.

> Organizoni takime të rregullta për të përmirësuar komunikimin ndërmjet departamenteve të ndryshme dhe organeve administrative për të lehtësuar zbatimin e aktiviteteve të reja.

3 Krijimi i një këshilli ushqimor për të transformuar sistemin tuaj ushqimor urban

Kur një qytet fillon një tranzicion drejt një sistemi të qëndrueshëm ushqimor, krijimi i një këshilli ushqimor mund të jetë një hap vendimtar në nxitjen e konsensusit dhe vendimmarrjes efektive. Një këshill ushqimor (ose "këshilli i politikave ushqimore" ose "partneriteti ushqimor") mund të ndryshojë mënyrën se si funksionon sistemi ushqimor i një qyteti. Meqenëse çështjet e ushqimit ndahen në fusha të ndryshme, adresimi i tyre kërkon përpjekje nga departamente të shumta dhe grupe të ndryshme të interesit. Këshilli i ushqimit ofron një platformë për zbërthimin e kapanoneve midis temave dhe njerëzve dhe ndihmon në zhvillimin e koordinimit dhe bashkëpunimit efektiv. Struktura e këshillit mund të ndryshojë, duke filluar nga më fleksibël dhe joformal, në më të rreptë dhe formal. Çdo qytet mund të zgjedhë formën që i përshtatet më mirë nevojave të tij, por ajo që ka më shumë rëndësi është krijimi i një rrjeti grupesh interesi që janë të angazhuar të punojnë së bashku drejt qëllimeve të përbashkëta për sistemin ushqimor të qytetit të tyre.

Këshilli i ushqimit zhvillon takime, tryeza të rrumbullakëta, prezantime , seminare dhe grupe fokusi mbi tema specifike. Këto ngjarje ofrojnë një platformë për të diskutuar çështje nga këndvështrime të ndryshme, duke shprehur nevojat e tyre dhe duke dhënë sugjerime për të gjetur zgjidhje së bashku. Këshilli duhet të aspirojë të përfshijë një gamë të gjerë grupesh interesi, duke përfshirë bizneset, fermerët, politikanët, përfaqësuesit e qytetarëve dhe OJQ-të.

Pjesëmarrja e politikanëve kryesorë në këshillin e ushqimit mund të rrisë efektivitetin. Angazhimi i politikave lehtëson krijimin e lehtë të këshillit të ushqimit, ndërkohë që një strukturë qeverisëse e përcaktuar qartë siguron transparencë dhe llogaridhënie. Kjo ndihmon në krijimin e lidhjeve ndërmjet njerëzve dhe politikëbërësve dhe siguron që nevojat e ndryshme të grupeve të dëgjohen.

Këshilli luan një rol kryesor në formësimin e vizionit strategjik të qytetit për çështjet që lidhen me ushqimin, duke lejuar përcaktimin e qëllimeve dhe prioriteteve afatshkurtra dhe afatgjata. Pjesëmarrja aktive nxitet jo vetëm duke diskutuar çështje të nivelit të lartë (p.sh. zhvillimi i politikave ushqimore), por duke u marrë me masa dhe nisma konkrete, duke forcuar ndjenjën e përfshirjes. Përveç kësaj, pjesëmarrja mund të forcohet duke përcaktuar rolet e grupeve të ndryshme të interesit brenda këshillit, qoftë përmes zgjedhjes së përfaqësuesve ose formimit të grupeve strategjike. Pasi grupet e interesit të angazhohen për të qenë pjesë e këshillit të ushqimit, ato ndihmojnë në përhapjen e aktiviteteve dhe promovimin e vlerave të tij.

Shfrytëzoni këshillin e ushqimit jo vetëm për të diskutuar për çështje ose strategji të nivelit të lartë, por edhe çështje praktike, për shembull përmes grupeve të fokusit. Kjo mund të sigurojë interesin e grupeve të ndryshme të njerëzve.

4. Krijimi i një politike ushqimore urbane efektive dhe gjithëpërfshirëse

Krijimi i një politike ushqimore që përfshin të gjitha objektivat kryesore të qytetit në drejtim të inovacionit të ushqimit dhe sistemit doli si një hap kyç në projektin e Shtigjeve të Ushqimit. Politikat ushqimore mund të përfshijnë aspekte të ndryshme të ushqimit, të tilla si bujqësia, mbetjet ushqimore, siguria ushqimore, dietat e shëndetshme dhe të qëndrueshme dhe prodhimi i ushqimit. Kur objektivat për të gjitha temat që lidhen me ushqimin konsolidohen në një dokument politikash koherente, pranimi nga qytetarët dhe grupet e tjera të interesit bëhet më i lehtë. Formulimi i një politike ushqimore tregon përkushtimin e politikëbërësve dhe nxit diskutime dhe veprime konkrete në nivel politik. Duke pasur parasysh lidhjet e saj të ngushta me ciklet zgjedhore, zgjedhjet gjithmonë mund të ndikojnë në politikë. Megjithatë, mund të ketë politikanë mbështetës të të gjitha palëve të interesuara për temën.

Përfshirja e grupeve të duhura të interesit është mjaft e rëndësishme pasi kërkon mjete efektive të angazhimit. Një qasje është krijimi i një versioni paraprak të politikës, duke përshkruar qëllimet dhe vlerat e saj kryesore që grupet e interesit ta rishikojnë dhe ta komentojnë.

Balancimi i nevojave të ndryshme dhe nganjëherë konfliktuale të grupeve të interesit - siç janë fermerët, politikëbërësit, shitësit me pakicë dhe qytetarët - paraqet një sfidë, por është thelbësore të sigurohet që të gjithë zërat të dëgjohen, edhe nëse kategori të caktuara të grupeve të interesit fillimisht duken të painteresuara në debatin e politikës ushqimore.

Politikat ushqimore mund të hartohen për të qenë vizualisht tërheqëse dhe lehtësisht të kuptueshme, duke rritur qasjen për grupe të ndryshme të interesit. Inkurajimi i pjesëmarrjes kërkon vendosjen e politikës në një nivel që nxit angazhimin, duke shmangur diskutimet e nivelit të lartë. Gjatë formulimit, mbështetja në ekspertë të specializuar mund të ndihmojë në hartimin e tekstit të politikave. Për më tepër, është mjaft i rëndësishëm garantimi i harmonizimit ndërmjet politikave komunale të ushqimit dhe qeverisjes së nivelit më të lartë, siç janë politikat rajonale ose kombëtare.

Nëse politika për ushqimin nuk është prioritet në administratën e qytetit tuaj, krijoni një forum për të mbledhur interesat dhe qëllimet e grupeve të ndryshme të interesit për të demonstruar shqetësim të gjerë dhe për të stimuluar angazhimin politik.

2.2 VIZIONI DHE AGJENDA

Një vizion i qartë që përshkruan skenarin e ardhshëm të ushqimit për qytetin tuaj mund të të ndihmojë në zhvillimin e një sistemi ushqimor të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm në nivel komuniteti. Ky vizion siguron bazën për krijimin e planeve dhe strategjive efektive që drejtojnë veprimet për të promovuar qëndrueshmërinë, qasjen dhe asgjësimin e mbetjeve brenda sistemit ushqimor lokal.

Një vizion i përbashkët i situatës së dëshiruar është me rëndësi kyçe, duke mbajtur aktivitetet e përbashkëta të grupeve të interesit në rrugën e duhur.

Në këtë hap identifikohen elementet e mëposhtme:

1. **Vizioni dhe komunikimi i përbashkët:** Krijimi i një vizioni të përbashkët midis grupeve të interesit për ndërhyrje në sistemin ushqimor

2. **Planifikimi strategjik:** Vendosja e planifikimit efikas që përfshin vizionin e objektivave afatshkurtra dhe afatgjata

3. **Përhapja e zakoneve të shëndetshme të të ngrënit:** Zhvillimi i një strategjie urbane për të siguruar ushqim të qëndrueshëm, të shëndetshëm dhe të sigurt

1 Krijimi i një vizioni të përbashkët midis grupeve të interesit për ndërhyrje në sistemin ushqimor

Krijimi i një vizioni të unifikuar midis grupeve të ndryshme të interesit të angazhuara në sistemin ushqimor urban është mjaft i rëndësishëm për arritjen e rezultateve domethënëse, veçanërisht në qytetet që nuk kanë ende një politikë ushqimore. Grupet e ndryshme të interesit, shitësit me pakicë, OJQ-të, fermerët, komunat etj., mund të kenë objektiva dhe interesa shumë të ndryshme. Prandaj është mjaft e rëndësishme të krijohet një vizion që pasqyron nevojat e të gjithëve.

Në fazat fillestare, preferohet t'i jepet përparësi përfaqësimit të gjerë dhe konsensusit për çështje të qarta dhe të përbashkëta, edhe nëse ato janë më pak ambicioze. Mungesa e një vizioni të përbashkët për sistemin ushqimor urban mund ta bëjë të vështirë zgjidhjen e problemeve, veçanërisht në kontekste administrative në shkallë të gjerë. Shpenzimi i kohës dhe energjisë në përfshirjen e njerëzve dhe krijimi i angazhimit në fazat e hershme nxit njohjen e plotë të nevojave dhe sfidave të sistemit ushqimor të qytetit. Është mjaft e rëndësishme përfshirja e vendimmarrësve në nisma dhe përafrimi i objektivave me to.

Aktivitetet duhet të ndërthuren me përfshirjen e grupeve të interesit për të siguruar pjesëmarrjen dhe përfshirjen e tyre në procesin e tranzicionit të ushqimit. Aktivitetet e planifikimit që kanë përparësi për palë të shumta mund të forcojnë angazhimin dhe të rezultojnë në përfitime afatgjata për të gjithë (bashkëpunime fitimprurëse). Së fundi, është mjaft e rëndësishme të miratohet një qasje holistike që përfshin jo vetëm ushqimin, e cila është një temë gjithëpërfshirëse, por edhe fusha të tilla si neutraliteti i klimës, siguria ushqimore dhe pabarazitë sociale. Projekti Food Trails përdori kuadrin CLIC, i cili ka katër elemente që çojnë në ndryshime sistematike: përmes **lidhjes** mes kategorive, **lidhjes** së përpjekjeve komunale dhe nxitjes së**novacionit**, qytetet kanë përfitime **të përbashkëta** në shumë sfida urbane, të tilla si shëndeti publik, mjedisi dhe të tjera.

Për më shumë informacion rreth kuadrit CLIC, shihni Burimet: Raportoni veprimet e sistemit ushqimor (Dorëzimi 1.2)

Bëni përpjekje shtesë për të angazhuar grupet e interesit që fillimisht mund të duken të painteresuara për të siguruar që vizioni juaj të pasqyrojë pikëpamje dhe nevoja të ndryshme.

2 Vendosja e planifikimit efikas që përfshin vizionin e objektivave afatshkurtra dhe afatgjata

Një agjendë konkrete për kryerjen e transformimit të sistemit ushqimor urban kur keni burime të kufizuara kërkon planifikim të plotë për të arritur qëllimet e përcaktuara. Nuk është gjithmonë e lehtë ose e mundur të adresohen shumë nevoja të ndryshme, prandaj është e rëndësishme të mësoni se si të jepni përparësi dhe të krijoni një ekuilibër të mirë midis qëllimeve afatshkurtra dhe afatgjata. Kur një nismë duket komplekse për t'u zbatuar, mund të jetë e dobishme të filloni me një nismë pilot. Nëse rezultatet e pilotit duken premtuese, do të jetë më e lehtë të tërhiqni më shumë njerëz dhe të zgjeroni nismën.

Mund të merrni në konsideratë marrjen e mbështetjes nga konsulentë ose studiues për të ndihmuar në njohjen e kuadrit fillestar të politikave në të cilën operon qyteti dhe si të planifikoni dhe të jepni ndërhyrjet e duhura. Është e rëndësishme të kemi një hartë të qartë të grupeve të të interesit, politikave ekzistuese dhe nismave përkatëse në zonë që mund të shërbejnë si urë lidhëse për krijimin e një sistemi të ri dhe më gjithëpërfshirës ushqimor.

Bashkëpunimi me studiuesit dhe universitetet në projektin Food Trails çoi në rezultate pozitive duke krijuar një qasje shkencore për vendosjen e vizionit. Mjete të tilla si teoria e ndryshimit mund të ndihmojnë në përcaktimin dhe vizualizimin e një pasqyre të plotë të ndryshimeve të dëshiruara.

Një strategji e fortë është një faktor i rëndësishëm në tërheqjen e fondeve të reja dhe mundësimin e zgjerimit të nismave. Strategjia juaj duhet të demonstrojë efektivitetin e alokimit të burimeve dhe organizimin e nismave të propozuara. Për më tepër, një strategji e mirë dhe një pasqyrë e gjerë e nevojave të brendshme dhe ajo që pritet nga komuniteti ndihmon në shfrytëzimin e burimeve njerëzore dhe financiare në mënyrë efikase.

Përdorni një qasje hap pas hapi për të arritur ndryshime në rritje: rezultatet nuk do të vijnë të gjitha menjëherë.

3 Zhvillimi i një strategjie urbane për të promovuar dhe mundësuar konsumin e ushqimit të qëndrueshëm, të shëndetshëm dhe të sigurt

Për të transformuar me të vërtetë sistemin ushqimor dhe për të integruar ndryshime të qëndrueshme, është e domosdoshme të ndryshohen sjelljet e konsumit. Ky është një proces i ndërlikuar që kërkon kohë dhe tregon rezultate vetëm në planin afatgjatë. Prandaj mund të jetë e vështirë të monitoroni nëse qasja juaj është e suksesshme. Që të ndodhë ndryshimi, është e nevojshme të investohet në arsim, si në shkolla ashtu edhe në komunitet. Për këtë lloj ndërhyrjeje, angazhimi i qytetarëve në aktivitete dhe nisma është i rëndësishëm, në mënyrë që ata të ndjehen pjesë e ndryshimit dhe të jenë të gatshëm të ndërmarrin veprime personale kur është e mundur. Investimi në mekanizmat e ndryshimit të sjelljes është një mënyrë për të përhapur praktikat e mira me kalimin e kohës. Kjo është arsyeja pse në Food Trails u është kushtuar shumë vëmendje nxënësve dhe fëmijëve, duke pasur parasysh se ndërsa rriten, ata mund të zhvillojnë sjellje të shëndetshme dietike.

Është gjithashtu e rëndësishme të kuptohen dhe të adresohen pengesat që kufizojnë zgjedhjet pozitive dietike të njerëzve, të tilla si të ardhurat e ulëta, mungesa e aftësive ose mungesa e hapësirës dhe pajisjeve të gatimit. Duke pasur parasysh nevojën për të adoptuar një qasje holistike për të arritur ndryshime të thella, duhet të merrni parasysh përfshirjen e synimeve të tjera për të përmirësuar zakonet e të ngrënit dhe një marrëdhënie të shëndetshme me ushqimin. Fokusi mund të jetë në prodhimin e ushqimit organik, prokurimin dhe përdorimin e ushqimit organik në njësitë komunale, reduktimin e mbetjeve dhe përfshirjen e ndërhyrjeve për ushqimin brenda mbështetjes sociale. Qëllimet e ndryshme të transformimit të sistemit ushqimor mund të përshtaten duke përmirësuar sistemet e rishpërndarjes së ushqimit, duke reduktuar mbetjet ushqimore dhe duke u ofruar ushqim atyre në nevojë. Disa qytete të Food Trails po punojnë për të siguruar që skema të tilla të fokusohen në fruta dhe perime të freskëta, të cilat shpesh janë të paarritshme për njerëzit me të ardhura të ulëta. Ushqimi i shëndetshëm dhe i qëndrueshëm duhet të jetë i aksesueshëm nga të gjithë dhe të mos harrohet asnjë.

Puna me fëmijët dhe studentët është një nga mënyrat më të mira për të krijuar zakone të mira afatgjata, me një përfitim të shtuar që ata mund të përhapin praktika të mira brenda familjeve të tyre.

2.3 GRUPET E INTERESIT

Zhvillimi i sistemit ushqimor urban përfshin shumë grupe interesi me interesa të ndryshme. Është thelbësore t'i bëni ata të ndihen pjesë e ndryshimit duke u siguruar që të dëgjohen dhe të mirëpriten. Pozicionet dhe angazhimi i grupeve të interesit në rrjetin e sistemit ushqimor të qytetit kanë një ndikim të rëndësishëm në suksesin e nismave të propozuara. Kjo është arsyeja pse është e rëndësishme të hartohen grupet aktive të interesit, rolet dhe interesat e tyre, në mënyrë që të jetë më e lehtë të bashkëpunohet për të arritur qëllimet e përbashkëta. Grupet e interesit që luajtën role kryesore gjatë projektit "Food Trails" janë zyrtarët e komunave, politikanët, sipërmarrësit (p.sh., fermerët, transportuesit, industria e përpunimit të ushqimit, supermarketet, restorantet), OJQ-të dhe qytetarët.

Elementet e mëposhtme janë mjaft të rëndësishme:

1. **Angazhimi i grupeve të interesit:** Nxitja e bashkëpunimit dhe angazhimit të grupeve të shumta të interesit në sistemet ushqimore urbane për ndryshim efektiv

2. **Komunikimi efektiv:** Promovimi i rrjetëzimit të bazuar në besim përmes komunikimit transparent

3. **Roli i bashkisë:** Përcaktimi i mënyrës se si bashkia duhet të kontribuojë në tranzicionin e sistemit ushqimor

1 Nxitja e bashkëpunimit dhe angazhimit të grupeve të shumta të interesit në sistemet urbane të ushqimit për ndryshim efektiv

Bashkëpunimi me grupe të ndryshme interesi është mjaft i rëndësishëm për arritjen e objektivave brenda sistemit ushqimor të bashkisë. Përbërja e grupit të interesit mund të ndryshojë në varësi të aktiviteteve, por nxitja e përfaqësimit transparent dhe bashkëpunimit midis tyre është thelbësore. Për të ndihmuar në zhvillimin e ndjenjës së përgjegjësisë dhe promovimin e përgjegjësisë që shkon përtej pjesëmarrjes në takime, është e nevojshme të mbështetet dhe të nxitet përfshirja aktive. Njohuritë dhe përvojat e grupeve të interesit mund të frymëzojnë nisma të reja dhe të mundësojnë kontributin e tyre në procesin e tranzicionit.

Përfshirja e grupeve të interesit në detyra në përputhje me interesat e tyre ose aktivitetet aktuale është një mënyrë efikase për të mbështetur nismat dhe ndërhyrjet e planifikuara. Shembujt përfshijnë krijimin e bashkëpunimeve me OJQ-të për rritjen e dukshmërisë ose punën me sektorin e turizmit për organizimin e ngjarjeve. Bashkëpunimi me institutet kërkimore dhe universitetet mund të ndihmojë në vizualizimin e rezultateve dhe mbledhjen e të dhënave, duke përforcuar ndikimin dhe ecurinë e veprimeve. Puna me OJQ-të lokale ofron perspektiva në nivel nga poshtë-lart, duke siguruar ndërhyrje praktike dhe me ndikim.

Për më tepër, përfshirja e fermerëve dhe aktorëve të tjerë relevantë në vendimet e politikave ushqimore është mjaft e rëndësishme, duke pasur parasysh rolin e tyre kryesor në prodhimin e ushqimit dhe rëndësinë e bujqësisë në shumë rajone. Krijimi i lidhjeve të forta me ta dhe ofrimi i mbështetjes forcon sistemet ushqimore urbane. Kjo është veçanërisht e rëndësishme në fusha të tilla si menaxhimi i mbetjeve ushqimore dhe prokurimi i ushqimit, ku bashkëpunimi midis grupeve të ndryshme të interesit përgjatë zinxhirit është mjaft i rëndësishëm për zbatimin e suksesshëm.

Një moment historik i mundshëm në promovimin e angazhimit dhe bashkëpunimit është krijimi i një këshilli ushqimor, ku grupet e ndryshme të interesit bashkohen për të krijuar marrëdhënie dhe për të udhëhequr veprimet. Formimi i grupeve të punës rreth temave specifike mund të rrisë angazhimin e grupeve të interesit në pjesëmarrjen e këshillit të ushqimit. Rrjetet joformale të grupeve përkatëse të interesit mund të ndihmojnë gjithashtu në mbështetjen e qëllimeve tuaja, nëse këshilli ushqimor është i vështirë për t'u zhvilluar në qytetin tuaj. Një përcaktim i qartë i objektivave dhe përfshirja e synuar që nga fillimi është mjaft e rëndësishme për të menaxhuar pritshmëritë, veçanërisht duke pasur parasysh disponueshmërinë dhe kohën shpesh të kufizuar të grupeve të interesit.

Krijoni ndërmarrjen e përgjegjësive midis grupeve të interesit në mënyrë që ata të mund të veprojnë si ambasadorë të vlerave dhe të vizionit të përbashkët në veprimtarinë e tyre.

2 Promovimi i rrjetëzimit të bazuar në besim përmes komunikimit transparent

Vendosja e një kanali komunikimi transparent është një faktor vendimtar, veçanërisht gjatë formulimit të politikave ushqimore. Dialogu i hapur nxit lidhjet dhe kohezionin midis grupeve të interesit, duke rritur ndërgjegjësimin dhe gatishmërinë për të marrë pjesë. Kjo lidh përvoja të ndryshme personale dhe profesionale, duke zgjeruar rrjetin për veprim të përbashkët. Krijimi i marrëdhënieve të besimit dhe respektit me grupet kryesore të interesit përshpejton nismat. Po kështu, një strategji komunikimi e përcaktuar mirë me politikëbërësit është e rëndësishme për të përafruar nismat me kuadrin rregullator. Angazhimi i qytetarëve dhe rritja e ndërgjegjësimit për zgjedhjet e shëndetshme të ushqimit mund të arrihet përmes përpjekjeve efektive të komunikimit, siç janë seminaret, fokus grupet, shfaqjet dhe ngjarjet e gatimit. Takimet e rregullta mbajnë fokusin në prioritetet e grupit dhe ofrojnë një platformë për të monitoruar progresin në avancimin e sistemit ushqimor.

Komunikimi midis palëve të ndryshme të palëve të interesit, siç janë bizneset, fermerët, OJQ-të dhe qytetarët, mund të jetë kompleks kur ka nevoja kontradiktore: grupet e interesit ndonjëherë mund të ndihen të padëgjuara. Disa grupe mund të mos kenë besim në komunikimin me përfaqësuesit zyrtarë dhe mund të kenë nevojë për inkurajim për të marrë pjesë.

Për të adresuar këtë çështje, është mjaft e rëndësishme të krijohet një mjedis i hapur dhe i sigurt ku të gjithë të mund të shprehin shqetësimet e tyre dhe të gjejnë pika të përbashkëta. Përmirësimi i diskutimeve dhe njohja e nevojave të të tjerëve nxit pranimin, tolerancën dhe lidhjet më të forta. Për shembull, komunikimi në kohë mund të adresojë shqetësimet e prindërve kur ndryshojnë menutë e shkollës, duke lehtësuar rezistencën ndaj zgjedhjeve të caktuara siç është rritja e vakteve me bazë bimore.

Disa grupe interesi mund të jenë më të vështira për t'u arritur në fillim. Për shembull, meqë fermerët mund të jenë shumë të zënë në periudha të caktuara të vitit, kjo mund të ndihmojë për të përcaktuar paraprakisht datën dhe kohën e takimeve duke marrë parasysh nevojat e tyre. Për më tepër, seminaret e përshtatura që adresojnë interesat e tyre specifike, siç janë teknikat e reja të prodhimit ose mbështetja për aplikimin për subvencione, mund të nxisin pjesëmarrjen bazuar në informacionin që është i rëndësishëm dhe konkret për ta. Krijimi i udhëzimeve ose gazetave për shpërndarjen e strategjive ushqimore rrit më tej komunikimin. Në thelb, komunikimi dhe besimi efektiv janë themeli i bashkëpunimit koheziv në sistemin ushqimor.

Komunikimi efektiv dhe në kohë i pritshmërive, objektivave dhe përcaktimi i qartë i përgjegjësive nxit pjesëmarrjen e grupeve të interesit.

3. Përcaktimi i mënyrës se si bashkia duhet të kontribuojë në tranzicionin e sistemit ushqimor

Komunat kanë një rol kyç në promovimin e sistemeve ushqimore urbane që janë të shëndetshme, të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse. Roli i komunave në përmirësimin e sistemit të tyre ushqimor shkon përtej mbështetjes financiare të veprimeve: ato mund të përfshijnë organizimin e seminareve, programet e trajnimit dhe menaxhimin e çështjeve ligjore që lidhen me nismat. Kur departamentet komunale bashkëpunojnë në mënyrë efektive, ato mund të zhvillojnë politika të forta ushqimore që kalojnë në disa fusha. Kombinimi i elementeve të ndryshme tematike dhe fushave të ndërhyrjeve lejon bashkitë të zbatojnë një qasje holistike për përmirësimin e sistemit ushqimor. Duke ndërhyrë në fusha të tilla si klima, ushqimi dhe bujqësia, bashkitë mund të kenë një ndikim pozitiv në sistemin ushqimor urban dhe të nxisin transformimin. Përveç kësaj, punonjësit komunalë shpesh posedojnë aftësi dhe përvojë të specializuar që mund të përdoren për të nxitur nisma dhe për të shmangur mbështetjen në agjencitë e jashtme.

Megjithatë, ushqimi nuk ka gjithmonë përparësi në agjendat komunale, shpesh për shkak të motiveve politike. Ndryshimet në udhëheqjen e zgjedhur mund të ndikojnë ndjeshëm në theksin e vendosur në nismat për ushqimin.

Për më tepër, zgjedhjet kanë potencial për të zhvendosur dinamikën e bashkëpunimit dhe mbështetjes, me disa zyrtarë të zgjedhur që favorizojnë nisma të veçanta mbi të tjerat. Një politikë e fortë ushqimore mund të ndihmojë në ruajtjen e angazhimit politik, i cili gjithashtu mund të mbahet përmes zhvillimit të një kulture bazë brenda departamenteve të ndryshme dhe duke nxitur lidhjet e brendshme me politikat e tjera komunale si shëndetësia, menaxhimi i mbetjeve, mbrojtja e natyrës etj.

Për më tepër, është mjaft e rëndësishme të pranohet se komunat mund të hasin rezistencë nga segmente specifike të popullsisë, mundësisht duke penguar avancimin dhe shpërndarjen e nismave të caktuara. Ndërsa komunat mund të mos kenë gjithmonë fuqi vendimmarrëse në çështjet që kanë të bëjnë me ushqimin, ato duhet të shfrytëzojnë rolin e tyre si katalizator për të nxitur një rrjet të grupeve të interesit brenda sektorit të ushqimit, duke lehtësuar lidhjet dhe nismat e hartëzimit të ndërmarra nga aktorë të ndryshëm.

Zhvillimi i një politike gjithëpërfshirëse ushqimore dhe i një këshilli ushqimor siguron vazhdimin e aktiviteteve edhe në rast ndryshimesh politike për shkak të zgjedhjeve të reja.

2.4 BURIMET

Përmirësimi i sistemit ushqimor të qytetit tuaj kërkon një sërë burimesh të ndryshme. Jo të gjitha elementet kanë të njëjtat burime fillestare, por planifikimi dhe vizioni i kujdesshëm mund të ndihmojnë në transformimin efikas të sistemit edhe në një kontekst burimesh të pakta.

Mbështetja financiare afatshkurtër dhe afatgjatë, njerëzit e kualifikuar dhe entuziastë, njohuritë, disponueshmëria e tokës dhe koha e dedikuar për planifikimin dhe zbatimin janë mjaft të rëndësishme.

Vetëm një ekuilibër i këtyre burimeve mund të ndihmojë në mënyrë efektive në zhvillimin e sistemit ushqimor të parashikuar.

Elementet e mëposhtme janë mjaft të rëndësishme për t'u marrë parasysh gjatë vlerësimit të burimeve që dispononi:

1. **Sigurimi i fondeve afatgjata:** Sigurimi i fondeve në periudhën afatmesme dhe afatgjatë për të mundësuar një tranzicion efektiv të ushqimit

2. **Burimet njerëzore dhe ndarja e kohës:** Përcaktimi i rolit kyç të burimeve njerëzore në zbatimin e nismave për përmirësimin e sistemit ushqimor

3. **Njohuritë dhe ekspertiza për ushqimin:** Mbushja e boshllëqeve në aftësi dhe njohuri në novacionin e sistemit ushqimor përmes bashkëpunimit me ekspertë

1 Sigurimi i fondeve në periudhën afatmesme dhe afatgjatë për të mundësuar një tranzicion efektiv të ushqimit

Qytetet shpesh përballen me sfida financiare kur planifikojnë aktivitete për të përmirësuar sistemet e tyre ushqimore. Sigurimi i buxheteve mund të jetë i vështirë, pasi disponueshmëria e fondeve shpesh varet nga përparësitë politike dhe ushqimi mund të mos jetë një ndër to. Prandaj, përpjekjet proaktive për të rritur ndërgjegjësimin për rëndësinë e nismave në sistemin ushqimor janë mjaft të rëndësishme. Në një qytet me një politikë gjithëpërfshirëse ushqimore, aplikimi për fonde dhe marrja e tyre është më e lehtë, sepse objektivat janë të përcaktuara qartë dhe buxheti përkon me këto objektiva. Për më tepër, sistemi i menaxhimit të financimit në një vend gjithashtu ndikon ndjeshëm në disponueshmërinë e burimeve dhe fleksibilitetin e përdorimit të tyre. Fondet afatgjata gjithashtu mund të ndihmojnë në krijimin e pozicioneve të reja të punës të përhershme që sigurojnë stabilitet dhe vazhdimësi në masat ushqimore të zbatuara.

Planifikimi efektiv bëhet i domosdoshëm kur kemi të bëjmë me fonde të kufizuara.

Kjo kërkon përzgjedhje të kujdesshme të prioriteteve. Veçanërisht kur ka burime të kufizuara, menaxhimi efektiv është mjaft i rëndësishëm për të siguruar një kthim të favorshëm të investimeve dhe mbështetje të vazhdueshme nga grupet e interesit dhe politika. Fondet ndërkombëtare, siç janë ato të ofruara nga Bashkimi Evropian, ofrojnë mundësi për nisma të strukturuara dhe fleksibël, por shpesh janë të kufizuara në kohëzgjatje. Mekanizmat e qëndrueshëm të financimit, siç janë fondet strukturore nga bashkia, janë mjaft të rëndësishme për integrimin e nismave dhe nxitjen e ndryshimeve afatgjata.

Bashkëpunimi me grupe të ndryshme interesi mund të lehtësojë qasjen në rrjedhat e reja të financimit. Megjithatë, duhet kujdes kur angazhoheni me sektorin privat për të shmangur praktikat e mundshme të ekologjisë së rremë. Diversifikimi i burimeve të financimit si publik, privat dhe crowdfunding mund të përmirësojë qëndrueshmërinë afatgjatë të projekteve. Së fundi, përdorimi i politikës ushqimore si një kornizë për të lidhur projekte të ndryshme dhe për të ndarë burimet mund të ndihmojë qytetet të trajtojnë sfidat financiare dhe të përparojnë në mënyrë efektive programet e tyre.

Lidhja e aktiviteteve me ndikimet afatgjata dhe zhvillimi i metodave të monitorimit për t'ua paraqitur investitorëve dhe për të siguruar fonde.

2 Përcaktimi i rolit kyç të burimeve njerëzore në zbatimin e nismave për përmirësimin e sistemit ushqimor

Burimet njerëzore janë mjaft të rëndësishme për organizimin e aktiviteteve, angazhimin e grupeve të interesit dhe çuarjen e nismave përpara. Rekrutimi i individëve të aftë dhe të pasionuar është mjaft i rëndësishëm për të katalizuar kalimin drejt një sistemi ushqimor të qëndrueshëm. Ngarkesa e punës dhe disponueshmëria e njerëzve që punojnë në çështjet e ushqimit në nivel bashkie është shpesh një sfidë. Në shumë raste, ekipi që merret me këto çështje është i vogël. Për më tepër, fare pak bashki kanë një departament tërësisht të dedikuar për ushqimin. Kjo bën që njerëzit të shpërndahen në sektorë të ndryshëm si mjedisi, bujqësia dhe shëndetësia. Nga njëra anë, kjo mund të shihet në një aspekt pozitiv, pasi nismat për ushqimin kërkojnë një perspektivë holistike dhe kjo qasje horizontale sjell bashkë njohuri, vizione dhe perceptime të ndryshme që mund të jenë të dobishme. Nga ana tjetër, ky fragmentim paraqet pengesa të mëtejshme për t'u kapërcyer, të tilla si mungesa e komunikimit, koha shtesë, vështirësitë në koordinim dhe mungesa e një qasjeje sistematike.

Krijimi i një "ekipi ushqimor" të dedikuar në bashki, i përbërë nga anëtarë të pasionuar dhe kompetentë, mund të rrisë shumë efektivitetin në trajtimin e problemeve specifike. Në rastet kur kapaciteti i personelit është i kufizuar, lind nevoja të përcaktohen fushat e ndërhyrjes brenda kontekstit më të gjerë të sistemit ushqimor, bazuar në aftësitë dhe kompetencat që zotëron ekipi. Prioritizimi bëhet mjaft i rëndësishëm në rastet e mungesës së personelit. Gjithashtu, mund të krijohen lidhje me aktivitetet ekzistuese për të nxitur bashkëpunimin dhe për të përmirësuar ndarjen e burimeve. Bashkëpunimi me organizatat e jashtme, universitetet dhe komunitetet mund ta lehtësojë barrën duke e ndarë ngarkesën e punës, duke rritur kështu kapacitetin e ekipit për të arritur qëllimet e tij. Pasiguritë në kuadrin kontraktues të punës, duke përfshirë kontratat afatshkurtra, mund të pengojnë planifikimin dhe stabilitetin afatgjatë.

Identifikoni dhe lidhuni me nismat ekzistuese. Kjo do t'ju kursejë kohë duke shmangur dyfishimin e përpjekjeve dhe do t'ju ofrojë mundësi për t'u lidhur dhe për të mësuar nga përvojat e tjera.

3 Mbushja e boshllëqeve në aftësi dhe njohuri në novacionin e sistemit ushqimor përmes bashkëpunimit me ekspertë

Anëtarët e personelit që kanë aftësi dhe njohuri, të cilët punojnë për tranzicionet ushqimore urbane, mund të përfitojnë ndjeshëm nga planet dhe proceset. Zhvillimi i kompetencave brenda ekipit përmes seminareve, trajnimeve dhe mësimit nga kolegët ofron përparësi të shumta. Megjithatë, disa qytete përballen me sfida në rekrutimin e personelit të përshtatshëm, veçanërisht në fushën e specializuar të mjediseve ushqimore, gjë që kërkon një kombinim unik të njohurive dhe të ekspertizës.

Për ta zgjidhur këtë, është mjaft e rëndësishme të vlerësohet përbërja e ekipit dhe të identifikohen fushat ku mund të mungojë ekspertiza. Kjo ju lejon të kuptoni se cilat veprime mund të prioritizohen dhe të kryhen brenda bashkisë dhe cilat janë më mirë të kryhen nga palë të kontraktuara. Aty ku ekspertiza është e kufizuar, duhet të thirren ekspertë të jashtëm të specializuar në çështje të tilla si kontratat, rregulloret, komunikimi, ushqimi, prokurorimi, qeverisja etj.

Përveç kësaj është edhe mundësia e bashkëpunimit me institutet kërkimore dhe universitetet që mund të mbështesin ekipin bashkiak me njohuri shkencore. Kjo mund të jetë mjaft e rëndësishme në fazat e hershme të planifikimit dhe matjes së ndikimeve duke mbledhur dhe analizuar të dhënat nga aktivitetet.

Për më tepër, investimi në trajnim është thelbësor për kultivimin e punonjësve të rinj të aftë dhe të përhershëm. Kjo jo vetëm që nxit shkëmbimin e njohurive, por siguron edhe stabilitetin e ekipit, duke reduktuar mbështetjen te specialistë individualë. Transferimi horizontal i njohurive dhe rritja e aftësive brenda ekipit shfaqen si burime të paçmueshme për përparim të qëndrueshëm.

Krijoni marrëdhënie bashkëpunimi me profesionistë për të kompensuar mungesën e ekspertizës në bashki, duke kursyer kohë dhe energji.

2.5 AKTIVITETET

Themeli për sistemet ushqimore bashkiake qëndron në aktivitetet e ndërmarra, të cilat kërkojnë planifikim të kujdesshëm, vizion, zbatim dhe monitorim.

Ngaqë sistemi ushqimor përfshin disa fusha, ndërhyrjet dhe veprimet e mundshme mund të ndryshojnë shumë.

Është thelbësore që qasja me veprimet tuaja ndaj sistemit ushqimor të bëhet gjithmonë në mënyrë holistike.

Elementet e mëposhtme për kalimin drejt një sistemi ushqimor më të qëndrueshëm janë mjaft të rëndësishme:

1. **Nismat edukative:** Përmirësimi i ndërgjegjësimit të qytetarëve për ushqimin përmes aktiviteteve edukative
2. **Reduktimi i ushqimit të mbetur:** Zbatimi i masave për menaxhimin efektiv të ushqimit të mbetur në nivel bashkie
3. **Prodhimi vendor i ushqimit:** Nxitja e një sistemi më të qëndrueshëm dhe vendas të prodhimit të ushqimit
4. **Dhurimi dhe rishpërndarja e ushqimit:** Përmirësimi i sistemit të dhurimit të ushqimit për të promovuar gjithëpërfshirjen

1 Përmirësimi i ndërgjegjësimit të qytetarëve përushqimin përmes aktiviteteve edukative

Shumë qytete e pranojnë rolin e rëndësishëm që ka edukimi dhe ndërgjegjësimi për ushqimin për të arritur rezultate në sistemet e tyre ushqimore urbane. Krijimi i aktiviteteve edukative në shkolla është një mënyrë efektive për të nxjerrë në pah lidhjen bazë midis ushqimit, klimës, mjedisit dhe shëndetit te të rinjtë dhe për të lehtësuar transmetimin e tij ndër breza. Për të promovuar praktika të mira përtej mureve të shkollës, qytetet mund të angazhojnë nxënësit me qëllim formimin e sjelljeve të ndryshme dietike në familje. Objektivi përfundimtar është rritja e ndërgjegjësimit jo vetëm midis fëmijëve, por edhe në të gjithë komunitetin më të gjerë. Duke zhvilluar aktivitete në shkolla dhe veçanërisht në mensat e shkollave, qytetet bëjnë të mundur që fëmijëve t'u jepet ushqim i shëndetshëm dhe me vlera ushqyese, duke u siguruar kështu që të gjithë nxënësit të marrin të paktën një vakt të plotë dhe të ekuilibruar në ditë.

Shkollat kontribuojnë në veçanti për futjen e zakoneve të reja të të ngrënit, të tilla si rritja e opsioneve vegjetariane, megjithëse ato mund të hasin rezistencë nga prindërit dhe industria e mishit. Komunikimi efektiv, duke përfshirë udhëzimet nga ekspertë të tillë si nutricionistët, është mjaft i rëndësishëm për tejkalimin e këtyre sfidave.

Shumë qytete të Food Trails zbatuan ndërhyrje në mensat e shkollave duke rishikuar menutë për të promovuar konsumin e perimeve dhe për të reduktuar ushqimin e mbetur. Nisma të tjera përfshijnë pjesëmarrjen e fëmijëve në aktivitetet e gatimit në mensat shkollore (Kopenhagë), krijimin e kopshteve shkollore (Bergamo), ofrimin e mëngjeseve në kopshtet e fëmijëve (Tiranë) dhe ofrimin e kurseve të gatimit dhe librave me receta (Groningen). Këta shembuj nënvizojnë angazhimin e qyteteve për të promovuar zakone më të shëndetshme të të ngrënit dhe për të nxitur qëndrueshmërinë në komunitetet e tyre duke filluar me brezin e ri.

Për të arritur një ndikim më të gjerë dhe të qëndrueshëm, në aktivitetet edukative përfshini jo vetëm nxënësit, por edhe prindërit dhe komunitetin më të gjerë.

2 Zbatimi i masave për menaxhimin efektiv të ushqimit të mbetur në nivel bashkie

Menaxhimi i ushqimit të mbetur është shfaqur si një shtyllë mjaft e rëndësishme në shumë qytete të Food Trails, pasi është thelbësor për zbutjen e ndikimit të tyre mjedisor në zonat urbane. Ndërsa shpesh përpjekjet përqendrohen në përmirësimin e rishpërndarjes së ushqimit, po aq i rëndësishëm është edhe parandalimi i krijimit të mbetjeve. Jo të gjitha ushqimet e dhuruara mund të rishpërndahen, veçanërisht artikujt e dëmtuar ose të prishur. Për këtë arsye, qytetet duhet të eksplorojnë zgjidhje alternative, të tilla si përdorimi i mbetjeve për prodhimin e energjisë përmes biotretësve ose shndërrimi i tyre në pleh. Bashkëpunimi me sektorin privat, duke përfshirë bizneset, supermarketet dhe restorantet, është mjaft i rëndësishëm për mbledhjen dhe reduktimin efektiv të mbetjeve: bashkia mund t'i mbështesë ato për të zhvilluar strategji të përmirësuara për menaxhimin e mbetjeve.

Menaxhimi i ushqimit të mbetur kërkon njohuri të hollësishme për shtrirjen e këtij problemi. Ju mund të bashkëpunoni me organizata ekspertësh ose të kryeni fushata periodike analizuese për të vlerësuar prodhimin e mbetjeve të qytetit.

Kjo është veçanërisht e rëndësishme në fillimin e një nisme. Për më tepër, mungesa e prioritizimit nga administratat e qytetit dhe rregulloret joadekuate mund të pengojnë përpjekjet efektive për menaxhimin e mbetjeve. Organizimi i seminareve mund të përmirësojë grumbullimin e mbetjeve shtëpiake, ndërsa krijimi i një platforme gjithëpërfshirëse që lidh prodhuesit e ushqimit me njerëzit në nevojë lehtëson përpjekjet për rishpërndarje. Përveç kësaj, krijimi i qendrave të ushqimit të mbetur që shërbejnë si qendra grumbullimi, pika shpërndarjeje dhe biotretës përmirëson menaxhimin e mbetjeve në qytet.

Nismat pozitive për reduktimin, parandalimin dhe menaxhimin e mbetjeve gjatë projektit Food Trails përfshijnë rishikimet e menyve e teknikat e stimulimit në mensat shkollore dhe krijimin e qendrave të grumbullimit e të rishpërndarjes së tepricave të ushqimit (Milano), zvogëlimin e madhësisë së porcioneve në shkolla (Kopenhagë), edukimin e industrisë së shërbimit të ushqimit mbi kornizën ligjore dhe thjeshtimin e procedurave rreth dhurimeve të tepricave të ushqimit (Varshavë) dhe krijimin e plehëruesve mbështetur nga komuniteti duke përdorur mbetjet e ushqimit shtëpiak (Birmingam).

Hartoni rolet e të gjithë aktorëve të përfshirë në menaxhimin e mbetjeve bashkiake.

3 Nxitja e një sistemi më të qëndrueshëm dhe vendor të prodhimit dhe shpërndarjes së ushqimit

Zinxhirët vendorë të ushqimit mund të luajnë një rol kyç në formimin e sistemit ushqimor urban të një qyteti. Prioritizimi i produkteve vendore jo vetëm që zvogëlon emetimet e prodhimit të ushqimit dhe logjistikën, por gjithashtu rrit ekonominë vendore, duke forcuar lidhjet midis aktorëve të shumtë në zinxhirin e furnizimit. Disponueshmëria e kufizuar e tokës është një sfidë. Qytetet mund të eksplorojnë teknika novatore të bujqësisë, të tilla si akuaponika, bujqësia hidroponike dhe vertikale, si dhe kopshtet kolektive, fermat e vogla dhe bujqësia urbane. Angazhoni prodhuesit në diskutimet vendore për politikën ushqimore për të nxitur novacionin dhe për të rritur ndërgjegjësimin për mundësitë përkatëse.

Bashkia duhet të kuptojë realitetin dhe nevojat e këtij sektori dhe më pas të veprojë si koordinator për të përmirësuar njohuritë e prodhuesve rreth novacionit. Për shembull, përveç ofrimit të subvencioneve, një mundësi është organizimi i seminareve mbi bujqësinë organike dhe teknikat novatore të kultivimit.

Gjithashtu, bashkia duhet të mbështesë krijimin e rrjeteve të shpërndarjes për të lehtësuar logjistikën e prodhimeve vendore dhe të ofrojë ndihmë ligjore e financiare për t'i nxitur fermerët të marrin pjesë në projekte të reja ose programe novacioni, duke garantuar një sistem ushqimor vendor që lulëzon.

Përveç promovimit të prodhimit vendor, qytetet duhet t'i japin përparësi bujqësisë së qëndrueshme urbane dhe periurbane. Në Food Trails, disa qytete kanë krijuar kopshte urbane për qytetarët dhe studentët, si Bergamo dhe Funshali, ose kanë mbështetur aktivisht nismat e prodhimit të qëndrueshëm të ushqimit në komunitet, si Groningeni. Është e rëndësishme të mbështeten prodhuesit që zbatojnë metoda agro-ekologjike novatore dhe të shfrytëzohen praktikat e sigurimit të qëndrueshëm publik të ushqimit për të mbështetur bujqësinë urbane dhe zinxhirët vendorë të furnizimit, si p.sh. në Bordeaux Metropoledhe Milano. Së fundi, zhvillimi dhe mbështetja e sistemeve vendore të prodhimit dhe shpërndarjes mund të forcojë marrëdhëniet e bashkëpunimit urban-urban midis konsumatorëve dhe prodhuesve, si p.sh. në Metropolin e Grenobles së Alpeve.

Sigurohuni që t'i përfshini fermerët në çdo hap të procesit të tranzicionit.

4 Përmirësimi i sistemit të dhurimit të ushqimit për të promovuar gjithëpërfshirjen

Rishikimi i sistemit të rishpërndarjes së ushqimit të dhuruar ishte një aktivitet i rëndësishëm për qytetet e përfshira në projektin Food Trails, pasi ndërthur objektivat e reduktimit të ushqimit të mbetur dhe të ofrimit të mbështetjes për njerëzit në nevojë. Kjo duhet të shihet në kontekstin e mundësimit të qasjes në ushqim të shëndetshëm dhe me vlera ushqyese për të gjithë, pa lënë askënd pas. Angazhimi politik dhe rregulloret mbështetëse ndikojnë ndjeshëm në efektivitetin e nismave të tilla. Krijimi i një rrjeti të fuqishëm dhurimesh që përfshin restorante, supermarkete, mensa dhe kompani është thelbësor për përmirësimin e bashkëpunimit dhe marrjen e ushqimeve të dhuruara që janë në gjendje më të mirë të pranueshme për rishpërndarje. Fushatat e komunikimit mund të rrisin ndërgjegjësimin dhe të nxisin më shumë kompani e individë të marrin pjesë në sigurimin e ushqimit për të gjithë, duke nxitur një ndryshim kulturor drejt një sistemi ushqimor më të qëndrueshëm për të gjithë.

Duke pasur parasysh mbështetjen e fortë të sistemit të rishpërndarjes te vullnetarët, trajnimi i vazhdueshëm është thelbësor për të garantuar stabilitet brenda sistemit dhe për të siguruar që njerëzit të mund t'i përmbushin rolet e tyre në mënyrë efektive.

Edhe pse bashkia mund të luajë një rol në hartimin e strategjive të shpërndarjes, zbatimi është zakonisht përgjegjësi e organizatave të sektorit të tretë dhe OJQ-ve. Bashkëpunimi me organizata të tilla është thelbësor për krijimin e një sistemi të fuqishëm dhe të vetëqëndrueshëm, i cili gjithashtu ndikon në menaxhimin e bankave ushqimore të qytetit. Për më tepër, krijimi i një rrjeti organizatash me kapacitet për të mbledhur dhe për të rishpërndarë në mënyrë efektive ushqimin është vendimtar, veçanërisht për shkak të ndryshueshmërisë së furnizimeve dhe rëndësisë së kohës në shpërndarjen e ushqimit.

Gjatë Food Trails, disa qytete u përqendruan në sistemet e rishpërndarjes së ushqimit: Varshava pati një fluks refugjatësh ukrainas për shkak të luftës dhe u desh të zhvillonte një sistem efikas, pragmatik dhe të imitueshëm; Tirana punoi për ta bërë ushqimin e shëndetshëm më të arritshëm veçanërisht për më nevojtarët dhe Funshali bashkëpunoi ngushtë me lagjet sociale, duke shpërndarë qese me ushqime të mbetura bashkë me udhëzime për përgatitjen e vakteve me vlera ushqyese me pak përbërës.

Përcaktoni udhëzime të qarta për ushqimet e dhuruara për t'u siguruar që të jenë të sigurta, me vlera ushqyese dhe të përshtatshme për rishpërndarje dhe sigurohuni që ato të kuptohen mirë nga bizneset ushqimore.

2.6 TË MËSUARIT

Udhëtimi i një qyteti drejt një sistemi të përmirësuar ushqimor urban përfshin angazhimin në aktivitete dinamike të të mësuarit. Për t'i bërë risitë të funksionojnë në një shkallë më të gjerë, është e rëndësishme të ndani njohuritë dhe praktikat dhe t'i zbatoni ato në kontekste të ndryshme, duke stimuluar të mësuarit nga kolegët dhe bashkëpunimin.

Elementet e mëposhtme janë thelbësore për të mësuarit efektiv nga kolegët dhe transferimin e njohurive:

1. **Shkëmbimi i njohurive:** Lehtësimi i shkëmbimit të njohurive dhe informacionit për të stimuluar imitimin e përvojave pozitive

2. **Si të frymëzoheni:** mësoni nga përvojat e qyteteve të tjera për të zhvilluar dhe zgjeruar nisma të ngjashme

1 Lehtësimi i shkëmbimit të njohurive dhe informacionit për të stimuluar imitimin e përvojave pozitive

Gjatë Food Trails, qytetet takohen shpesh me njëri-tjetrin për të shkëmbyer përvoja. Transferimi i njohurive mbi risitë e sistemit ushqimor mund të jetë i vlefshëm për qytetet e tjera në procesin e fillimit të udhëtimeve të ngjashme. Të mësuarit e përbashkët mund të ndodhë në forma të ndryshme, siç janë prezantimet, seminaret, vizitat, diskutimet dhe eventet. Qytetet pjesëmarrëse në projektin Food Trails theksuan avantazhet e shkëmbimeve ballë për ballë, duke vënë në dukje më shumë mundësi për rrjetëzim.

Shkëmbimi i informacionit është baza për imitimin e praktikave të mira. Së pari, kuptoni dhe mblidhni informacione nga kontekste të tjera, pastaj merrni parasysh se si ta përshtatni përvojën e fituar në qytetin tuaj.

Të mësuarit e përbashkët lehtëson shkëmbimin e njohurive mbi tema specifike, të cilat mund të kursejnë burime në fazat fillestare të proceseve të transformimit të sistemit ushqimor. Përmes angazhimit me të tjerët, ju mund të kuptoni më mirë përparësitë tuaja dhe të vlerësoni burimet e disponueshme në kontekstin tuaj.

Një kulturë e përbashkët bazë dhe interesat e përbashkëta ndihmojnë për t'u lidhur. Në fakt, shkëmbimet janë më efektive kur qytetet kanë gjëra të përbashkëta, siç janë objektivat, kornizat ligjore ose aktivitetet e ngjashme. Të kesh të dhëna nga të tjerët ndihmon, veçanërisht për qytetet që sapo kanë filluar një proces transformimi. Gjatë diskutimeve, mund të jetë më e thjeshtë të përqendroheni në aspektet operacionale të transformimit, ndërsa ndarja e problemeve të sistemit, si p.sh. qeverisja, mund të jetë më komplekse. Së fundi, informacioni i marrë mund të ndahet dhe të shpërndahet në një nivel më të lartë në qytet, për të rritur njohuritë.

Shkëmbimi i njohurive dhe përvojave rrit mundësinë e imitimit të suksesshëm të aktiviteteve.

2 Mësoni nga përvojat e qyteteve të tjera për të zhvilluar dhe zgjeruar nisma të ngjashme

Ndërveprimet ngjallin frymëzim për ide të reja që mund të përshtaten në kontekste të ndryshme. Edhe nëse këto ide nuk vihen menjëherë në veprim, mund të shërbejnë si burime të vlefshme frymëzimi për të ardhmen, edhe sikur zbatimi përfundimtar të ndryshojë nga koncepti origjinal. Për shembull, Groningeni zhvilloi një libër gatimi për fëmijët dhe familjet frymëzuar nga puna e Birmingamit për politikën e tyre ushqimore, ndërsa Bergamo krijoi kopshte shkollore frymëzuar nga puna e Funshalit për këtë temë. Nxjerrja e mësimeve nga këto ndërveprime mund të përmirësojë nismat ekzistuese dhe të nxisë eksplorimin e modeleve të reja.

Procesi i shkëmbimit të njohurive nuk është i kufizuar te ndërveprimet midis qyteteve; ai mund të ndodhë edhe midis departamenteve të ndryshme brenda një qyteti ose të nxitet nga aktivitetet e nisura nga organizatat.

Natyrisht, çdo ide duhet të përshtatet me kontekstin specifik. Përshtatja varet nga shumë faktorë, duke përfshirë strukturat e qeverisjes, kornizat ligjore, disponueshmëria e burimeve, kontekstet kulturore, nivelet e përfshirjes së komunitetit dhe mundësitë e financimit.

Shkëmbimet ndihmojnë për të treguar se si trajtohen sfida të ngjashme në kontekste të tjera, edhe pse në rrethana të ndryshme. Kjo mund të çojë në reflektim se si t'i përballoni këto sfida brenda sistemit tuaj ushqimor, veçanërisht kur mësoni nga një qytet që i ka kapërcyer me sukses pengesat. Frymëzimi nga përvojat e tyre mund të thjeshtojë kërkimin e zgjidhjeve. Qasja në udhëzimet e dikujt që tashmë ka përshkuar terren të ngjashëm mund të jetë jashtëzakonisht e vlefshme në përballimin e këtyre sfidave.

Përdorni përvojat e të tjerëve si frymëzim për aktivitetet e ardhshme. Edhe nëse burimet dhe koha aktualisht janë të pamjaftueshme për t'i zbatuar, këto ide mund të ruhen derisa të ndryshojnë kushtet.

3. SHEMBUJ

Shembujt e përfshirë në këtë manual janë disa nga mënyrat se si qytetet e Food Trails kanë punuar në temat prioritare të Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos. Çdo shembull vlerësohet në kategoritë e Ushqimit 2030 që ata trajtojnë: klima, ushqimi, qarkullimi dhe komuniteti. Megjithatë, është e rëndësishme të mbani mend se shumica e ndërhyrjeve në sistemin ushqimor ka të bëjnë me tema dhe kategori të shumta prioritare në të njëjtën kohë.

QEVERISJA

Përmirësimi i sistemeve ushqimore urbane kërkon ndryshimin e mënyrës se si bashkitë marrin vendime, organizohen dhe punojnë me grupet e tjera të interesit. Kjo përfshin bashkëpunim më të mirë midis agjencive dhe departamenteve të qytetit, bashkëkrijimin ose rishikimin e politikave për ushqimin, krijimin e një këshilli gjithëpërfshirës, përfaqësues për politikën ushqimore dhe identifikimin, hartëzimin dhe mbështetjen e nismave vendore dhe bazë.

USHQIMI I MBETUR

Bashkitë mund të mbështesin hapësirat publike të ngrënies dhe furnizuesit e tyre me shumicë mund të ndihmojnë për monitorimin dhe pakësimin e ushqimit të mbetur. Përpjekjet në mbarë qytetin mund të përfshijnë edukimin publik dhe mundësitë për krijimin dhe përdorimin e ushqimit të mbetur të kthyer në pleh, si dhe garantimin që legjislacioni dhe udhëzimet për përdorimin e ushqimit të mos nxitin mbetje të panevojshme të ushqimit.

PRODHIMI I USHQIMIT

Qytetet mund të forcojnë prodhimin e qëndrueshëm të ushqimit duke promovuar lidhjet rurale-urbane, duke përdorur një qasje të ekosistemit për të udhëhequr planifikimin dhe menaxhimin e përdorimit të tokës, duke garantuar qasje të sigurt të tokës për prodhim të qëndrueshëm të ushqimit dhe duke u siguruar prodhuesve ushqimorë urbanë dhe periurbanë mbështetje materiale dhe logjistike.

DIETAT DHE TË USHQYERIT E QËNDRUESHËM

Dietat e qëndrueshme janë të mira për shëndetin publik, mirëqenien dhe për mjedisin. Qytetet mund të promovojnë edukimin e qëndrueshëm dietik dhe aftësitë e gatimit për publikun e gjerë dhe ata që punojnë në sektorin e ushqimit, dhe të eksplorojnë instrumente rregullatore dhe vullnetare për të promovuar dieta të qëndrueshme të përballueshme dhe të përshtatshme nga ana kulturore.

FURNIZIMI DHE SHPËRNDARJA E USHQIMIT

Qytetet mund të promovojnë qëndrueshmërinë përmes përmirësimit të lidhjeve dhe transportit midis zonave urbane, periferike dhe zonave të afërta të prodhimit të ushqimit. Sistemet e prokurimit mund të nxisin prodhimin agroekologjik të ushqimit dhe mundësitë e tregut për prodhuesit rajonalë. Mbështetja e tregjeve bashkiake lidh drejtpërdrejt prodhuesit dhe konsumatorët përmes zinxhirëve të shkurtër të furnizimit.

BARAZIA SOCIALE DHE EKONOMIKE

Problemet e sistemit ushqimor urban shpesh lidhen me pabarazinë sociale dhe ekonomike. Qytetet duhet të përfshijnë nisma ushqimore brenda aktiviteteve sociale dhe solidaritetit. Promovimi dhe mbështetja e qasjeve bazë dhe inovative ndihmon në sigurimin e qasjes së barabartë në ushqim të shëndetshëm për të gjithë.

3.1 QEVERISJA

Përmirësimi i sistemeve ushqimore urbane kërkon ndryshimin e mënyrës se si bashkitë marrin vendime, organizohen dhe punojnë me grupet e tjera të interesit. Kjo përfshin bashkëpunim më të mirë midis agjencive dhe departamenteve të qytetit, bashkëkrijimin ose rishikimin e politikave për ushqimin, krijimin e një këshilli gjithëpërfshirës, përfaqësues për politikën ushqimore dhe identifikimin, hartëzimin dhe mbështetjen e nismave vendore dhe bazë.

Qytetet e Food Trails kanë punuar për pyetjet e mëposhtme rreth qeverisjes:

1. **Si mund të përfshijë qyteti im sa më shumë grupe interesi në përballimin e sfidave të sistemit ushqimor?**
   Bordeaux Metropole

2. **Si mund të sigurohet qyteti im që politika jonë ushqimore të jetë e lidhur me kontekstin e saj më të gjerë politik dhe ekonomik?**
   Birmingami

3. **Si mund t'i bëjë qyteti im të punojnë së bashku përfaqësuesit nga departamentet e shumta bashkiake dhe organizatat e jashtme?**
   Selaniku

Si mund të përfshijë qyteti im sa më shumë grupe interesi në përballimin e sfidave të sistemit ushqimor?

Bordeaux Metropole u kujton qyteteve të tjera të investojnë kohë dhe energji në ndërtimin e marrëdhënieve me grupet e interesit

Politika ushqimore e një qyteti, ose veprimet e tjera për ushqimin, duhet të përfaqësojnë grupet e ndryshme të interesit për sistemin ushqimor të atij qyteti. Të gjitha qytetet e Food Trails kanë përjetuar rëndësinë e përfshirjes së llojeve të ndryshme të grupeve të interesit – anëtarët e stafit të bashkisë, prodhuesit në shkallë të vogël, fermerët agroekologjikë, bizneset vendore, autoritetet shëndetësore, grupet e konsumatorëve, sektori i tretë dhe organizatat bamirëse e më shumë. Këshilli ushqimor i Metropolit të Bordosë aktualisht ka mbi 300 anëtarë. Kjo gamë e gjerë mbështetjeje mundësoi që Metropoli të zhvillojë një politikë të fortë dhe ambicioze ushqimore dhe plane veprimi për një sistem të qëndrueshëm rajonal të ushqimit që mbron nevojat e prodhuesve, konsumatorëve dhe agromjedisin më të gjerë.

Bordeaux Metropole ka 814 000 banorë në zonën e saj metropolitane, që përfshin 28 bashki. Bashkitë janë përgjegjëse për të siguruar ushqimin për shkollat dhe të moshuarit; në Bordeaux Metropole, prodhohen 65 000 vakte në ditë për shkollat dhe organizatat e tjera. Bordeaux Metropole nënshkroi MUFPP-in në vitin 2015 dhe krijoi këshillin e politikave ushqimore në vitin 2017. Gjatë Food Trails, Metropole zbatoi një politikë ushqimore të përbashkët dhe ambicioze që përfshin masa për të përmirësuar prokurimin e mensave për të pasur qasje në ushqim të shëndetshëm, të qëndrueshëm dhe lokal. Bordeaux Metropole gjithashtu punoi për të forcuar rrjetet lokale dhe vizionin e përbashkët të këshillit të tyre të politikave ushqimore.

Falë punës së tij të mëparshme për krijimin e këshillit të vet për politikën ushqimore, Bordeaux Metropole ishte në gjendje të arrinte qëllimin e tij për të zhvilluar dhe zbatuar një politikë gjithëpërfshirëse ushqimore. Një seri seminaresh tematike i lejuan njerëzit të paraqitnin idetë e tyre se si të arrinin qëllimin e tyre të përbashkët. Përfaqësuesit e Metropolit zbuluan se ishte e vështirë të përfshinin disa grupe interesi të rëndësishme: shumë njerëz nuk i besonin pushtetit vendor dhe nuk ndiheshin të dëgjuar ose të përfaqësuar prej tyre. Kapërcimi i kësaj ndjenje mori kohë dhe shumë angazhime të përsëritura me grupet e interesit, duke bërë të mundur në fund që pikëpamjet dhe sugjerimet e njerëzve të përfshiheshin në zhvillimin e planeve rajonale të politikës ushqimore. Këshilli i politikës ushqimore i Metropolit tani është organi zyrtar drejtues për politikën ushqimore të Metropolit. Anëtarët punojnë së bashku sipas kompetencës së tyre primare, siç janë shërbimet publike, kultivimi ose përpunimi. Grupet e punës janë të organizuara rreth temave të tilla si zinxhirët ushqimorë, qasja e barabartë në ushqim cilësor të qëndrueshëm dhe ushqimi i mbetur. Bashkimi i individëve me kompetenca të ndryshme, por me shqetësime të përbashkëta, bën të mundur që këshilli të jetë reagues, demokratik dhe të ketë besimin e anëtarëve dhe të komunitetit. Ruajtja e dialogut dhe të qenët transparent për të gjitha veprimet dhe vendimet ndihmon që njerëzit ta mbështesin këshillin e politikës ushqimore dhe politikën ushqimore që ata kanë zhvilluar.

Bordeaux Metropole ka hasur sfida në punën me këshillin e tyre të politikës ushqimore sa i përket politikës ushqimore dhe çështjeve të tjera. Sfida kryesore ishte balancimi i kohës për diskutim me veprime konkrete, pasi burimet njerëzore janë të kufizuara. Kultivimi dhe zhvillimi i marrëdhënieve për qeverisje gjithëpërfshirëse kërkon kohë. Dhe megjithëse këshilli ka përfaqësim të gjerë, ka grupe të rëndësishme interesi në sistemin vendor agro-ushqimor, siç është vreshtaria, që nuk janë shumë të përfshirë. Puna e këshillit të politikës ushqimore të Metropolit nxitet nga dinamizmi dhe entuziazmi i grupeve vendore të interesit që punojnë së bashku për objektiva të përbashkëta. Mbahen seminare me grupet kryesore të interesit që punojnë së bashku për të realizuar planin e veprimit për politikën ushqimore të Metropolit.

Përdorni përvojat e të tjerëve si frymëzim për aktivitetet e ardhshme. Edhe nëse burimet dhe koha aktualisht janë të pamjaftueshme për t'i zbatuar, këto ide mund të ruhen derisa të ndryshojnë kushtet.

Si mund të sigurohet qyteti im që politika jonë ushqimore të jetë e lidhur me kontekstin e saj më të gjerë politik dhe ekonomik?

Strategjia e sistemit ushqimor të **Birmingamit** pasqyron pikat e forta dhe sfidat sociale, kulturore dhe ekonomike të qytetit

Politikat për ushqimin janë më efektive nëse zhvillohen me mbështetjen e politikanëve nga të gjitha partitë politike, si dhe të grupeve vendore të interesit, siç janë OJQ-të, organizatat vullnetare, grupet e komunitetit dhe bizneset vendase. Ata gjithashtu duhet të njohin dhe të angazhohen me faktorët më të gjerë që ndikojnë në sistemin ushqimor të një qyteti, siç janë pabarazia socio-ekonomike, reklamimi i ushqimeve të pashëndetshme dhe mungesa e tokës. Birmingami është një qytet i madh, i larmishëm nga ana kulturore me shumë sfida ekonomike dhe të shëndetit publik. Qyteti punon vazhdimisht me qytetarët e tij në të gjitha nivelet për çështjet që lidhen me ushqimin: këshilli i qytetit ka lidhje të forta me bizneset, shërbimet publike dhe grupet e komunitetit.

Birmingami është një qytet shumë i larmishëm nga ana kulturore me 1,2 milionë banorë. Qyteti është anëtar i komitetit drejtues të Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos dhe miratoi Strategjinë e vet të Sistemit Ushqimor në vitin 2022. Në të kaluarën, Birmingami ishte pjesë e një programi mbarëkombëtar për të luftuar obezitetin te fëmijët. Veprimet e tyre pilot përqendrohen në rritjen e ndërgjegjësimit të publikut për luftën kundër shpërdorimit të ushqimit, promovimin e prodhimit vendas të ushqimit për sigurinë ushqimore dhe inkurajimin e të rinjve për të ngrënë një dietë të shëndetshme që përfshin fasule dhe bishtajore.

Përmes një sërë eventesh për sensibilizimin e publikut gjatë zhvillimit të strategjisë së tyre të sistemit ushqimor, zyrtarët e qytetit kuptuan rëndësinë e përfshirjes së veprimeve të lidhura me ushqimin në kontekstin më të gjerë politik dhe ekonomik që ndikon në mundësinë e banorëve të qytetit për të pasur qasje në ushqim të shëndetshëm. Kjo çoi në një strategji ku ushqimi pozicionohet brenda objektivave më të gjera të projektuara për të rigjallëruar ekonominë dhe mjedisin fizik. Birmingami e zhvilloi Strategjinë e Sistemit Ushqimor në partneritet me bizneset, aktivistët, qytetarët, zyrtarët e shëndetit publik dhe të tjerë. Strategjia e tyre thekson nevojën për një sistem ushqimor rigjenerues që njeh dhe heq pengesat dhe praktikat e paqëndrueshme që dëmtojnë mjedisin, komunitetet dhe ekonominë. Projektet për të përballuar këto sfida zhvillohen në nivele të shumëfishta: organizatat vendase të komunitetit që luftojnë varfërinë, partneritetet kërkimore që punojnë për shëndetin publik dhe planetar dhe partneritetet ndërkombëtare, të tilla si Food Trails dhe Pakti i Politikës Urbane Ushqimore të Milanos (MUFPP), të cilët i mbështesin qytetet në shkëmbimin e praktikave më të mira dhe njohjen e faktorëve kulturorë që nxisin praktikat ushqimore. Birmingami ka zhvilluar një mjet për Vendimmarrjen dhe Prioritizimin e Veprimeve për Ushqimin (FADMaP), i cili lejon që t'u japë përparësi veprimeve që mbështeten nga qytetarët, të promovojë diversitetin e qytetit dhe të luftojë varfërinë dhe pabarazitë.

Për më tepër, qyteti promovon një ekonomi ushqimore rrethore që mbështet bizneset e vogla dhe e konsideron ushqimin e mbetur si një burim të vlefshëm që mund të rigjallërojë tokat e varfra dhe të mbështesë prodhimin vendas të ushqimit.

Strategjia e Sistemit Ushqimor të Birmingamit është ambicioze dhe pasqyron përvojën, njohuritë dhe pikëpamjet e banorëve të qytetit. Duke u angazhuar në mënyrë aktive me individë dhe organizata që më parë ndiheshin të lënë jashtë proceseve politike, strategjia i bashkoi njerëzit dhe ka mbështetje të gjerë. Një përfitim i papritur nga ky proces gjithëpërfshirës ishte një besim dhe energji e përtërirë në qeverisjen me pjesëmarrje. Kjo ka qenë edhe përvoja e Bordeaux Metropole, në punën e tyre për zhvillimin e një këshilli gjithëpërfshirës të politikës ushqimore dhe të politikës ushqimore.

Strategjia e Sistemit Ushqimor të Birmingamit njeh pengesat dhe praktikat e paqëndrueshme që dëmtojnë mjedisin, komunitetet dhe ekonominë.

Si mund t'i bëjë qyteti im të punojnë së bashku përfaqësuesit nga departamentet e shumta bashkiake dhe organizatat e jashtme?

Selaniku bashkëprojektoi politikën e tij ushqimore përmes seminareve pjesëmarrëse me departamente të ndryshme bashkiake dhe grupe të jashtme interesi

Qytetet e Food Trails ishin në faza shumë të ndryshme të udhëtimit të tyre në zhvillimin e politikave dhe veprimeve të lidhura me ushqimin. Një nga qëllimet kryesore për disa qytete ishte zhvillimi i një këshilli ushqimor, i cili më pas do të zhvillonte një politikë ushqimore për qytetin. Kështu ishte edhe Selaniku.

Selaniku tashmë kishte vënë në zbatim disa masa që mbështesnin përpjekjet e tyre për të zhvilluar një këshill ushqimor dhe politikë ushqimore. Ai është një qytet i gastronomisë i UNESCO-s dhe ka rrjete me grupe interesi. Gjithashtu ka punuar në nismat Net Zero, dhe disa departamente bashkiake po punojnë për ushqimin e mbetur.

Selaniku, me 300.000 banorë dhe mbi 1 milion në zonën e tij metropolitane, është një qytet port me një trashëgimi të larmishme multikulturore. Me krenari bën pjesë në rrjetin e Qyteteve të Gastronomisë të UNESCO-s dhe organizon një festival vjetor të ushqimit. Selaniku ka qenë nënshkrues i Paktit të Politikës Urbane Ushqimore të Milanos (MUFPP) që nga fillimi i tij në vitin 2015 dhe ka zhvilluar Strategjinë e Selanikut 2030 për aftësinë rikuperuese vendase. Masat e tyre pilot përqendrohen në krijimin e një rrjeti mbështetës vendor me grupe interesi dhe të aktivitete të bujqësisë urbane.

Laboratorët e novacionit të qytetit mblodhën së bashku grupe të ndryshme interesi nga organizata të lidhura me ushqimin, përfaqësues të qeverisë dhe OJQ-të. U përfshinë departamente të ndryshme të bashkisë, përfshirë ato që mbikëqyrin zhvillimin ekonomik, turizmin, hapësirat e gjelbra, çështjet sociale dhe më shumë. Këshilli vuri në dukje në mënyrë specifike rëndësinë e përfshirjes së grupeve të cenueshme që shpesh anashkalohen në qeverisje. Kjo është e rëndësishme, pasi qytete të tjera kanë vënë re se qeverisja lokale dhe rajonale ka përfitime të mëtejshme duke zhvilluar sisteme pjesëmarrëse që inkurajojnë pjesëmarrjen e një gamë të gjerë individësh. Pastaj Selaniku bashkëprojektoi politikën e tij ushqimore përmes një sërë seminaresh pjesëmarrëse, duke u përqendruar në temat që lidhen me fushat kryesore të MUFPP-së. Kjo i dha strukturë procesit të pjesëmarrjes. Qyteti ka punuar me Mamagaia-n, një organizatë mjedisore me përvojë në hartimin e proceseve pjesëmarrëse për nismat sociale dhe mjedisore.

Selaniku ka kuptuar rëndësinë e përfshirjes së departamenteve të ndryshme bashkiake në këshillin e tyre ushqimor dhe zhvillimin e politikës, por gjithashtu ata kanë vënë re se ndonjëherë është më e lehtë të komunikosh me partnerë të jashtëm sesa me departamentet e brendshme bashkiake, për shkak të modeleve të izoluara të punës në qeverisjen vendore.

Kapërcimi i këtij lloji të stilit të qeverisjes ka qenë një sfidë e zakonshme për shumicën e qyteteve të Food Trails. Selaniku gjithashtu hasi një hendek midis zhvillimit të një politike dhe zbatimit të veprimeve të rekomanduara, për shkak të mungesës së një kuptimi dhe angazhimi më të gjerë për këtë lloj pune, e cila është shumë e re në Greqi. Ky është një problem që e përjetuan shumë qytete të Food Trails dhe një mësim i rëndësishëm për të gjitha qytetet: zhvillimi i një këshilli ushqimor dhe politike ushqimore është pjesë e udhëtimit të transformimit të sistemit ushqimor urban – por nuk është destinacioni përfundimtar!

Zhvillimi i një këshilli ushqimor dhe politike ushqimore është pjesë e udhëtimit të transformimit të sistemit ushqimor urban – por nuk është destinacioni përfundimtar!

3.2 USHQIMI I MBETUR

Bashkitë mund të mbështesin hapësirat publike të ngrënies dhe furnizuesit e tyre me shumicë mund të ndihmojnë për monitorimin dhe pakësimin e ushqimit të mbetur.

Përpjekjet në mbarë qytetin mund të përfshijnë edukimin publik dhe mundësitë për krijimin dhe përdorimin e ushqimit të mbetur të kthyer në pleh, si dhe garantimin që legjislacioni dhe udhëzimet për përdorimin e ushqimit të mos nxitin mbetje të panevojshme të ushqimit.

Qytetet e Food Trails kanë trajtuar disa nga pyetjet e mëposhtme për ushqimin e mbetur:

1. **Qyteti im ka legjislacion dhe rregullore kufizuese për trajtimin e ushqimit të mbetur që rrisin sasinë e ushqimit të mbetur në industrinë e shërbimit të ushqimit. Çfarë duhet të bëjmë?**
   Varshavë

2. **Si mund të jetë qyteti im më efikas në rishpërndarjen e tepricës së ushqimit, në mënyrë që të mos shpërdorohet dhe të shkojë te njerëzit në nevojë?**
   Milano

3. **Si mund të mbështesë qyteti im zhvillimin e njohurive dhe aftësive të qytetarëve në lidhje me ushqimin e mbetur, ruajtjen e ushqimit dhe shndërrimin në pleh?**
   Birmingami

Qyteti im ka legjislacion dhe rregullore kufizuese për trajtimin e ushqimit të mbetur që rrisin sasinë e ushqimit të mbetur në industrinë e shërbimit të ushqimit. Çfarë duhet të bëjmë?

Varshava punoi me avokatë dhe përfaqësues të industrisë për të përmirësuar njohjen e legjislacionit përkatës

Përvojat e qyteteve dhe hulumtimet akademike konfirmojnë se një nxitës kryesor i ushqimit të mbetur është legjislacioni shpesh konfuz rreth trajtimit dhe rishpërndarjes së ushqimit. Edukimi i konsumatorëve për termat 'data e skadimit' dhe 'të përdoret para datës' është një nga përpjekjet që është ndërmarrë në këtë drejtim. Udhëzimet dhe legjislacioni mund të jenë veçanërisht sfidues për bizneset që mund të jenë në rrezik të ndështkimeve ligjore për mostrajtimin e duhur të ushqimit. Kjo është një çështje veçanërisht serioze për hotelet, restorantet dhe bizneset e shërbimit të ushqimit, të cilët gjenerojnë një nivel të lartë ushqimi të mbetur, por shpesh anashkalohen në kërkimet dhe ndërhyrjet për pakësimin e ushqimit të mbetur.

Varshava ka pothuajse 1,8 milion banorë, nga të cilët më shumë se 220 000 janë studentë. Është njohur si një qytet kryesor evropian për mbështetjen e zhvillimit të biznesit. Ajo krenohet me një industri të rëndësishme të agrobiznesit me aktivitete të forta bujqësore periurbane, të realizuara me mbështetjen e njësive kërkimore të agrobiznesit. Nismat e tyre pilot synojnë zhvillimin e një sistemi efikas të dhurimit dhe shpërndarjes së ushqimit, duke theksuar bashkëpunimin me bizneset lokale për të nxitur një sistem të qëndrueshëm ushqimor.

Nëpërmjet Food Trails, Varshava zhvilloi një Laborator Ushqimi i cili ka punuar për pakësimin e ushqimit të mbetur në restorante. Laboratori i Ushqimit është një koalicion akademikësh, avokatësh të ushqimit, pronarësh restorantesh dhe stafit të tyre, të cilët punojnë së bashku për pakësimin e ushqimit të mbetur në të gjitha fazat në bizneset ushqimore. Shpejt u bë e qartë se të gjitha bizneset ushqimore në qytet kishin frikë të merrnin pjesë në skemat e rishpërndarjes së tepricës ushqimore për shkak të frikës së tyre nga shkelja e ligjeve në lidhje me trajtimin e duhur të ushqimit ose ligjet tatimore rreth dhurimeve. Kjo gjithashtu theksoi faktin se shpërdorimi i ushqimit në këto biznese vërehet në shumë faza: në kuzhina, para dhe pas shërbimit të ushqimit klientëve.

Dhurimi i ushqimit pas "datës së skadimit" lejohet në Bashkimin Evropian, për sa kohë që produkti është ende i sigurt dhe i ngrënshëm. Vende të ndryshme kanë legjislacionin e tyre kombëtar që mbështet ose kufizon këtë rishpërndarje të ushqimit të tepërt për individë ose organizata bamirësie. Ata kanë vërejtur se institucione të ndryshme të kontrollit të ushqimit munden dhe nxjerrin interpretimet e tyre të rregulloreve për sigurinë ushqimore. Kjo shkakton konfuzion në mesin e bizneseve që kanë frikë të bëjnë gabime dhe të thyejnë ligjet.

Avokatët e ushqimit janë bërë aleatë të rëndësishëm të Laboratorit të Ushqimit të Varshavës. Ata rekomandojnë udhëzime të qarta dhe të thjeshta për bizneset dhe për zhvillimin e legjislacionit kombëtar që mbështet dhe inkurajon rishpërndarjen e ushqimit të tepërt. Spanja po zhvillon qasje inovative për të trajtuar këtë problem, siç është kërkesa që restorantet të ofrojnë enë për klientët që dëshirojnë të marrin në shtëpi pjesë të pangrëna të vaktit të tyre.

Kuptimi më i mirë i kornizave ligjore dhe zhvillimi i ligjeve e praktikave - si dhe mbështetja kulturore dhe e biznesit për rishpërndarjen e tepricës ushqimore, të gjitha do të ndihmojnë në pakësimin e ushqimit të mbetur.

Ata rekomandojnë udhëzime të qarta dhe të thjeshta për bizneset për trajtimin e ushqimit të mbetur që mbështetin dhe inkurajojnë rishpërndarjen e ushqimit të tepërt.

Si mund të jetë qyteti im më efikas në rishpërndarjen e tepricës së ushqimit, në mënyrë që të mos shpërdorohet dhe të shkojë te njerëzit në nevojë?

Milano përmirësoi logjistikën, infrastrukturën dhe partneritetet me grupet e interesit për një rishpërndarje më efikase

Shumë qytete në projektin Food Trails po punojnë për të pakësuar ushqimin e mbetur, pjesa më e madhe e të cilit është ende e përshtatshme për konsum njerëzor. Milano, si qytetet e tjera të Food Trails, po punon për grumbullimin e këtij ushqimi dhe përmirësimin e shpërndarjes së tij. Gjatë pandemisë Covid-19, Milano bëri një hartë gjithëpërfshirëse të organizatave vullnetare të qytetit që i mbështetnin komunitetet duke shpërndarë ushqimin e tepërt, si dhe duke siguruar infrastrukturën fizike që është e nevojshme për ta kryer këtë punë. Kjo i siguroi bashkisë prova kyçe se si tepricat e ushqimit tashmë po rishpërndaheshin në mënyrë efektive në qytet.

Milano, me 1,4 milionë banorë dhe 3,5 milionë në zonën e saj metropolitane, shërben si kryeqyteti ekonomik dhe financiar i Italisë. Qyteti ka 8 universitete me gati 200 000 studentë. Në vitin 2014, Milano krijoi politikën e vet të ushqimit, duke përfshirë krijimin e 10 "Qendrave për reduktimin ushqimit të mbetur". Masat pilot të Milanos përqendrohen në përmirësimin e qarkullimit të sistemeve të mensave të shkollave në bashki, duke ndërhyrë në prokurimin publik dhe reduktimin e mbetjeve.

Milano e pranon se ushqimi i mbetur vërehet në të gjitha fazat e sistemit ushqimor. Gjatë Covid-19, qyteti zhvilloi një koalicion të fuqishëm të sektorit privat, bankave ushqimore dhe organizatave jofitimprurëse. Koalicioni krijoi qendra me ushqim të mbetur në të gjithë qytetin: ushqimi që është ende i përshtatshëm për konsum njerëzor mblidhet nga supermarketet dhe mensat dhe dërgohet në qendra. Më pas, ky ushqim rishpërndahet përmes kuzhinave të supave, pakove ushqimore dhe dyqaneve të solidaritetit social, ku familjet mund të kenë qasje në ushqim të përballueshëm që dhurohet nga burime të ndryshme. Milano ka zhvilluar gjithashtu një qendër grumbullimi në tregjet e saj kryesore të shitjes me shumicë të frutave dhe perimeve. Një hapësirë është vënë në dispozicion për organizata të ndryshme jofitimprurëse për të mbledhur tepricën e pashitur në fund të çdo dite tregtare. Milano e përfshin rishpërndarjen e tepricës ushqimore në kuadër të përpjekjeve më të gjera për të trajtuar pengesat e qytetarëve për një dietë të shëndetshme.

Hartimi dhe puna e Milanos për ushqimin e mbetur dhe tepricat e ushqimit e ka mësuar qytetin për rëndësinë e bashkëpunimit me aktorë të ndryshëm të sektorit privat, publik dhe vullnetar në të gjithë sistemin ushqimor. Infrastruktura, hapësira e magazinimit, transporti dhe barrierat logjistike duhet të merren parasysh kur qytetet zhvillojnë strategjinë e tyre për të pakësuar ushqimin e mbetur duke përmirësuar rishpërndarjen e tepricës ushqimore.

Milano është gjithashtu e vetëdijshme se përmirësimi i rishpërndarjes së tepricës ushqimore nuk zgjidh varfërinë ushqimore dhe duhet të konsiderohet një çështje më vete. Ndihma ushqimore duhet të konsiderohet dhe të zhvillohet në një kontekst më të gjerë socio-ekonomik.

Infrastruktura, hapësira e magazinimit, transporti dhe barrierat logjistike ndikojnë në kapacitetin e qyteteve për të rishpërndarë tepricën e ushqimit.

Si mund të mbështesë qyteti im zhvillimin e njohurive dhe aftësive të qytetarëve në lidhje me ushqimin e mbetur, ruajtjen e ushqimit dhe shndërrimin në pleh?

Mbrojtësit e Komunitetit të **Birmingamit** ndryshuan idetë dhe sjelljet e njerëzve rreth ushqimit të mbetur

Shumë nisma për ushqimin e mbetur përqendrohen në pakësimin e mbetjeve dhe përdorimin më efikas të burimeve ushqimore. Megjithatë, disa pjesë të ushqimit, të tilla si lëkura e patates dhe lëvozhgat e vezëve, janë shumë të vështira për t'u përdorur. Është e rëndësishme që njerëzit dhe organizatat të gjejnë mënyra për t'i përpunuar në mënyrë efikase këto mbetje. Shndërrimi në pleh mund të ndihmojë për të pakësuar mbetjet ushqimore, si dhe për të krijuar pleh organik të vlefshëm për kultivimin e ushqimit. Kjo kontribuon në një ekonomi rrethore, e cila është një nga qëllimet e Food 2030. Birmingami ka goxha eksperiencë në punën me nismat e komunitetit dhe i ka përdorur këto marrëdhënie për të promovuar shndërrimin në pleh dhe edukimin për ushqimin e mbetur në të gjithë komunitetin.

Birmingami është një qytet shumë i larmishëm nga ana kulturore me 1,2 milionë banorë. Qyteti është anëtar i komitetit drejtues të Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos dhe miratoi Strategjinë e vet të Sistemit Ushqimor në vitin 2022. Në të kaluarën, Birmingami ishte pjesë e një programi mbarëkombëtar për të luftuar obezitetin te fëmijët. Veprimet e tyre pilot përqendrohen në rritjen e ndërgjegjësimit të publikut për luftën kundër shpërdorimit të ushqimit, promovimin e prodhimit vendas të ushqimit për sigurinë ushqimore dhe inkurajimin e të rinjve për të ngrënë një dietë të shëndetshme që përfshin fasule dhe bishtajore.

Një nga laboratorët e novacionit të Birmingamit u përqendrua në punën me grupet e komunitetit vendas për të pakësuar ushqimin e mbetur dhe për të rritur njohuritë, aftësitë dhe motivimin rreth shndërrimit në pleh. Birmingami i lidhi objektivat e tij të dëshiruara finale e afatgjata me hapat përkatës paraprakë dhe rezultatet e pritshme të veprimeve e të ndërhyrjeve në faza të ndryshme të laboratorit të novacionit. Qyteti punoi ngushtë me grupet e komunitetit të cilët tashmë kishin marrëdhënie të forta pune me lagjen ku ishte planifikuar testimi pilot. Projekti synonte të ndryshonte sjelljet rreth ushqimit të mbetur dhe që njerëzit të ndanin ushqimin e mbetur nga mbeturinat në përgjithësi. Ai synonte tre lloje të ndryshme strehimi, me shkallë të ndryshme qasjeje në kopshte ose hapësira publike për përpunimin e plehut. Projekti vuri në dukje se banorët kanë nevojë për infrastrukturë të gjelbër – kontejnerë për përpunimin e plehut dhe materiale për fermentimin e bokashit ose vermikompostimin (përpunimin e plehut me krimba) – dhe infrastrukturë sociale – banorë të lagjes që ishin entuziastë e të përkushtuar ndaj projektit dhe të gatshëm për të promovuar qëllimet e tij e për t'i ndarë njohuritë praktike dhe entuziazmin e tyre me fqinjët e tyre. Këta 'Mbrojtës të Komunitetit' promovuan gjithashtu përdorimin e plehut në skemat e kultivimit të bimëve të komunitetit.

Ashtu si shumë nga nismat e Birmingamit për ushqimin, projekti i tyre i kthimit në pleh të mbetjeve ushqimore është zhvilluar dhe realizuar me komunitetin lokal. Ai gjithashtu ka përfshirë objektiva më të gjera të sistemit ushqimor, të tilla si promovimi i një diete të shëndetshme dhe inkurajimi i kultivimit urban të frutave dhe perimeve. Projekti u përqendrua gjithashtu në komunitetet 'e dëgjuara rrallë', të cilat hasin pengesa sociale dhe ekonomike për një dietë të shëndetshme.

'Sipas përvojës së Birmingamit, programet e realizuara 'për' komunitetin dhe jo 'me' ndihmën e komunitetit kanë pak shanse të shkaktojnë ndryshime afatgjata të sjelljes.

3.3 PRODHIMI I USHQIMIT

Qytetet mund të përforcojnë prodhimin e qëndrueshëm të ushqimit duke promovuar lidhjet rurale-urbane, duke përdorur një qasje të ekosistemit për të udhëhequr planifikimin dhe menaxhimin e përdorimit të tokës, duke garantuar qasje të sigurt te toka për prodhim të qëndrueshëm të ushqimit, si dhe duke siguruar mbështetje materiale dhe logjistike për prodhuesit ushqimorë urbanë dhe periurbanë.

Qytetet e Food Trails kanë trajtuar pyetjet e mëposhtme rreth prodhimit të ushqimit:

1. **Duam të sigurohemi që njerëzit të mund të kultivojnë më shumë ushqim në qytetin tonë. Çfarë mund të bëjmë?**
   Bergamo
2. **Si mund t'i mbështesë qyteti im prodhuesit që përdorin metoda agroekologjike për prodhimin e ushqimit?**
   Bordeaux Metropole
3. **Si mund të forcojë qyteti im lidhjet midis prodhuesve dhe konsumatorëve?**
   Grenoble Alpes Metropole

Duam të sigurohemi që njerëzit të mund të kultivojnë më shumë ushqim në qytetin tonë. Çfarë mund të bëjmë?

Toka urbane dhe periurbane në pronësi të komunës së **Bergamos** përdoret nga grupet e komunitetit për prodhimin e ushqimit

Prodhimi i ushqimit në qytete është një reagim i zakonshëm për të garantuar sigurinë ushqimore urbane. Është e rëndësishme të garantohet që toka në dispozicion të mbrohet për prodhimin e ushqimit dhe që individët dhe komunitetet në nevojë të kenë qasje te toka për prodhimin e ushqimit. Si pjesë e punës së vet në Food Trails, Bergamo ka hartëzuar hapësirat urbane dhe peri-urbane në rritje dhe ka siguruar që përfitimi i këtyre hapësirave në rritje të mbështesë komunitetet që përballen me sfida të shumta.

Bergamo mblodhi të dhëna të rëndësishme se nga vinte ushqimi i qytetit, çfarë toke disponohej brenda dhe afër qytetit dhe se si toka komunale mund të përdorej më së miri për prodhimin e ushqimit.

Bergamo ka 121 000 banorë, duke përfshirë mbi 23 000 studentë. U emërua qytet kreativ i gastronomisë nga UNESCO në vitin 2019. Qyteti ka një këshill aktiv të politikave ushqimore dhe ka organizuar festivalin "Bujqësia dhe e drejta për ushqim" që nga viti 2017. Masat e tyre pilot adresojnë edukimin ushqimor, qëndrueshmërinë e sistemit të mensës së shkollës dhe prokurimin.

Qyteti ka rregullore të reja se kush mund ta përdorë tokën komunale për kopshtari urbane. Kjo për të shmangur problemin e zakonshëm të përdorimit të tokës publike për përfitime private. Në Bergamo, toka urbane për prodhimin e ushqimit u jepet me përparësi familjeve me fëmijë të vegjël dhe organizatave që punojnë për të promovuar përfitimet sociale dhe ekonomike. Parcelat janë zvogëluar në madhësi dhe u caktohen individëve për tri vjet, periudhë pas së cilës qiraja mund të rinovohet. E gjithë toka duhet të kultivohet në mënyrë organike për të siguruar një mjedis të shëndetshëm në kopshte dhe zonën përreth që ka popullsi të dendur. Këto kopshte ofrojnë edukim për qiramarrësit për rritjen e frutave dhe perimeve në mënyrë organike. Bergamo po promovon edhe rritjen e pemëve frutore në të gjithë qytetin. Kopshtet botanike të qytetit janë të angazhuara për promovimin e agro-biodiversitetit territorial. Ai po zgjeron programet arsimore për të mbështetur kultivimin e kulturave ushqimore të përshtatshme dhe të ripërtërishme në qytet dhe në rajonin përreth. Provinca përreth Bergamos ka shumë aktivitete bujqësore organike. Qyteti po promovon mundësi biznesi në bujqësinë organike për të rinjtë, si dhe po promovon dhe mbështet bashkëpunimet hortikulturore midis kultivuesve organikë dhe nismave të tjera sociale.

Hartëzimi i plotë i sistemit të tij ushqimor urban dhe rajonal mbështeti planet e Bergamos për të promovuar prodhimin e qëndrueshëm të ushqimit, për të zgjeruar qasjen në hapësirat urbane dhe peri-urbane në rritje dhe për të zhvilluar mbështetje materiale dhe logjistike për prodhuesit. Ky proces hartëzimi i ka siguruar qytetit të dhëna të rëndësishme mbi statusin aktual të sistemit të tij ushqimor, aktorët kryesorë të përfshirë dhe atë që qyteti duhet t'i japë përparësi për të rritur qëndrueshmërinë e sistemit ushqimor.

Në Bergamo, toka urbane për prodhimin e ushqimit u jepet me përparësi familjeve me fëmijë të vegjël dhe organizatave që punojnë për të promovuar përfitimet sociale dhe ekonomike.

Si mund t'i mbështesë qyteti im prodhuesit drejt përdorimit të më shumë metodave agro-ekologjike për prodhimin e ushqimit?

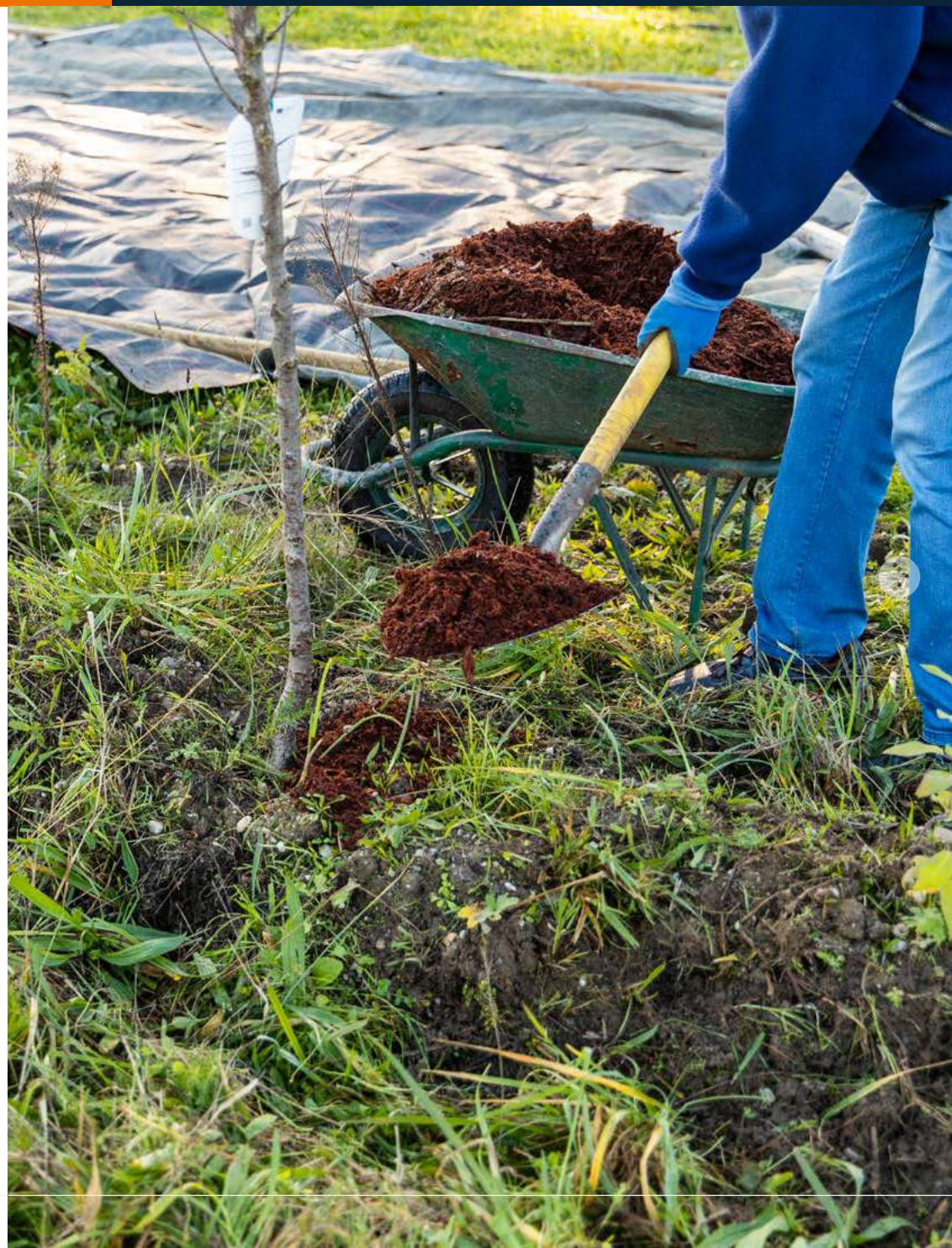
Bordeaux Metropole ofron mbështetje teknike dhe financiare për prodhuesit për t'i lejuar ata të përdorin më shumë praktika agroekologjike dhe i mbështet në zhvillimin e mundësive të tregut vendas dhe fitimprurës

Me mbështetjen e Food Trails, Bordeaux Metropole kreu një analizë të hollësishme të sistemit të vet ushqimor territorial, duke rezultuar në një strategji të plotë dhe ambicioze të qëndrueshmërisë bujqësore dhe ushqimore. Metropole pranon se arritja e statusit të plotë dhe të certifikuar organik mund të duket sfiduese për shumë prodhues. Prandaj synon 100% prodhim agroekologjik, me 30% prodhim organik të certifikuar deri në vitin 2027 dhe 50% deri në vitin 2050. Këta janë objektiva ambiciozë politikë që kërkojnë masa të rëndësishme teknike dhe praktike për t'u zbatuar.

Bordeaux Metropole ka 814 000 banorë në zonën e saj metropolitane, që përfshin 28 bashki. Bashkitë janë përgjegjëse për të siguruar ushqimin për shkollat dhe të moshuarit; në Bordeaux Metropole, prodhohen 65 000 vakte në ditë për shkollat dhe organizatat e tjera. Bordeaux Metropole nënshkroi MUFPP-in në vitin 2015 dhe krijoi këshillin e politikave ushqimore në vitin 2017. Gjatë Food Trails, Metropole zbatoi një politikë ushqimore të përbashkët dhe ambicioze që përfshin masa për të përmirësuar prokurimin e mensave për të pasur qasje në ushqim të shëndetshëm, të qëndrueshëm dhe lokal. Bordeaux Metropole gjithashtu punoi për të forcuar rrjetet lokale dhe vizionin e përbashkët të këshillit të tyre të politikave ushqimore.

Këtu përfshihet ofrimi i trajnimeve për pjesëmarrësit e rinj në sektorin e bujqësisë, qasjen në tokë dhe mundësitë e tregut për prodhuesit agroekologjikë që u lejojnë të fitojnë një çmim të drejtë për produktin e tyre.

Prodhuesit agroekologjikë përballen me sfida të mëdha ekonomike, pasi është një metodë më e shtrenjtë, më intensive e punës për prodhimin e ushqimit. Qasja në tregje të besueshme për prodhimet e tyre, së bashku me rritjen e kostove të prodhimit, mund të krijojnë pengesa dërrmuese si për prodhuesit e rinj agroekologjikë, ashtu edhe për ata të vjetër. Bordeaux Metropole e ka bërë zhvillimin e tregjeve të besueshme për këta prodhues një qëllim kryesor në ambiciet e tij territoriale të sistemit ushqimor. Ai ka krijuar partneritete të forta me prodhuesit vendas të ushqimit dhe vazhdimisht i qaset të gjitha masave për ushqimin brenda kontekstit të një strategjie rajonale të ushqimit që balancon nevojën e konsumatorëve për ushqim të shëndetshëm me nevojën e prodhuesve për një çmim të drejtë. Fermerët kanë një zë të fortë në këshillin ushqimor. Metropole mbështet nismat vendore që blejnë ushqime drejtpërdrejt nga prodhuesit vendas, duke siguruar një çmim të drejtë dhe një treg të besueshëm për kultivuesit agroekologjikë.

Ata gjithashtu punojnë me zyrtarët e tyre të prokurimit për t'i ndihmuar të rrisin sasinë e ushqimit të prodhuar në vend që përdoret brenda sistemit të tij kolektiv të hotelerisë dhe të sigurojnë investime financiare për fermerët që kanë nevojë për mbështetje në ndryshimin e praktikave të tyre të prodhimit të ushqimit në metoda agroekologjike. Metropole gjithashtu koordinon një grup ekspertësh për të lehtësuar hyrjet e reja në bujqësi, veçanërisht ato që përdorin praktika agroekologjike.

Dhënia e një zëri të fortë fermerëve në këshillin ushqimor ndihmon në zbatimin e masave përkatëse për transformimin e sistemit ushqimor lokal.

Si mund të forcojë qyteti im lidhjet midis prodhuesve dhe konsumatorëve?

Grenoble Alpes Metropole organizon ngjarje dhe aktivitete që lidhin prodhuesit me konsumatorët

Forcimi i lidhjeve rurale-urbane dhe lidhja e drejtpërdrejtë e prodhuesve dhe konsumatorëve është një hap i rëndësishëm në sigurimin e prodhimit të qëndrueshëm të ushqimit. Shumë qytete të Food Trails kanë punuar në zhvillimin e sistemeve ushqimore territoriale ose rajonale. Grenoble Alpes Metropole zhvilloi muajin e tranzicionit të ushqimit për të siguruar edukim dhe frymëzim në lidhje me prodhimin e ushqimit dhe për të forcuar lidhjet midis prodhuesve dhe konsumatorëve.

Grenoble Alpes Metropole ka 480 000 banorë dhe 65 000 studentë, të shpërndarë në 49 bashki. I njohur si Kryeqyteti i Gjelbër Evropian në vitin 2022, Metropole kontribuon në nxitjen e një sistemi të qëndrueshëm ushqimor si anëtar i Paktit të Politikës Urbane të Ushqimit në Milano. Që nga viti 2020, Metropole organizon një muaj të tranzicionit të ushqimit për të rritur ndërgjegjësimin te qytetarët. Masat e tjera pilot gjatë Food Trails po promovojnë një tranzicion të qëndrueshëm në mensat e shkollës dhe zhvillimin e një këshilli ndërterritorial të ushqimit me bashkitë e tij.

Grenoble Alpes Metropole

Muaji i tranzicionit ushqimor u hartua për të rritur ndërgjegjësimin për rolin qendror të ushqimit në një tranzicion ekologjik dhe rëndësinë e prodhuesve vendas agroekologjikë. Gjatë një muaji, Metropole organizoi shfaqje gatimi, debate, bisedime, ushqime të përbashkëta, vizita në fermë, tregje fermerësh dhe më shumë.

Këto aktivitete shfaqën rëndësinë e prodhuesve vendorë dhe krijuan mundësi për konsumatorët për të parë dhe për të shijuar ushqimin e prodhuar në vend. Në ngjarje u trajtuan edhe disa nga elementet më sfiduese të prodhimit të ushqimit, të tilla si garantimi që ushqimi i shëndetshëm të jetë i përballueshëm për konsumatorët dhe roli i qeverisjes vendore në mbështetjen e prodhuesve agroekologjikë. U mbajtën bisedime dhe debate publike në lidhje me të ardhmen e prodhimit të ushqimit në Metropole, ndryshimet klimatike, solidaritetin për ushqimin, ndikimin e bujqësisë industriale dhe uljen e ushqimit të mbetur. Gjatë gjithë bisedimeve dhe ngjarjeve, u theksua lidhja e prodhuesve ruralë dhe konsumatorëve urbanë.

Grenoble Alpes Metropole

Ndërsa muaji i tranzicionit të ushqimit përfshinte një gamë mbresëlënëse dhe një sërë ngjarjesh, është e rëndësishme që qytetet që kërkojnë të organizojnë ngjarje të ngjashme të marrin parasysh mënyrat e monitorimit të ndikimit të ngjarjeve publike. Qytetet shpesh vlerësojnë numrin e të pranishmëve, por kjo jo gjithmonë jep informacion rreth ndikimit të këtyre ngjarjeve në ndryshimin e sjelljeve ose në rritjen e ndërgjegjësimit. Është gjithashtu e rëndësishme të sigurohet që ngjarje të tilla të përfshijnë audienca të reja të cilat mund të mos jenë të njohura me çështjet ose mund të jenë më pak të prirura për të marrë pjesë.

Muaji i tranzicionit të ushqimit të Grenoble Alpes Metropole përfshin demonstrime gatimi, debate, bisedime, ushqime të përbashkëta, vizita në fermë, tregjet e fermerëve dhe më shumë.

3.4 DIETAT DHE TË USHQYERIT E QËNDRUESHËM

Dietat e qëndrueshme janë të mira për shëndetin publik, mirëqenien dhe për mjedisin. Qytetet mundtë promovojnë edukimin e qëndrueshëm dietik dhe aftësitë e gatimit për publikun e gjerë dhe ata që punojnë në sektorin e ushqimit dhe eksplorojnë instrumente rregullatore dhe vullnetare për të promovuar dieta të përballueshme, të përshtatshme kulturore dhe të qëndrueshme.

Qytetet e Food Trails kanë punuar për të përmirësuar qëndrueshmërinë e dietave dhe të ushqyerit duke iu përgjigjur pyetjeve të mëposhtme:

1. **Çfarë mund të bëjë qyteti im për të edukuar nxënësit rreth dietave të shëndetshme në shkolla?**
   Kopenhagë

2. **Si mund të promovojë dhe të lehtësojë qyteti im ndryshimin e sjelljes drejt dietave të qëndrueshme?**
   Funshal

3. **Çfarë njohurish dhe aftësish u duhen qytetarëve dhe stafit të hotelerisë në qytetin tim për të pasur një dietë më të mirë dhe si mund ta mbështesim këtë?**
   Groningen

Çfarë mund të bëjë qyteti im për të edukuar nxënësit rreth dietave të shëndetshme në shkolla?

Kopenhaga ka zhvilluar edukimin e sistemit ushqimor në shkolla, duke i mësuar nxënësit për ushqimin e qëndrueshëm dhe dietat e shëndetshme

Zhvillimi i zakoneve të shëndetshme të të ngrënit tek të rinjtë është një hap i rëndësishëm drejt sigurimit të shëndetit dhe mirëqenies në të ardhmen. Shumë qytete të Food Trails po punojnë për të promovuar dieta të shëndetshme përmes menuve të shkollave dhe edukimit për ushqimin. Kopenhaga po punon me studentët, fermerët lokalë dhe kuzhinierët e shkollave për t'u siguruar që studentët të informohen për elementet ushqyese të një diete të shëndetshme, për ndikimin mjedisor të sistemit ushqimor dhe për ushqimet e ndryshme kulturore dhe të rëndësishme.

Kopenhaga ka 650 000 banorë, nga të cilët 65 000 janë studentë. Ai u rendit qyteti i dytë më i jetueshëm në botë nga indeksi global i jetueshmërisë në vitin 2022. Qyteti ka një strategji ushqimore aktive për vitet 2020-2025 dhe një strategji klimatike ambicioze që nga viti 2019. Masat e tyre pilot përqendrohen në prokurimin publik të qëndrueshëm, zhvillimin e materialeve arsimore për shkollat dhe rritjen e ndërgjegjësimit për dieta të shëndetshme.

Kopenhaga

Qyteti i Kopenhagës promovon ngrënie publike ekologjike. Një nga vendet kryesore për këto ndërhyrje është sistemi shkollor. Kuzhinat bashkiake të Kopenhagës përgatisin mbi 115 000 vakte në ditë. Stafi i kuzhinës së qytetit po ndryshon menytë për të ulur përmbajtjen e mishit dhe për të promovuar zgjedhje më të shëndetshme dietike. Brenda shumë prej shkollave të qytetit, ushqimi dhe sistemi ushqimor janë në qendër të kurrikulës arsimore. Nxënësit janë të përfshirë në të gjitha fazat. Ata mësojnë për sistemin ushqimor dhe ndikimin e tij në mjedis dhe historinë e kulturave të ndryshme. Të rinjtë punojnë me kuzhinierë për zhvillimin e menusë, përgatitjen e mostrave të pjatave të panjohura dhe nxitjen e bashkëmoshatarëve për të provuar këto ushqime të reja. Shumë prej pjatave pasqyrojnë diversitetin kulturor në rritje të qytetit. Gatimi dhe ndarja e ushqimeve të reja shihet si një mënyrë për të promovuar dieta të qëndrueshme të përshtatshme kulturore dhe për të përqafuar ndryshimet shoqërore përmes ndarjes dhe shijimit të ushqimit. Kopenhaga ka zhvilluar gjithashtu marrëdhënie arsimore novatore me fermerët vendas, si pjesë e planeve të qytetit për të lidhur edukimin e fëmijëve me ushqimin që ata konsumojnë. Me mbështetjen e Food Trails, Kopenhaga ka krijuar lidhje midis studentëve dhe fermerëve, duke i lejuar të rinjtë të mësojnë se si rriten patatet dhe realitetet e bujqësisë.

Ky projekt ilustron përpjekjet e qytetit për të zhvilluar tenderë novatorë të prokurimit që përfshijnë një komponent arsimor.

Përpjekjet e Kopenhagës në promovimin e edukimit të shëndetshëm të dietës përballen me sfida më të gjera. Shkollat vërejnë se nxënësit më të rritur shpesh zgjedhin të blejnë ushqimet nga restorantet lokale të ushqimit të shpejtë. Shkollat po punojnë për të zhvilluar zgjedhje të menusë që imitojnë menutë e ushqimit të shpejtë, duke përfshirë përbërës më të shëndetshëm. Mund të nevojiten përpjekje të mëtejshme për të përfshirë aktorët lokalë të sistemit ushqimor përtej shkollave. Qytetet e tjera të Food Trails po merren me këtë çështje duke hartuar legjislacionin që kufizon shitjen e ushqimit të shpejtë pranë shkollave.

Kopenhaga po punon me fermerët lokalë dhe kuzhinierët e shkollave për të ofruar edukim në lidhje me sistemet ushqimore.

Çfarë mund të bëjë qyteti im për të edukuar nxënësit rreth dietave të shëndetshme në shkolla?

Funshali po promovon zakone të qëndrueshme dietike përmes shkollave, programeve të shtrirjes në komunitet dhe ndërhyrjeve sociale që trajtojnë pabarazinë

Zhvillimi i zakoneve të qëndrueshme dietike në të gjithë popullsinë kërkon qasje të gjera dhe novatore. Ato mund të mbështeten dhe të forcohen duke lidhur përpjekjet me ndërhyrje të tjera sociale dhe ekonomike. Gjatë gjithë projektit Food Trails, Funshali ka treguar kreativitet dhe angazhim për të ndryshuar zakonet dietike të banorëve të qytetit. Dietat e qëndrueshme janë objektiv qendror i laboratorëve të novacionit të qytetit.

Në fazat e hershme të pandemisë Covid 19, Funshali organizoi shpërndarjen e shportave ndihmëse. Këto shporta përfshinin ushqim të shëndetshëm nga prodhuesit vendas, si dhe këshilla dhe receta për një dietë të shëndetshme.

Funshali, kryeqyteti i ishullit të Madeiras, është një qendër turistike plot jetë me 105 000 banorë. Qyteti mbështet në mënyrë aktive komunitetin përmes nismave të tilla si shporta ndihmëse e Funshalit, e cila ofron ndihmë për familjet me të ardhura të ulëta. Duke përqafuar qëndrueshmërinë, Funshali promovon kopshtarinë urbane, parandalon mbetjen e ushqimit dhe nxit kompostimin gjatë projektit Food Trails.

Qyteti ka një program të mirëfilltë të shkollave ekologjike, ku fëmijët mbjellin dhe rrisin perime. Kopshtet përdoren si një mundësi për t'u mësuar fëmijëve rreth prodhimit organik dhe rëndësisë së një diete të shëndetshme.

Funshali përfshin edhe edukimin ushqimor në kuadër të nismave të tjera sociale që mbështesin komunitetet e cenueshme. Kjo është e rëndësishme, pasi këto grupe shpesh përpiqen të përballojnë një dietë të shëndetshme dhe janë më të rrezikuara nga sëmundjet jo të transmetueshme për shkak të dietës së dobët. Bashkia promovon edukimin për ushqimin përmes programeve të informimit të komunitetit, çerdheve dhe aktiviteteve në lagjet sociale. Funshali ka një historik të fortë të punës me individë dhe komunitete që përballen me sfida socio-ekonomike dhe po e përdor këtë përvojë për të informuar dhe për të nxitur përpjekjet e saj për të promovuar një dietë të shëndetshme.

Qyteti ka rigjallëruar skemën e tij të ndarjes dhe tani ka caktuar të gjithë hapësirën bashkiake në rritje për individët në nevojë. Toka ka përparësi për individët që përjetojnë varfëri dhe pasiguri ushqimore dhe arsimi sigurohet që njerëzit të mund të rrisin ushqim të shëndetshëm dhe të qëndrueshëm për veten dhe familjet e tyre.

Funshali ka pranuar se ndryshimi i sjelljes duhet të mbështetet me arsim, mundësi për të zhvilluar aftësi të reja dhe një kontekst mbështetës shoqëror që nxit praktika të reja. Duke ofruar edukim në kontekste të shumta dhe të larmishme, si dhe duke u siguruar që njerëzit të kenë përbërësit dhe aftësitë e nevojshme të gatimit, Funshali është një frymëzim në promovimin e ndryshimeve të sjelljes dietike.

Duke ofruar edukim në kontekste të shumta dhe të larmishme, si dhe duke u siguruar që njerëzit të kenë përbërësit dhe aftësitë e nevojshme të gatimit, Funshali është një frymëzim në promovimin e ndryshimeve të sjelljes dietike.

Çfarë njohurish dhe aftësish u duhen qytetarëve dhe stafit të hotelerisë në qytetin tim për të pasur një dietë më të mirë dhe si mund ta mbështesim këtë?

Groningeni zhvilloi një libër gatimi, karta recetash, seminare dhe trajnime profesionale rreth dietave të shëndetshme

Groningeni është përqendruar në tranzicionin e proteinave në të gjithë laboratorët e tij të novacionit të Food Trails. Për të arritur këtë ndryshim të rëndësishëm në dietat e njerëzve, qyteti njeh rëndësinë e punës me komunitetet lokale për t'u siguruar që njerëzit të kenë njohuritë dhe aftësitë e nevojshme për të përgatitur vakte të shëndetshme. Përmes punës së afërt me organizatat që mbështesin komunitetet që përballen me pengesa për një dietë të shëndetshme, Groningeni zhvilloi një seri ndërhyrjesh të krijuara për të mbështetur gatimin dhe ushqimin e shëndetshëm.

Gatimi i vakteve të shëndetshme mund të jetë veçanërisht i vështirë për njerëzit me të ardhura të kufizuara.

Groningeni, me 235 000 banorë dhe 65 000 studentë (mbi 10 000 studentë ndërkombëtarë), është qyteti më i madh dhe qendra ekonomike e Holandës veriore. Me një shumicë popullsie nën 35 vjeç, është një qytet rinor dhe energjik që mbahet për atraksionet e gjalla kulturore dhe mjedisin e favorshëm për avancimin e praktikave të qëndrueshme ushqimore. Shëndeti, qëndrueshmëria, përfshirja sociale dhe angazhimi i komunitetit janë në themel të zhvillimit të masave pilot të Groningenit.

Projekti i librit të gatimit u hartua bashkë me organizata që punojnë drejtpërdrejt me njerëzit që e kanë të vështirë të konsumojnë një dietë të shëndetshme dhe përfshiu përvojën dhe njohuritë e tyre në lidhje me barrierat me të cilat përballen këto grupe në ndjekjen e një diete të qëndrueshme. Groningeni ka shumë studentë dhe shumë emigrantë të kohëve të fundit, të cilëve shpesh u mungojnë fondet për një dietë të shëndetshme.

Groningeni ka bërë një libër gatimi me receta të lehta dhe të lira. Shumica e tyre janë me bazë bimore. Libri i gatimit është shkruar në një gjuhë të thjeshtë dhe të drejtpërdrejtë. Qyteti ka punuar në përfshirjen e njohurive dhe njohjes së gatimit në skemat përkatëse, duke punuar ngushtë me qendrat komunitare dhe duke ofruar trajnime për mësuesit e gatimit. Në qendrat dhe shkollat e komunitetit u ofruan trajnime falas, duke dhënë mësime praktike gatimi bazuar në recetat në librin e gatimit. Mësimet e gatimit ofrohen gjithashtu në shkolla, me një version për fëmijë të librit të gatimit që është duke u zhvilluar. Kjo do të përdoret edhe në qendrat e komunitetit për të ofruar kurse gatimi për fëmijët. Aftësitë e gatimit janë të rëndësishme kur nxisni dieta të reja pa mish. Qytetet e tjera të Food Trails kanë ofruar trajnime për kuzhinierët e mensave në mënyrë që të mund të përgatiten ushqime të shijshme me bazë bimore në shkolla dhe hapësira të tjera ngrënieje të komunitetit.

Përpjekjet e Groningenit për të nxitur kalimin në një dietë të shëndetshme janë përqendruar në sigurimin e aftësive të gatimit për ato grupe që priren të kenë vështirësi të shumta për një dietë të shëndetshme. Qyteti ka punuar ngushtë me organizatat e komunitetit gjatë zhvillimit të ndërhyrjeve të tyre. Shumë shpesh, vaktet me vlera ushqyese shihen si shumë të shtrenjta nga shumë njerëz. Groningeni ka treguar se dieta e shëndetshme mund të arrihet nga kushdo.

Aftësitë e gatimit janë të rëndësishme kur nxisni dieta të shëndetshme duke përdorur përbërës të rinj.

3.5 FURNIZIMI DHE SHPËRNDARJA E USHQIMIT

Qytetet mund të promovojnë qëndrueshmërinë përmes përmirësimit të lidhjeve dhe transportit midis zonave urbane, periferike dhe zonave të afërta të prodhimit të ushqimit. Sistemet e prokurimit mund të nxisin prodhimin agroekologjik të ushqimit dhe mundësitë e tregut për prodhuesit rajonalë. Mbështetja e tregjeve bashkiake lidh drejtpërdrejt prodhuesit dhe konsumatorët përmes zinxhirëve të shkurtër të furnizimit.

Qytetet e Food Trails kanë punuar për pyetjet e mëposhtme rreth furnizimit dhe shpërndarjes së ushqimit:

1. **Si mund ta bëjë qyteti im sistemin tonë publik të hotelerisë më të qëndrueshëm dhe ta përdorë për të mbështetur prodhuesit lokalë agroekologjikë?**
   Milano

2. **Si mund ta përdorim teknologjinë dhe sistemet dinamike të blerjes për të mbështetur angazhimin e prodhuesve vendorë me sistemin e prokurimit të qytetit?**
   Kopenhagë

3. **Si mund të forcojmë bashkëpunimin urban-rural në sistemin tonë ushqimor në mënyrë që konsumatorët urbanë dhe prodhuesit ruralë të marrin të gjithë trajtim të barabartë?**
   Grenoble Alpes Metropole

Si mund ta bëjë qyteti im sistemin tonë publik të hotelerisë më të qëndrueshëm dhe ta përdorë për të mbështetur prodhuesit lokalë agroekologjikë?

Milano investoi në kuzhina me efikasitet energjetik dhe kontrata të rishikuara të furnizuesve për të integruar qëndrueshmërinë në të gjitha pikat e furnizimit dhe shpërndarjes

Ushqimi bashkiak për shkollat, spitalet dhe vaktet shtëpiake të kujdesit është një temë e rëndësishme për ndërhyrjet në sistemim e ushqimit të qytetit. Shumë ndërhyrje përqendrohen në prokurim, duke parë se çfarë lloj ushqimesh blihen dhe si prodhohen. Kjo është e rëndësishme, por mund të bëhet më shumë për t'i bërë sistemet publike të hotelerisë edhe më të qëndrueshme. Milano ka përdorur punën e tij me projektin Food Trails për të kryer një rishikim të plotë të sistemit të tij publik të hotelerisë për të parë se si mund të përmirësojë qëndrueshmërinë e furnizimit, përgatitjes dhe shpërndarjes së ushqimit të qytetit në të gjitha fazat.

Milano, me 1,4 milionë banorë dhe 3,5 milionë në zonën e saj metropolitane, shërben si kryeqyteti ekonomik dhe financiar i Italisë. Qyteti ka 8 universitete me gati 200 000 studentë. Në vitin 2014, Milano krijoi politikën e vet të ushqimit, duke përfshirë krijimin e 10 "Qendrave për reduktimin ushqimit të mbetur". Masat pilot të Milanos përqendrohen në përmirësimin e qarkullimit të sistemeve të mensave të shkollave në bashki, duke ndërhyrë në prokurimin publik dhe reduktimin e mbetjeve.

Milano ka pasuri të konsiderueshme të tokës urbane dhe rurale. Qyteti mban një marrëdhënie pune të ngushtë dhe reciprokisht mbështetëse me fermerët që punojnë në fermat bashkiake të tokës dhe mundësoi që ata të siguroheshin me ujë gjatë thatësirës së vitit 2022. Fermerët kanë një treg të garantuar për prodhimet e tyre organike, të cilat përdoren në vaktet publike të qytetit. Milano Ristorazione (MiRi) është në pronësi të qytetit të Milanos dhe menaxhon të gjithë zinxhirin e furnizimit dhe shpërndarjes për sistemin e prokurimit të qytetit. Kur kontrata e qytetit me MiRi-n ishte për rinovim, ajo i dha Milanos një mundësi unike dhe të fuqishme për të eksploruar se si mund të rrisë qëndrueshmërinë në pika të shumta në të gjithë sistemin e furnizimit dhe shpërndarjes. Kjo u bazua në përpjekjet e mëparshme për të pakësuar mishin, kripën dhe sheqerin në vaktet publike. Milano dhe MiRi punuan me Food Trails për të zvogëluar plastikën dhe paketimin në të gjithë sistemin e shpërndarjes së mensës së shkollës. Qyteti zbuloi se si MiRi mund të furnizonte mbi 80 000 vakte në ditë, duke minimizuar plastikën dhe mbetjet dhe duke përmirësuar qëndrueshmërinë në të gjithë sistemin e saj të shpërndarjes. Kjo krijoi një mundësi unike për të shkuar përtej kuptimeve të përbashkëta të sistemit të furnizimit dhe shpërndarjes, të cilat kanë tendencë të përqendrohen në llojet e ushqimit të furnizuar dhe mënyrën e prodhimit të tyre.

MiRi ka platformën e vet logjistike për përgatitjen dhe shpërndarjen e vakteve në mjediset publike në të gjithë qytetin. Kjo përfshin furgonë frigoriferikë dhe qendra kuzhine. Gjatë pandemisë Covid-19, qyteti shfrytëzoi rastin për të rinovuar një nga kuzhinat dhe qendrat e shpërndarjes së MiRi-t. Kjo përfshinte instalimin e ndriçimit me efikasitet energjetik dhe një sistem të rikuperimit të nxehtësisë. Uji i përdorur në kuzhina filtrohet, me yndyrat që u dërgohen tretësve biologjikë. Çdo ushqim i mbetur në mënyrë të pashmangshme dërgohet për t'u përpunuar dhe për t'u kthyer në biokarburante.

Përmes rishikimit të marrëdhënies së tyre të punës me MiRi-n dhe rinovimit të një prej kuzhinave të tyre kryesore, Milano ka bërë përparime të rëndësishme në bërjen e furnizimit dhe shpërndarjes së ushqimit në të gjithë sistemin e tij publik të hotelerisë më të qëndrueshëm në të gjitha pikat.

Milano po përmirëson qëndrueshmërinë në të gjitha fazat e sistemit të saj publik të hotelerisë, duke përfshirë prodhimin, përgatitjen, shpërndarjen dhe menaxhimin e mbetjeve.

Si mund ta përdorim teknologjinë dhe sistemet dinamike të blerjes për të mbështetur angazhimin e prodhuesve vendorë me sistemin e prokurimit të qytetit?

Kopenhaga përdori teknologjinë e informacionit për të mundësuar pjesëmarrjen e më shumë furnizuesve në kontratat bashkiake.

Kopenhaga ka një reputacion të fortë për nivele të larta të produkteve organike të përdorura brenda sistemit të vet të prokurimit. Sidoqoftë, furnizimi dhe shpërndarja e ushqimit organik shpesh favorizon sisteme në shkallë të gjerë dhe nuk arrin të ofrojë përfitime më të gjera për ekonomitë rajonale ose mundësi për prodhuesit në shkallë më të vogël, të cilët po punojnë për të përfshirë gjithashtu qëllime më të gjera transformuese socio-ekonomike brenda bizneseve të tyre. Në mënyrë të ngjashme, prodhimi i ushqimit organik mund të jetë më i shtrenjtë se sistemet e zakonshme ushqimore. Vendimmarrja e bazuar vetëm në çmim mund të përfshijë mospërputhje të fuqisë që favorizojnë prodhuesit në shkallë të gjerë dhe nuk arrijnë të mbështesin ekonomitë lokale.

Kopenhaga ka 650 000 banorë, nga të cilët 65 000 janë studentë. Ai u rendit qyteti i dytë më i jetueshëm në botë nga indeksi global i jetueshmërisë në vitin 2022. Qyteti ka një strategji ushqimore aktive për vitet 2020-2025 dhe një strategji klimatike ambicioze që nga viti 2019. Masat e tyre pilot përqendrohen në prokurimin publik të qëndrueshëm, zhvillimin e materialeve arsimore për shkollat dhe rritjen e ndërgjegjësimit për dieta të shëndetshme.

Gjatë projektit Food Trails, Kopenhaga punoi për të forcuar zinxhirët më të shkurtër të vlerës që u mundësojnë prodhuesve vendorë të furnizojnë sistemin e prokurimit të qytetit.

Kopenhaga ka mbi 1000 kuzhina publike në të gjithë qytetin. Shkurtimi i zinxhirëve të vlerës kërkonte përmirësimin e komunikimit dhe të bashkëpunimit në të gjithë ekipin ushqimor të qytetit, si dhe kuzhinierët, furnizuesit dhe prodhuesit. Kopenhaga po zhvillon zgjidhje teknologjike për të lehtësuar bashkëpunim më të mirë, si dhe mundësi të zgjeruara ekonomike për prodhuesit e vegjël. Në kuadër të projektit të BE-së COACH, Kopenhaga ka punuar në zhvillimin e një sistemi dinamik blerjesh. Duke zhvilluar teknologji të lehtë për t'u përdorur dhe transparente, qyteti synon të forcojë produktivitetin bujqësor të prodhuesve të vegjël, dhe aftësinë e tyre për të furnizuar drejtpërdrejt kuzhinat dhe shkollat. Nëpërmjet Food Trails, qyteti ka zhvilluar edhe një aplikacion të lehtë për t'u përdorur që minimizon hendekun midis zyrës qendrore të prokurimit dhe kuzhinave, duke u dhënë pronarëve të kontratës njohuri më të mira të asaj që ndodh kur dorëzohen mallrat.

Kopenhaga punoi për të forcuar zinxhirët më të shkurtër të vlerës që u mundësojnë prodhuesve vendorë të furnizojnë sistemin e prokurimit të qytetit.

Si mund të forcojmë bashkëpunimin urban-rural në sistemin tonë ushqimor në mënyrë që konsumatorët urbanë dhe prodhuesit ruralë të marrin të gjithë trajtim të barabartë?

Projekti ndërterritorial i ushqimit **Grenoble Alpes Metropole** lidh komunat dhe bizneset lokale

Shumë partnerë të Food Trails kanë punuar për të forcuar marrëdhëniet midis komunave dhe bizneseve lokale, puna e të cilëve ndikon në qëndrueshmërinë e sistemit rajonal të ushqimit. Grenoble Alpes Metropole ka zhvilluar projektin ndërterritorial të ushqimit (PAIT) i cili punon me një gamë të gjerë aktorësh të qeverisë dhe sektorit privat. Qëllimi i PAIT-it është të sigurojë që fermerët të paguhen mirë dhe të kenë mundësi tregu për ushqimet e tyre të prodhuara në mënyrë të qëndrueshme. Metropole bashkëpunon në sektorë të ndryshëm dhe i ka integruar këto synime në shërbimet e tyre të përbashkëta të hotelierisë.

Grenoble Alpes Metropole ka 480 000 banorë dhe 65 000 studentë, të shpërndarë në 49 bashki. I njohur si Kryeqyteti i Gjelbër Evropian në vitin 2022, Metropole kontribuon në nxitjen e një sistemi të qëndrueshëm ushqimor si anëtar i Paktit të Politikës Urbane të Ushqimit në Milano. Që nga viti 2020, Metropole organizon një muaj të tranzicionit të ushqimit për të rritur ndërgjegjësimin te qytetarët. Masat e tjera pilot gjatë Food Trails po promovojnë një tranzicion të qëndrueshëm në mensat e shkollës dhe zhvillimin e një këshilli ndërterritorial të ushqimit me bashkitë e tij.

Grenoble Alpes Metropole

Edhe pse Franca tani ka ligjin Egalim, i cili vendos objektiva ambicioze për bashkitë për të përdorur ushqimin e prodhuar në vend në sistemin e prokurimit publik dhe për të reduktuar përdorimin e plastikës dhe mbetjet ushqimore, shumë prej tyre kanë konstatuar se zbatimi i këtyre ligjeve mund të jetë mjaft sfidues. Grenoble Alpes Metropole po punon me sektorin privat për të zhvilluar një ekonomi të fortë lokale për ushqimin. Plani i veprimit për strategjinë bujqësore dhe ushqimore thekson rolin e bizneseve të prodhimit, të përpunimit dhe të shpërndarjes, si dhe rëndësinë e investimit të Metropole në mbështetjen e këtyre sektorëve. Metropole është angazhuar të mbështesë bizneset rajonale të ushqimit dhe të mbështesë restorantet për të marrë certifikimin e qëndrueshmërisë që shpërblen përpjekjet e tyre për të ulur mbetjet e ushqimit dhe për të përdorur prodhimet agroekologjike në menutë e tyre. Ata po punojnë edhe me fermat lokale për t'u siguruar që tokat bujqësore të qëndrojnë në prodhim. Kjo është një sfidë e zakonshme për qytetet e Food Trails, pasi mosha mesatare e fermerëve është relativisht e lartë dhe shumë prej tyre nuk kanë plane të njëpasnjëshme që një brez i ri të marrë përsipër fermën. Grenoble Alpes Metropole po mbështet fermat në zhvillimin e kanaleve të shitjeve të drejtpërdrejta për konsumatorët. Kjo mbështet fermerët në ruajtjen e përfitimit maksimal ekonomik nga prodhimet e tyre.

Grenoble Alpes Metropole

Metropole ka mbështetur gjithashtu zhvillimin e markës IsHère, e cila tregton produkte vendase, cilësore, synon të dyfishojë numrin e prodhuesve të përfshirë dhe të trefishojë shitjet vjetore. Do të ketë një fokus të veçantë në tregtimin e prodhimeve organike vendore.

Vlerësimi i hollësishëm i Grenoble Alpes Metropole për sistemin e tij bujqësor territorial dhe pozicionin ekonomik dhe demografik, i kanë mundësuar asaj të zhvillojë një sistem mbështetës bashkiak për bizneset ushqimore lokale të qëndrueshme. Kjo është si shtesë e punës së Metropole për prokurimin për furnizimin e ushqimit në shkolla, përmes së cilës i jepet përparësi një diete të shëndetshme dhe ekologjike së bashku me burimet nga prodhuesit vendas.

Grenoble Alpes Metropole po mbështet fermat në zhvillimin e kanaleve të shitjeve të drejtpërdrejta për konsumatorët.

3.6 BARAZIA SOCIALE DHE EKONOMIKE

Problemet e sistemit ushqimor urban shpesh lidhen me pabarazinë sociale dhe ekonomike. Qytetet duhet të përfshijnë nisma ushqimore brenda aktiviteteve sociale dhe solidaritetit. Promovimi dhe mbështetja e bazës dhe qasjet novatore ndihmojnë në sigurimin e qasjes së barabartë në ushqim të shëndetshëm për të gjithë. Barazia sociale dhe ekonomike është një sfidë e madhe për shumë qytete.

Qytetet e Food Trails kanë punuar për pyetjet e mëposhtme rreth kësaj çështjeje:

1. **Si mund t'i lidhë qyteti im nismat për ushqimin me nismat më të gjera sociale dhe ekonomike?**
   Groningen

2. **Për çfarë informacioni kanë nevojë politikanët e mi lokalë për të kuptuar pabarazinë në sistemin ushqimor dhe çfarë mund të bëjnë ata për të mbështetur ndryshimet?**
   Bergamo

3. **Si mund të sigurohet qyteti im që qytetarët e cenueshëm, duke përfshirë fëmijët, njerëzit me të ardhura të ulëta dhe ata që janë të pastrehë të kenë ushqim të shëndetshëm?**
   Tiranë

Çfarë njohurish dhe aftësish u duhen qytetarëve dhe stafit të hotelerisë në qytetin tim për të pasur një dietë më të mirë dhe si mund ta mbështesim këtë?

Puna e **Groningenit** për ushqimin i vendos njerëzit, komunitetin dhe drejtësinë në qendër të nismave të tyre

Vështirësitë për të pasur një dietë të shëndetshme shpesh lidhen me sfida më të gjera sociale dhe ekonomike që përjetojnë njerëzit. Shumë qytete të Food Trails po punojnë për të trajtuar pasigurinë ushqimore duke lidhur nismat për ushqimin me programe më të gjera sociale. Këto programe shpesh janë krijuar nga organizatat e komunitetit, të cilët kanë njohuri të shkëlqyera për vështirësitë që kanë njerëzit lokalë.

Groningeni ka marrëdhënie të forta pune me shumë nisma të sektorit të tretë në qytet. Duke krijuar aleanca strategjike me këto grupe, bashkia ka zhvilluar një sërë projektesh që adresojnë pengesat e njerëzve për një dietë të shëndetshme si pjesë e vështirësive më të gjera që ata përjetojnë.

Groningeni, me 235 000 banorë dhe 65 000 studentë (mbi 10 000 studentë ndërkombëtarë), është qyteti më i madh dhe qendra ekonomike e Holandës veriore. Me një shumicë popullsie nën 35 vjeç, është një qytet rinor dhe energjik që mbahet për atraksionet e gjalla kulturore dhe mjedisin e favorshëm për avancimin e praktikave të qëndrueshme ushqimore. Shëndeti, qëndrueshmëria, përfshirja sociale dhe angazhimi i komunitetit janë në themel të zhvillimit të masave pilot të Groningenit.

Bashkia gjithashtu mbështet projekte që janë nisur nga qytetarë që kuptojnë nevojat e komunitetit lokal, dhe që kanë një vizion të qartë dhe transformues se si të promovohet qëndrueshmëria. Shumë nga këto projekte janë të vendosura në zonën e Westpark-ut, i cili është vendi i disa nismave sociale. Kjo përfshin nismën *Tuin in de Stad,* e cila punon në nivele të ndryshme: restoranti i saj social organizon darka javore, një kopsht komuniteti kultivohet nga individë që janë pa punë dhe përjetojnë varfëri dhe sfida të tjera sociale dhe hapësirat e gjelbra ofrojnë mundësi për fëmijët dhe të tjerët që të relaksohen dhe të kënaqen duke qëndruar jashtë. Pylli i ushqimit në Westpark ka një qëllim arsimor, duke treguar prodhimin e ushqimit me ndikim të ulët që është integruar brenda një hapësire publike ku natyra dhe prodhimi i ushqimit janë të lidhura dhe një burim i përbashkët për të gjithë. Vullnetarët ftohen të punojnë në kopshtin *Blije Bodem (Tokë e lumtur)* të Westpark-ut dhe të frymëzohen nga mjedisi i tij paqësor, si dhe të ndajnë prodhimet e tij.

Shumë qytete janë shtëpia e komuniteteve që janë në rrezik varfërie, izolimi social dhe shëndeti të dobët. Kjo përfshin të moshuarit, familjet me një prind, ardhjet e reja në qytet dhe njerëzit me probleme kronike shëndetësore. Duke lidhur nismat për ushqimet me programe që gjithashtu adresojnë sfida të tjera, qytetet mund të adresojnë në mënyrë efektive sfida të shumta në të njëjtën kohë.

Duke krijuar aleanca strategjike me grupet e komunitetit, Groningeni ka zhvilluar një sërë projektesh që trajtojnë pengesat e njerëzve për një dietë të shëndetshme, si dhe adresojnë vështirësitë më të gjera që ata përjetojnë.

Për çfarë informacioni kanë nevojë politikanët e milokalë për të kuptuar pabarazinë në sistemin ushqimor dhe çfarë mund të bëjnë ata për të mbështetur ndryshimet?

Ushtrimi i hartëzimit të **Bergamos** theksoi risitë e sistemit ushqimor transformues nga ana shoqërore

Në mënyrë që qytetet të veprojnë me sukses në barazinë sociale dhe ekonomike dhe ndikimin e saj në sistemin e tyre ushqimor, politikanët duhet të informohen për marrëdhëniet midis pabarazisë, shëndetit publik dhe pasigurisë ushqimore. Ata gjithashtu duhet të jenë të vetëdijshëm për shumë organizata bazë që po punojnë për të adresuar këto sfida, për të mbështetur krijimin e aleancave efektive midis qeverisjes lokale dhe projekteve që punojnë për ushqimin brenda një konteksti më të gjerë shoqëror. Grupe të tilla janë shpesh të vogla, me burime të kufizuara dhe jo shumë të njohura jashtë komunitetit të tyre të menjëhershëm.

Bergamo ka 121 000 banorë, duke përfshirë mbi 23 000 studentë. U emërua qytet kreativ i gastronomisë nga UNESCO në vitin 2019. Qyteti ka një këshill aktiv të politikave ushqimore dhe ka organizuar festivalin "Bujqësia dhe e drejta për ushqim" që nga viti 2017. Masat e tyre pilot adresojnë edukimin ushqimor, qëndrueshmërinë e sistemit të mensës së shkollës dhe prokurimin.

Duke theksuar nismat lokale, bashkia mund t'i mbështesë ato në mënyrë më efektive dhe të kuptojë më mirë nevojat lokale.

Si pjesë e projektit Food Trails, Bergamo kreu një vlerësim të hollësishëm të sistemit ushqimor të qytetit të saj. Kjo u siguroi politikanëve informacion mbi shkallën e sfidave me të cilat përballet qyteti, siç është numri i familjeve që kanë pasiguri ushqimore dhe vendet e qytetit ku njerëzit kanë më shumë nevojë për mbështetje. Bergamo gjithashtu mblodhi informacion mbi zgjidhjet krijuese për barazinë sociale dhe ekonomike në sistemin ushqimor të cilat po ndodhnin. Për shembull, projektet e bujqësisë urbane të Bergamos janë të pozicionuara në kuadër të nismave më të gjera sociale. Toka e bashkisë për rritjen e ushqimit u caktohet shoqatave që kanë deklaruar qëllime sociale, të tilla si trajtimi i varfërisë dhe mbështetja e përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara.

Analiza e sistemit ushqimor të Bergamos përfshinte gjithashtu informacion mbi projektet që ofrojnë ushqim të shëndetshëm të përballueshëm për konsumatorët dhe garantojnë një çmim të drejtë për prodhuesit. Shumë prej tyre janë të lidhura me rrjetin Gruppo Acquisto Solidale (GAS) të Italisë. Duke theksuar këto rrjete alternative ushqimore dhe duke punuar për t'i mbështetur ato në nivel komunal, qytetet mund të rrisin ndërgjegjësimin midis politikanëve për sfidat me të cilat përballen qytetarët dhe mënyrat e përmirësimit të jetës së tyre dhe qasjes në ushqim të shëndetshëm dhe të përballueshëm.

Duke theksuar nismat lokale, bashkia mund t'i mbështesë ato në mënyrë më efektive dhe të kuptojë më mirë nevojat lokale.

Si mund të sigurohet qyteti im që qytetarët e cenueshëm, duke përfshirë fëmijët, njerëzit me të ardhura të ulëta dhe ata që janë të pastrehë të kenë ushqim të shëndetshëm?

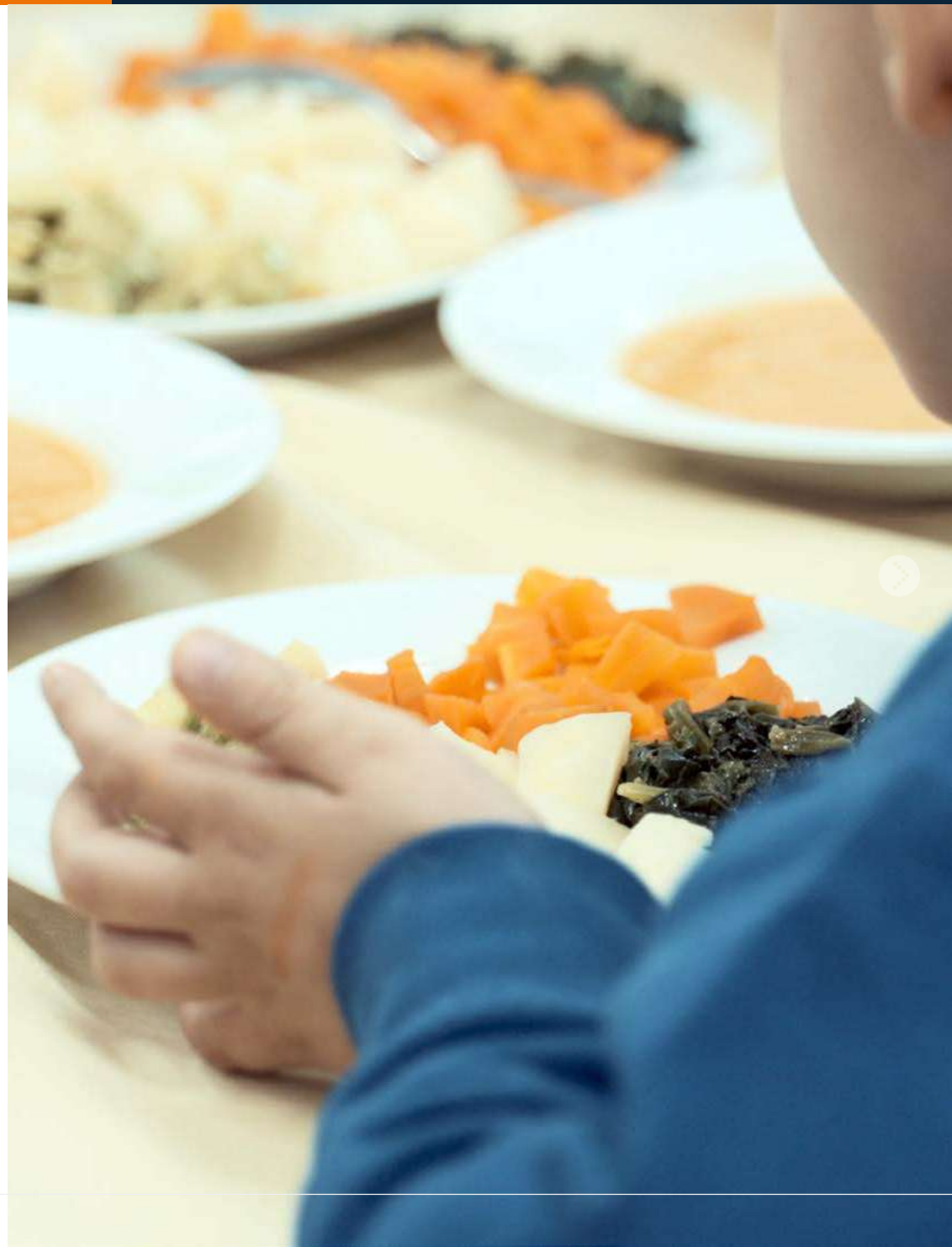
Tirana siguron ushqim të shëndetshëm në shkolla dhe qendra sociale

Shumë qytete në Food Trails dhe më gjerë përballen me sfidën për t'u siguruar që të gjithë qytetarët të kenë qasje në ushqim të shëndetshëm. Tirana e ka bërë sigurimin e ushqimit të shëndetshëm për të rinjtë një nga qëllimet e saj kryesore të laboratorit të novacionit. Qyteti ka nivele të larta varfërie, me nivele të lidhura me pasigurinë ushqimore dhe kequshqyerjen. Për ta adresuar këtë problem, qyteti ka zhvilluar një sërë ndërhyrjesh brenda dhe rreth shkollave për të përmirësuar shëndetin dhe mirëqenien e fëmijëve. Bashkia punon me nutricionistë që kanë hartuar menu të balancuara që plotësojnë nevojat e veçanta të fëmijëve të vegjël deri në 6 vjeç.

Tirana, me 500 000 banorët e saj, përbën 20% të popullsisë së përgjithshme të Shqipërisë. Qyteti zbaton rregulloret kombëtare të zonimit për institucionet e ushqimit të shpejtë dhe është shtëpia e projektit të rinovimit urban "Pazari i ri", i cili mbështet fermerët dhe restorantet lokale. Tirana ka edhe shtatë qendra shoqërore, multidisiplinare të komunitetit. Masat e tyre pilot synojnë të rrisin ndërgjegjësimin për dietat e shëndetshme dhe reduktimin e mbetjeve ushqimore urbane.

Ushqimi i shëndetshëm sigurohet dhe shërbehet në kopshte, duke siguruar që të gjithë fëmijët të kenë qasje në një vakt të shëndetshëm. Tirana gjithashtu ofron ushqime të përballueshme dhe të shëndetshme përmes një rrjeti qendrash sociale që mbështesin grupet e cenueshme, duke përfshirë njerëzit e pastrehë, individët me të ardhura të ulëta dhe fëmijët e rrugës.

Tirana po punon gjithashtu për të përmirësuar përmbajtjen e vakteve të ofruara në shkolla dhe qendra sociale. Nutricionistët janë të përfshirë në planifikimin e menusë për t'u siguruar që ato përmbushin standardet themelore ushqyese. Por një nga mësimet më të rëndësishme të marra nga shumë qytete të Food Trails është potenciali për të kombinuar ambicie të shumta në ndërhyrje të ndryshme. Mund të sigurohet barazia sociale dhe ekonomike dhe qasja në ushqim të shëndetshëm për konsumatorët, duke mbështetur gjithashtu prodhuesit vendas. Tirana po punon për zhvillimin e sektorit bujqësor rajonal. Ekzistojnë mundësi të mëtejshme për të përfshirë prodhimet nga fermerët vendas në ushqimin e përgatitur për kopshte dhe qendra sociale.

Kjo do të sillte përfitime të mëtejshme sociale dhe ekonomike në të gjithë sistemin ushqimor vendor. Ka pasur gjithashtu diskutime për të siguruar që teprica e ushqimit nga supermarketet të mblidhet dhe të rishpërndahet për ata në nevojë. Kjo do të ndihmonte Tiranën të ulte mbetjet e saj ushqimore duke siguruar ushqim për ata që kanë vështirësi për një dietë të shëndetshme.

Ekzistojnë mundësi për të përfshirë prodhimet nga fermerët vendas në ushqimin e përgatitur për kopshte dhe qendra sociale.

4. MJETET

FOOD
TRAILS
Pilots
core
group
stakeholders
MAP OF
Living Labs
II

Mjetet janë zhvilluar dhe përdorur në kuadër të projektit Food Trails për të mbështetur qytetet në zhvillimin e ndërhyrjeve të sistemit ushqimor dhe matjen e ndikimit të tyre. Mjetet janë të lidhura me elementet në QuickScan Lens for Replication (QSLR) dhe ofrojnë udhëzime për planifikimin, zhvillimin dhe zbatimin e proceseve transformuese në sistemin ushqimor të qyteteve tuaja.

Një sërë mjetesh janë prezantuar shkurtimisht në këtë manual. Nëse dëshironi t'i eksploroni mjetet më në thellësi ose t'i zbatoni ato në qytetin tuaj, materiali bazë në depon online të projektit do të ofrojë më shumë udhëzime dhe shembuj se si janë aplikuar mjetet në Food Trails".

1. HARTËZIMI I GRUPEVE TË INTERESIT

Për të kuptuar aktivitetet aktuale të sistemit ushqimor dhe grupet e interesit në qytetin tuaj, si dhe për të zhvilluar strategji efektive të angazhimit të grupeve të interesit.

2. PLAN VEPRIMI PËR POLITIKAT E USHQIMIT

Për të përkthyer fushat e politikave dhe vizionet e lidhura me ushqimin në veprime të detajuara dhe konkrete, si dhe për të identifikuar grupet e interesit me të cilat duhet të punoni për të adresuar në mënyrë efektive kategoritë e Food 2030.

3. RRJETI HARTOGRAFIK I QEVERISJES NË SHUMË NIVELE

Hartëzoni marrëdhëniet vertikale dhe horizontale të punës në kategoritë e ndryshme të veprimit të MUFPP-së, si dhe politikat dhe nivelet përkatëse të qeverisjes që ndikojnë në veprimet tuaja.

4. TEORIA E NDRYSHIMIT

Për të ilustruar se si aktivitetet në faza të ndryshme do të sjellin ndryshimet e synuara që çojnë në rezultatin tuaj të planifikuar.

5. MBLEDHJA E TË DHËNAVE

Udhëzime për të kuptuar situatën aktuale dhe rezultatin e aktiviteteve tuaja: kjo ndihmon për të vendosur se ku të investoni burime të mëtejshme dhe ofron informacion të rëndësishëm për grupet e interesit në lidhje me arritjet.

6. UDHËRRËFYESI PËR SHKALLËZIMIN E INVESTIMIT TË NDIKIMIT

Për të mbështetur zgjerimin dhe përshpejtimin e investimeve për të nxitur ndryshimin në sistemet ushqimore, duke krijuar përfundimisht mundësi për partneritete afatgjata.

7. MËSIMET NGA BASHKUDHËTARËT

Për të shkëmbyer përvoja dhe për të mësuar nga njëri-tjetri.

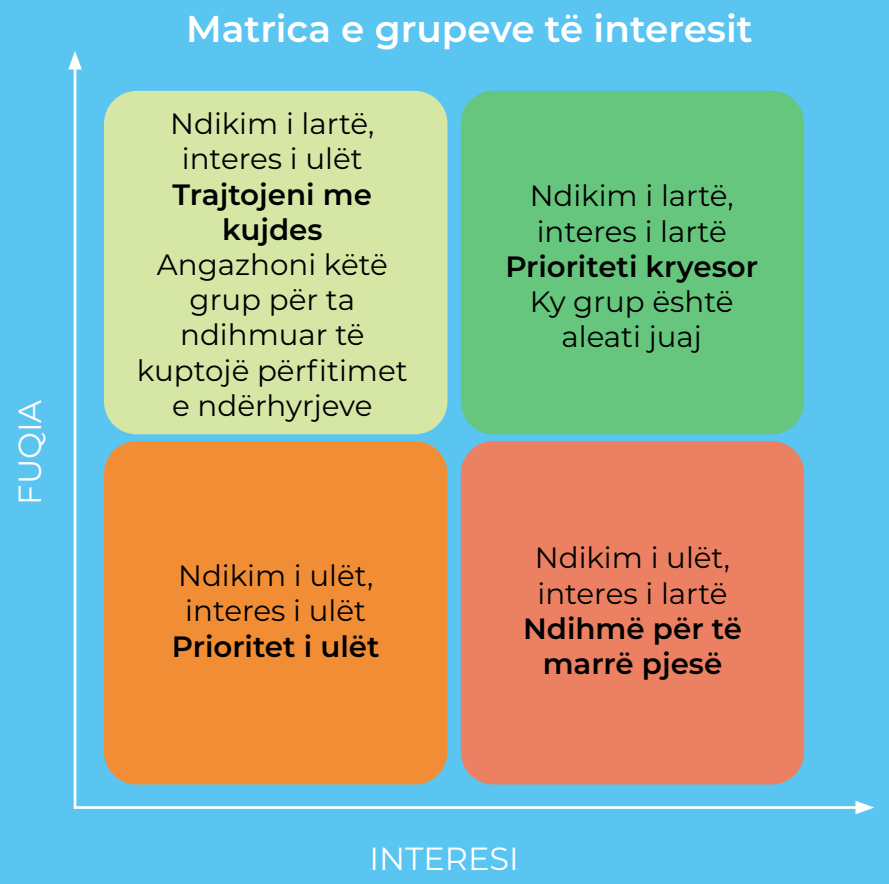
8. MONITORIMI REFLEKSIV

Për të nxitur të mësuarit dhe përshtatjen ndaj problemeve komplekse gjatë një projekti.

4.1 HARTËZIMI I GRUPEVE TË INTERESIT

Çfarë është hartëzimi i grupeve të interesit?

Hartëzimi i grupeve të interesit është një lloj analize e palëve të interesuara. Ai përfshin identifikimin e individëve ose organizatave (grupeve të interesit) që janë të interesuara ose të prekura nga nismat që do të ndërmerrni. Grupet e interesit shpesh janë shumë aktive në sistemet ushqimore të qyteteve. Identifikimi dhe hartëzimi i këtyre grupeve të interesit forcon kapacitetin e qyteteve për të njohur se çfarë po bëhet në sistemet e tyre ushqimore dhe çfarë duhet të bëhet tjetër për të rritur punën e grupeve lokale të interesit.

Si ta bëni hartëzimin e grupeve të interesit?

Së pari, identifikoni të gjitha grupet përkatëse të interesit: merrni parasysh të gjithë individët dhe organizatat potencialisht të prekura, duke përfshirë bizneset, OJQ-të, organet qeveritare dhe grupet e komunitetit. Pastaj, kategorizojini këto grupe interesi sipas nivelit të tyre të ndikimit (fuqia për të ndikuar në projekt) dhe nivelit të tyre të interesit (shqetësimi për rezultatin e projektit). Kjo mund të bëhet duke përdorur një matricë me ndikim të lartë/të ulët dhe kuadrate interesi. Sigurohuni që të merrni parasysh dinamikën e fuqisë: pranoni që grupet e interesit mund të kenë nivele të ndryshme të fuqisë dhe disa mund të hezitojnë të marrin pjesë për shkak të këtij çekuilibri.

Këshilla për zbatim të suksesshëm

Mund të jetë e vështirë të identifikohen dhe të angazhohen grupe të rëndësishme interesi. Ekziston gjithashtu rreziku i të punuarit vetëm me individë dhe grupe që njihen mirë nga bashkia. Reflektimi mbi diferencat e fuqisë është i rëndësishëm. Njohja e këtyre dallimeve dhe sigurimi i përfshirjes është një pjesë e rëndësishme e identifikimit dhe hartëzimit. Njerëzit mund të hezitojnë të paraqiten gjatë ushtrimeve të hartëzimit, kështu që mund t'ju duhet të jeni proaktiv gjatë kontaktimit të grupeve të interesit që mund të jenë të rëndësishme. Kombinimi i takimeve online dhe personalisht mund të ndihmojë në kapërcimin e sfidave të planifikimit. Sigurohuni gjithashtu që të pyesni kolegët në departamentet e tjera se si mendojnë se puna e tyre lidhet me ushqimin: ata mund të mos jenë të vetëdijshëm për lidhjet në fillim. Duke njohur dhe duke krijuar marrëdhënie me aleatët, ju mund të zgjeroni identifikimin dhe hartëzimin e grupeve të tjera përkatëse të interesit.

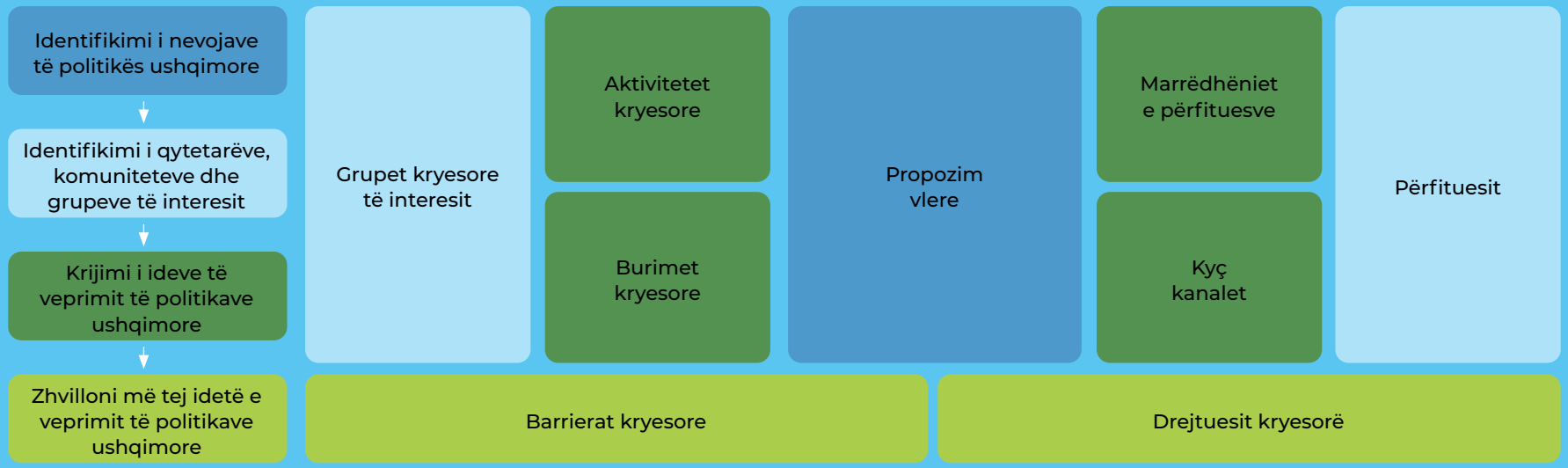
Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
Lista e 11 laboratorëve të novacionit të konsoliduar të FOOD 2030 (Dorëzimi 2.2)

4.2 VEPRIMI PËR POLITIKËN E USHQIMIT PLANI

Çfarë është plani i veprimit për politikën e ushqimit?

Plani i veprimit për politikën e ushqimit (FPAC) është një instrument praktik për të mbështetur hartuesit e politikave urbane për të përkthyer fusha të rëndësishme të politikave të lidhura me ushqimin, të tilla si humbja e ushqimit dhe reduktimi i humbjes së ushqimit, ose qasja te burimet e shëndetshme dhe ushqimi i qëndrueshëm për të gjithë qytetarët, në veprime të detajuara dhe konkrete të politikave. Ai siguron një qasje të strukturuar për zhvillimin dhe zbatimin e veprimeve të politikës së ushqimit.

Plan veprimi për politikat ushqimore (FPAC)

Si të përdorësh një plan veprimi për politikat e ushqimit?

FPAC përbëhet nga nëntë elemente për zhvillimin e veprimeve të politikave të ushqimit që lidhen me politikat e ushqimit. Fillon me zbërthimin e procesit në hapa të menaxhueshëm, duke filluar me (1) identifikimin e problemeve lokale të sistemit ushqimor dhe fushat që kanë nevojë për përmirësime; pasuar nga (2) identifikimi i qytetarëve, komuniteteve dhe grupeve të interesit që janë përfituesit e adresuar nga veprimi, dhe (3) krijimi i ideve të veprimit të politikave ushqimore; dhe duke përfunduar me (4) zhvillimin më tej të ideve të veprimit të politikave ushqimore. Rezultati përfundimtar i procesit është zgjedhja e veprimeve më të përshtatshme të politikave ushqimore për qytetin tuaj, bazuar në kontekstin lokal dhe rezultatet e FPAC.

Këshilla për zbatim të suksesshëm

Për të përdorur FPAC në mënyrë efektive, e rëndësishme është të angazhohen të gjitha grupet përkatëse të interesit, nga zyrtarët qeveritarë te drejtuesit e komunitetit, e deri te bizneset lokale dhe të punojnë të gjithë së bashku. Kjo siguron që perspektivat dhe ekspertiza e të gjithëve të merren parasysh, duke çuar në vendime më të informuara dhe gjithëpërfshirëse. Për më tepër, alokimi i burimeve të nevojshme, qoftë financim, personel apo kohë, është vendimtar për zbatimin e suksesshëm. Pa mbështetjen e duhur, edhe planet më të mira mund të dështojnë.

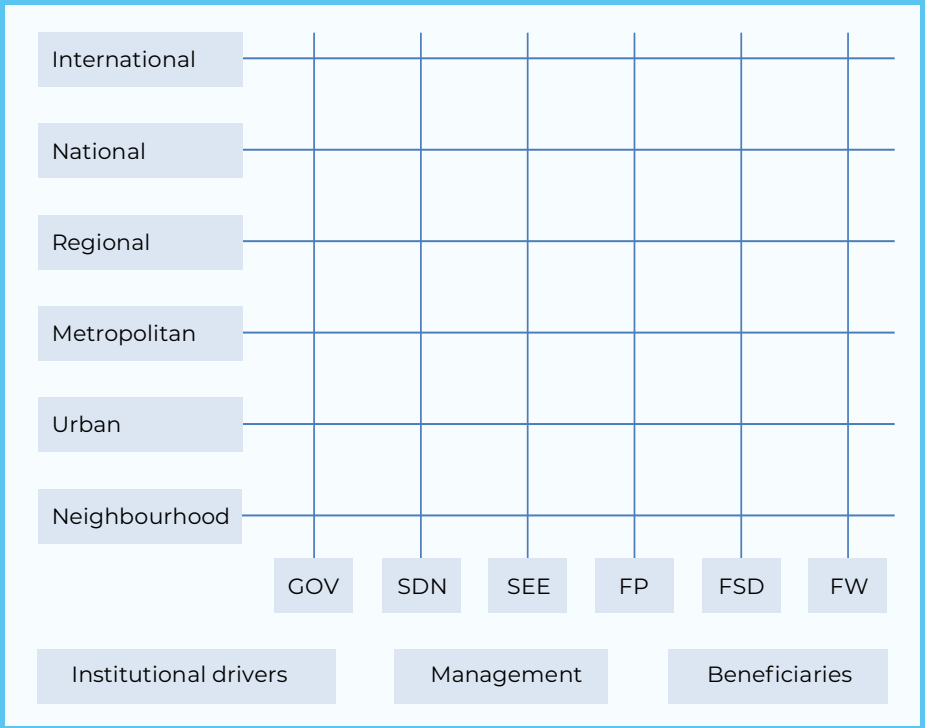
Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
Lista e 11 laboratorëve të novacionit të konsoliduar të FOOD 2030 (Dorëzimi 2.2)

4.3 RRJETI HARTOGRAFIK I QEVERISJES NË SHUMË NIVELE

Çfarë është rrjeti hartografik i qeverisjes në shumë nivele?

Ky mjet ofron një mënyrë për të hartuar dhe eksploruar se si menaxhohet qeverisja e politikave ushqimore në nivele të ndryshme, përmes marrëdhënieve vertikale midis qyteteve dhe niveleve të tjera më të larta institucionale, siç është legjislacioni kombëtar dhe ndërkombëtar. Si pjesë e aktiviteteve të projektit Horizon 2020 CLEVERFOOD, qyteti i Milanos zhvilloi një rrjet hartografik. Rrjeti është i strukturuar në dy akse: aksi vertikal përfaqëson nivelet e ndryshme institucionale, ndërsa aksi horizontal përfaqëson gjashtë fushat e ndërhyrjes së politikave të Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos: Qeverisja (GOV), Dietat dhe Ushqyerja e Qëndrueshme (SDN), Barazia Sociale dhe Ekonomike (SEE), Prodhimi i Ushqimit (FP), Furnizimi dhe Shpërndarja e Ushqimit (FSD) dhe Mbetjet Ushqimore (FW).

Modeli i rrjetit të hartës në shumë nivele

Si të përdorni një rrjet hartografik të qeverisjes në shumë nivele?

Hartëzimi fillon në nivelin urban për qytetet dhe në nivelin metropolitan për njësitë metropolitane. Qytetet identifikojnë dhe përshkruajnë veprimet më të rëndësishme të rregulloreve për secilën zonë. Kjo mund të përfshijë vakte shkollore falas dhe udhëzime kombëtare të shëndetit publik dhe të ushqyerit. Rrjeti merr në shqyrtim katër drejtues institucionalë: normativ, menaxhues, infrastrukturë dhe financim. Kjo i ndihmon qytetet të mendojnë për ligjet dhe politikat që ndikojnë në veprimet e tyre, kush është përgjegjës për ofrimin dhe menaxhimin e ndërhyrjeve, ndërtesat dhe infrastrukturat e tjera të nevojshme dhe nga vijnë fondet. Mjeti identifikon gjithashtu përfituesit e shërbimeve, siç janë qytetarët ose kompanitë private. Puna në një kategori mund të lidhet me punën në kategori të tjera. Plotësoni një nga një secilën temë: duke filluar nga niveli evropian dhe ndërkombëtar deri në atë nën-lokal. Pasi të keni analizuar të gjithë drejtuesit, mund të kërkoni se kush përfiton. Harta tregon se si lidhen tema dhe veprime të ndryshme të politikave me njëra-tjetrën.

Këshilla për zbatim të suksesshëm

Një fazë testimi u organizua nga Qyteti i Milanos me Bordeaux Metropole, Bashkia e Barcelonës dhe qytetet e Food Trails. Këshillohet të gjendet një seminar specifik dhe i dedikuar për përfundimin e planit, duke angazhuar të gjitha grupet kryesorë të brendshme të interesit për të pasur një pasqyrë të qartë dhe të saktë të temave dhe ndërhyrjeve. Së dyti, rekomandohet një takim vijues për të shqyrtuar dhe vërtetuar të dhënat e mbledhura. Së fundmi, harta është zhvilluar për t'u përfunduar kryesisht në nivel urban/metropolitan, por do të ishte e këshillueshme që informacioni të integrohej në nivele të ndryshme.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
CLEVERFOOD - MUFPP - D2.1 Analiza krahasuese e politikave ekzistuese ushqimore urbane – qeverisja në shumë nivele me shembuj të Milanos dhe Bordeaux Metropole

4.4 TEORIA E NDRYSHIMIT

Çfarë është Teoria e Ndryshimit?

Një Teori e Ndryshimit (TeN) është një mjet që sqaron se si do të sjellin ndryshimin e synuar përpjekjet tuaja. Ajo përcakton aktivitetet që pritet të çojnë në një rezultat të dëshiruar. Ky mjet ndihmon për të artikuluar se cilat aktivitete po ndërmerrni, pse po i bëni ato, pse supozoni se do të funksionojë, çfarë synoni të arrini në një periudhë afatshkurtër, afatmesme dhe afatgjatë dhe cilët janë grupet e përfshira të interesit.

Hapat për qasjen te Teoria e Ndryshimit

Si të aplikoni një teori të ndryshimit?

Zbatimi i një TeN kërkon një qasje të strukturuar. Shumë qytete të Food Trails zbuluan se ishte e dobishme të punoje me një koordinator ose studiues me përvojë, i cili është i njohur me TeN, pasi ato mund të duken konfuze në fillim (por kanë kuptim ndërsa shkoni përgjatë tyre!). Një TeN fillon duke përcaktuar qëllimet afatgjata, qëllimet e ndërmjetme dhe aktivitetet që çojnë në ndryshimet e dëshiruara. Kjo përfshin të menduarit e kundërt, duke u përqendruar te mënyra se si pason çdo hap te hapi tjetër. Përafrimi i qëllimeve afatgjata me treguesit e ndikimit që rezonojnë me politikëbërësit dhe investitorët e bën progresin të prekshëm. Qëllimet afatmesme shërbejnë si tregues kryesorë të performancës (KPI) për suksesin e nismave pilot që po kërkoni të zbatoni. Qëllimet e fazës së hershme mund të lidhen me KPI-të që matin rezultatet fillestare të projekteve. Kjo qasje e strukturuar ju ndihmon të gjurmoni progresin, të përshtatni strategjitë sipas nevojës dhe të siguroheni që përpjekjet tuaja të jenë në përputhje me objektivat përfundimtare.

Këshilla për zbatim të suksesshëm

Vendimtar për suksesin është konsensusi i qartë i grupeve të interesit në lidhje me rezultatet e synuara dhe hapat e nevojshëm për të arritur qëllimet e përbashkëta. Për më tepër, duhet të ketë burime dhe kapacitete adekuate për të zbatuar aktivitetet e përshkruara në TeN. Komunikimi dhe bashkëpunimi efektiv midis grupeve të interesit janë thelbësore për shkëmbimin e informacionit, koordinimin e përpjekjeve dhe adresimin e çdo sfide që lind. Fleksibiliteti është gjithashtu i rëndësishëm, pasi mund të ndryshojnë kushtet që kërkojnë rregullime në TeN. Së fundi, monitorimi dhe vlerësimi i vazhdueshëm janë thelbësore për të ndjekur progresin, për të identifikuar fushat për përmirësim dhe për të siguruar që TeN të mbetet relevante dhe efektive me kalimin e kohës.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
Raporti i teorisë së ndryshimit zbatohet në secilin prej qyteteve të Food Trails (Dorëzimi 4.1)

4.5 UDHËRRËFYESI PËR SHKALLËZIMIN E NDIKIMIT NË INVESTIME

Cili është Udhërrëfyesi për Shkallëzimin e Investimeve të Ndikimit në Sistemet Ushqimore Urbane?

Udhërrëfyesi për Shkallëzimin e Investimeve të Ndikimit në Sistemet Ushqimore Urbane është hartuar për të ndihmuar bashkitë, investitorët, inovatorët dhe ndërmarrjet e vogla e të mesme (NVM) të përfshira në zinxhirët e vlerës ushqimore. Qëllimi i tij është të ndihmojë për marrjen e vendimeve që mbështesin zgjerimin dhe përshpejtimin e investimeve për të nxitur ndryshimin te sistemet ushqimore. Udhërrëfyesi ofron një perspektivë investimi për politikën ushqimore urbane dhe ofron udhëzime për bashkitë dhe grupet e tjera të interesit të sistemeve ushqimore urbane për integrimin e investimeve të ndikimit në sistemet ushqimore dhe politikë-bërjen. Kjo do të krijojë si përfundim mundësi për investime dhe do të krijojë partneritete afatgjata.

Si të përdoret udhërrëfyesi?

Udhërrëfyesi përfshin tetë fusha tematike që përfaqësojnë segmente të ndikimit që investojnë te sistemet ushqimore urbane. Këto fusha tematike shërbejnë si ndërfaqe për bashkitë që të koordinojnë veprimet me investitorët publikë dhe privatë dhe për të katalizuar investimet e politikave ushqimore. Për të zbatuar udhërrëfyesin, qytetet duhet të diskutojnë këto tetë fusha tematike së bashku me investitorët dhe grupet e tjera të interesit të sistemit ushqimor urban (inovatorët, bizneset, etj.) Për të përcaktuar komponentët që mungojnë dhe ndryshimet e nevojshme për të tërhequr më shumë investime në politikat ushqimore dhe novacionet në qytetet e tyre.

Këshilla për zbatim të suksesshëm

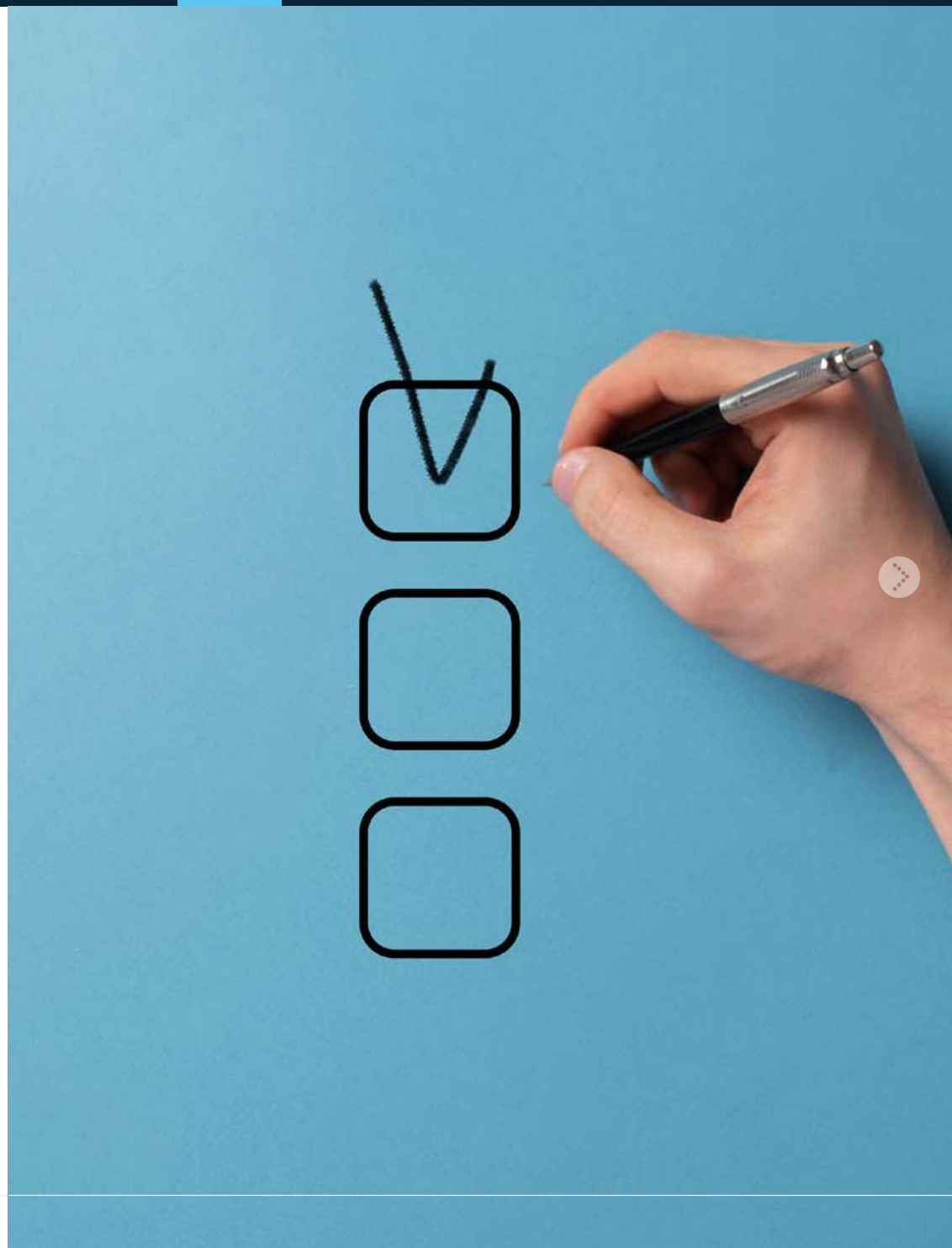
Kur ndiqni udhërrëfyesin, është e rëndësishme të njihni potencialin për investime me ndikim që mund të arrihen përmes përpjekjeve të koordinuara midis grupeve kryesore të interesit te politikat, financat dhe zinxhirët e vlerës. Prandaj qytetet duhet të zhvillojnë procese gjithëpërfshirëse të angazhimit të grupeve të interesit rreth udhërrëfyesit që përfaqësojnë jo vetëm inovatorë dhe biznese të njohura ose në shkallë të gjerë, por përfshijnë gjithashtu inovatorë të sistemeve ushqimore në shkallë të vogël. Kjo është thelbësore për të siguruar aksesueshmëri dhe përballueshmëri për të gjithë.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
Udhërrëfyesi për shkallëzimin e investimeve të ndikimit në sistemet ushqimore urbane

4.6 MBLEDHJA E TË DHËNAVE

Çfarë është mbledhja e të dhënave?

Mbledhja e të dhënave është thelbësore për të kuptuar pikën tuaj fillestare (bazë) dhe cili ka qenë rezultati i veprimeve tuaja. Informacionet nga mbledhja e të dhënave mund të të ndihmojnë të vendosni se ku të investoni burime të mëtejshme dhe të tregoni arritjet tuaja. Për shembull, nëse qyteti juaj synon të ulë mbetjet e ushqimit në sistemin e mensës shkollore, duhet të dini se sa po harxhohet aktualisht; në cilën fazë (përgatitja ose 'mbeturinat e pjatës'); cilat lloje të ushqimit harxhohen – buka, frutat apo vakte të plota? – dhe faktorët që mund të çojnë në uljen e mbetjeve.

Si të kryhet mbledhja e të dhënave?

Hapi i parë për mbledhjen e të dhënave është të konsiderohet se për çfarë dëshironi të mblidhni të dhëna dhe si ta bëni këtë të matshme. Mund të përdorni tregues ose Indikatorë kryesorë të performancës (KPI) për t'ju ndihmuar të gjurmoni përparimin e ndërhyrjeve tuaja. Sugjerimet për treguesit mund të gjenden, për shembull, në kuadrin e monitorimit të Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos (MUFPP). Hapi tjetër është të kontrolloni se çfarë lloj të dhënash ju nevojiten për treguesit që keni zgjedhur dhe nëse mund t'i mblidhni ato të dhëna. Pas kësaj, duhet të mendoni për planifikimin e mbledhjes së të dhënave tuaja: kush do t'i mbledhë, t'i ruajë dhe t'i analizojë të dhënat? Së fundi, mendoni se si do t'i përdorni të dhënat dhe rezultatet që pasojnë. Cila është audienca juaj e synuar dhe çfarë doni të mësoni?

Këshilla për zbatim të suksesshëm

Mbledhja e të dhënave shpesh përjetohet si komplekse dhe kërkon njohuri dhe reflektimin e duhur. Mund të konsumojë kohë, kapacitet dhe buxhet. Për shkak të këtyre kufizimeve, ndihmuese është kur një profesionist t'ju udhëzojë për të hartuar dhe për të kryer procesin e mbledhjes së të dhënave. Jini krijues dhe zgjeroni rrjetin tuaj kur përballeni me kufizime të burimeve: universitetet ose studentët mund të jenë shumë të interesuar të bashkëpunojnë me ju.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
Kuadri i matjes së ndikimit për investitorët për vlerësimin e kontributit të tyre në politikat ushqimore (Dorëzimi 4.6)

4.7 MËSIMI NGA BASHKUDHËTARËT

Mësimi nga bashkudhëtarët bazohet tek ideja se individët në role të ngjashme dhe që merren me çështje të ngjashme mësojnë më mirë nga njëri-tjetri duke shkëmbyer përvoja dhe njohuri konkrete me qëllim transferimin e njohurive dhe ideve nga një qytet në tjetrin. "Bashkudhëtarët" mund të përfshijnë ekspertë të qytetit, vendimmarrës ose grupe vendore interesi. Një koordinator fton bashkudhëtarët të vëzhgojnë dhe diskutojnë se si menaxhohen proceset në kontekste të ndryshme. Ky shkëmbim ofron frymëzim dhe ide të reja për metodat e punës dhe zbatimin e tyre.

Të mësuarit nga kolegët nuk ka të bëjë me imponimin e zgjidhjeve, por me kuptimin e përvojave të kolegëve me qasje dhe kontekste të ndryshme, të cilat mund të jenë të vlefshme dhe frymëzuese për qytetet e tjera. Është e rëndësishme të ndani jo vetëm praktikat dhe sukseset e mira, por edhe sfidat dhe dështimet për të diskutuar se si të kapërceni vështirësitë dhe të mësoni nga këto përvoja. Këto aktivitete zakonisht organizohen dhe lehtësohen nga projekte dhe rrjete. Prandaj, mos e humbisni mundësinë për t'u bashkuar me iniciativa të tilla të vlefshme dhe për të mësuar nga bashkudhëtarët tuaj!

1. **Shkëmbimi i njohurive seminare**
2. **Replikimi aktivitete**
3. **Kaskadë mësim**

1 Seminare për shkëmbimin e njohurive

Seminaret për shkëmbimin e njohurive janë dizenjuar për të krijuar një hapësirë bashkëpunimi për qytetet dhe grupet e tjera të interesit (siç janë hulumtuesit) për të shkëmbyer njohuri, sfida dhe mësime të marra. Në Food Trails, këto seminare u mundësuan qyteteve partnere të diskutojnë zhvillimin dhe rezultatet e laboratorëve të novacionit, mjetet dhe temat specifike të dobishme për zbatimin e aktiviteteve të tyre (p.sh., angazhimi i grupeve të interesit), shkëmbimi i sfidave që hasën dhe zgjidhjet që zbatuan.

Këto seminare mund të mbahen si online, ashtu edhe personalisht. Për të siguruar angazhim aktiv, numri i pjesëmarrësve nuk duhet të kalojë 20, dhe kohëzgjatja maksimale duhet të jetë 2 orë, me pushime të planifikuara për seanca më të gjata. Temat mund të identifikohen në bazë të nevojave të pjesëmarrësve. Në varësi të temës dhe formatit, shabllonet e personalizuara mund të jenë të dobishme për të udhëhequr diskutimin. Për të lehtësuar seminarin nevojitet një moderator (p.sh., një hulumtues ose anëtar i një organizate të shoqërisë civile). Për më tepër, zhvillimi i pyetësorëve vijues me pyetje të synuara për të mbledhur reagime është i këshillueshëm. Reagimet nga qytetet partnere të Food Trails kanë qenë pozitive, me pjesëmarrësit që shprehën se seminaret i ndihmuan të mësojnë rreth mjeteve të reja dhe të fitojnë njohuri nga qytetet e tjera.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
shihni dorëzimin D6.3 Seminare për ndarjen e njohurive

2 Aktivitetet e replikimit

Aktivitetet e replikimit synojnë të nxisin shkëmbimin e njohurive midis qyteteve, duke lehtësuar mësimin dhe replikimin e zgjidhjeve inovative. Në projektin Food Trails, qytetet partnere u përputhën bazuar te praktikat e mira të qyteteve dhe nevojat e të mësuarit, dhe aktivitetet e përsëritjes ndoqën këto hapa:

1. **Përgatitja për fillimin:** Një takim online për të shpjeguar metodologjinë dhe rolet e secilit partner dhe për të prezantuar dhe diskutuar praktikat e mira dhe nevojat e të mësuarit.

2. **Puna së bashku:** Takime online për të shkëmbyer materiale dhe informacione në një nivel më të thellë dhe për të përcaktuar më tej agjendën dhe objektivat e vizitës.

3. **Mbledhje:** Një vizitë dy ditë e gjysmë personalisht për të shkëmbyer me kolegët, për të takuar grupet vendore të interesit dhe për të kryer vizita në terren. Diskutimet joformale gjatë pushimeve dhe vakteve shtojnë vlerë të konsiderueshme. Ditën e fundit mbahet një sesion transferueshmërie për të reflektuar mbi potencialin për transferimin e mësimeve të nxjerra dhe për të shqyrtuar veprimet e mundshme për t'i përsëritur këto njohuri në kontekstin lokal.

4. **Vijueshmëria:** Një takim online 3-4 muaj pas vizitës për të parë ndikimin e aktiviteteve të replikimit.

Këto aktivitete kanë ndjekur kryesisht një metodologji të mbulimit të**punës** . Në këtë qasje, një qytet (i përkujdesur) me më pak përvojë viziton një qytet (kujdestar) më me përvojë për të vëzhguar nga afër se si bëhen gjërat. Kjo siguron frymëzim dhe ide të reja, duke përfituar nga qyteti i përkujdesur duke mësuar rreth praktikave të shkallëzimit, zvogëlimit dhe tejkalimit. Këto praktika përfshijnë zbatimin e inovacioneve në një shkallë më të gjerë, përshtatjen e tyre në mjedise dhe kontekste të ndryshme brenda qytetit dhe përsëritjen e tyre në qytete të tjera. Për shembull, një projekt pilot i suksesshëm për të zvogëluar mbeturinat e ushqimit në tetë shkolla në një qytet mund të përsëritet në shkolla të tjera në të njëjtin qytet, si dhe në shkolla në qytete të tjera, si pjesë e përpjekjeve të tyre për të adresuar një problem të ngjashëm. Ndërhyrja mund të ketë nevojë të adaptohet për t'iu përshtatur kontekstit të një shkolle ose qyteti tjetër, por koncepti dhe planet themelore mund të shërbejnë si një udhëzues i dobishëm.

Metodologjia e **misionit të ekspertëve** u përdor gjithashtu, duke përfshirë një ose më shumë qytete ekspertësh që punojnë me një qytet të përkujdesur për të transferuar njohuri, përvojë dhe aftësi për të arritur objektiva specifike në lidhje me replikimin dhe shkallëzueshmërinë e inovacioneve. Ai mundëson këshillim të thelluar dhe zgjidhje të përbashkët të problemeve, me qytetin ose qytetet eksperte që vizitojnë të përkujdesurin dhe ofrojnë mbështetje për të zbatuar veprime në nivel lokal. Ndërsa mbulimi i punës përqendrohet në replikimin dhe transferueshmërinë e asaj që vërehet në qytetin e kujdestarit, me objektiva dhe metodologji të qartë për transferueshmërinë, misioni i ekspertëve është i përqendruar në ofrimin e këshillave të përshtatura për të përkujdesurit dhe mund të preferohet për qytetet në një fazë shumë të hershme të udhëtimit të tyre. Gjatë misionit të ekspertëve, qytetet e ekspertëve u referohen përvojave dhe punës së tyre për të ofruar këshilla për të përkujdesurin, të cilat mund të përsëriten nga kujdestari kur është e mundur.

Te të dyja metodologjitë, koordinatori mbështet të gjithë bashkëpunimin dhe studiuesit mbledhin dhe analizojnë të dhënat duke kryer intervista dhe duke marrë pjesë në aktivitete. Megjithëse sfidat lokale mund ta bëjnë të vështirë transferimin e asaj që është vërejtur në një kontekst tjetër, qytetet i gjetën këto aktivitete frymëzuese, ndriçuese dhe të dobishme.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
shihni raportin e dorëzimit D6.5 të vizitave të përsëritjes

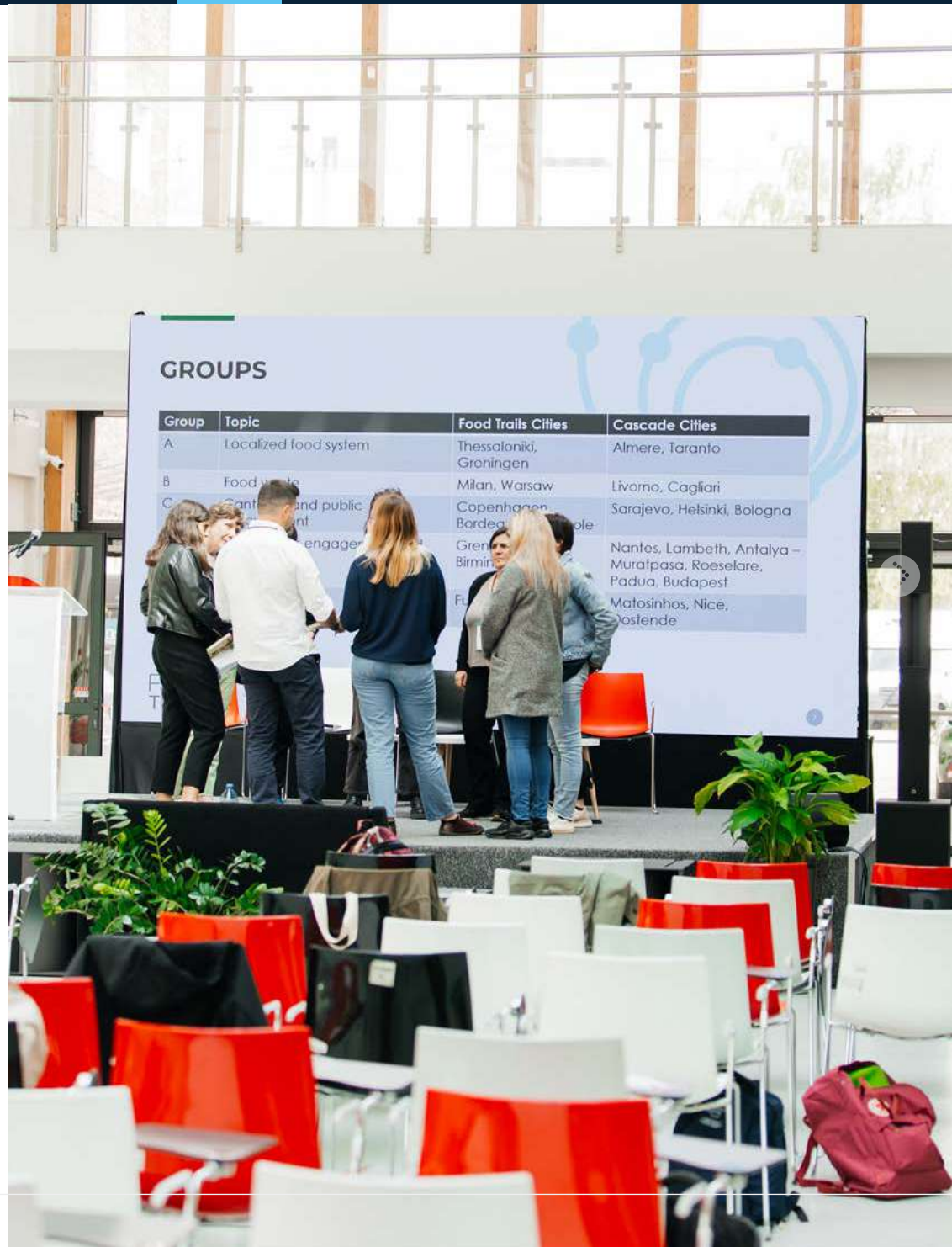

3. Mësimi kaskadë

Mësimi kaskadë lehtëson transferimin e pasurisë së njohurive të zhvilluara brenda konsorciumit gjatë gjithë projektit te grupet e jashtme të interesit. Food Trails përdorën tre mjete kryesore për ta arritur këtë:

- **Uebinare:** Një seri uebinaresh të shkurtra në internet (një orë secila) që paraqesin prezantime nga qytetet e Food Trails dhe ekspertë nga brenda dhe jashtë konsorciumit të projektit. Këto uebinare adresuan pyetje specifike në lidhje me politikat ushqimore urbane duke ndarë përvojat e qyteteve partnere dhe njohuritë e ekspertëve të projektit, duke promovuar gjithashtu diskutimin midis folësve dhe pjesëmarrësve. Për më shumë informacion, shihni seancat e uebinarit në Burimet.

- **Programi i mësimit kaskadë:** Ky program lidh qytetet jashtë konsorciumit me qytetet partnere të Food Trails. Grupet e të mësuarit, të përbëra nga një qytet partner i Food Trails dhe dy ose tre 'qytete kaskadë', u formuan bazuar tek përputhja e ekspertizës së qyteteve dhe nevojat e të mësuarit. Mësimi kaskadë, i ngjashëm me vizitat e mbuluara të punës, përfshinte një vizitë në një qytet të Food Trails për të vëzhguar praktikat më të mira tek burimet e sistemeve ushqimore urbane. Vizita u parapri nga një bashkëpunim në internet, ku qytetet ndanë përvojat dhe nevojat e tyre të të mësuarit dhe krijuan bashkërisht një agjendë për vizitën. Ndryshe nga aktivitetet

e replikimit, mësimi kaskadë është më i shkurtër dhe më intensiv, duke përfshirë qytete të shumta dhe jo vetëm një udhëheqës dhe një të udhëhequr. Për të kapur mësimet nga programi, qytetet kaskadë u ngarkuan me zhvillimin e një plani veprimi për të zhvilluar ose forcuar planet për kalimin në sisteme të qëndrueshme ushqimore.

- **Seminari i replikimit:** Qytetet Food Trails u ndanë në katër grupe tematike për të prezantuar aktivitetet e tyre në qytete jashtë konsorciumit, përfshirë qytetet kaskadë. Kjo u pasua nga një reflektim mbi mënyrën e replikimit të praktikave të mira, të lehtësuara nga partnerët e Food Trails.

Programi i mësimit kaskadë provoi se ishte një mundësi e shkëlqyer për të mësuar dhe shkëmbyer si për qytetet partnere të Food Trails, ashtu edhe për qytetet e kaskadës. Uebinaret dhe seminaret e replikimit janë mjete të vlefshme mësimore kur koha dhe burimet janë të kufizuara, pasi ato mund të arrijnë një audiencë më të gjerë.

Për më shumë informacion, shihni "Burimet":
shihni raportin e dorëzueshëm të mësimit kaskadë D6.6

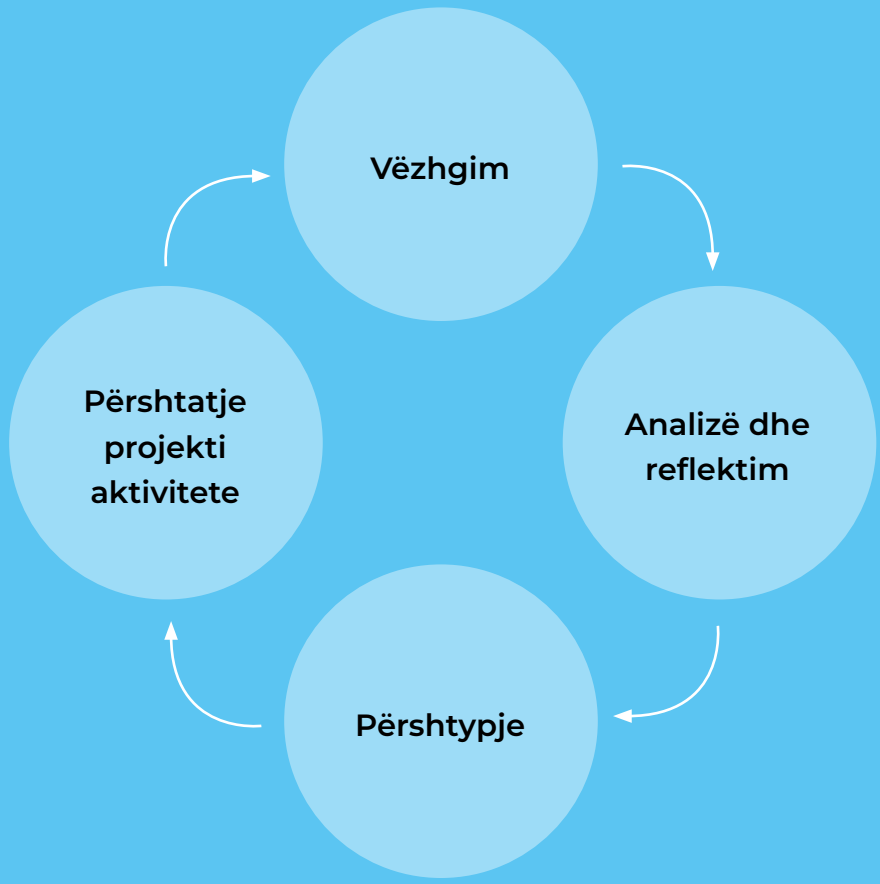

4.8 MONITORIMI REFLEKSIV

Çfarë është monitorimi refleksiv?

Monitorimi refleksiv është një qasje ndaj të mësuarit të vazhdueshëm, i krijuar për të trajtuar probleme komplekse. Kjo shkon përtej thjesht ndjekjes së progresit të aktiviteteve tuaja: monitorimi refleksiv inkurajon të mësuarit dhe përshtatjen gjatë një projekti. Është veçanërisht i dobishëm për projektet që synojnë inovacionin e qëndrueshëm të sistemit, ku zgjidhjet përfshijnë aktorë të shumtë dhe çështje të ndërlidhura.

Cikli i monitorimit reflektues në Food Trails

Si të bëhet monitorimi refleksiv?

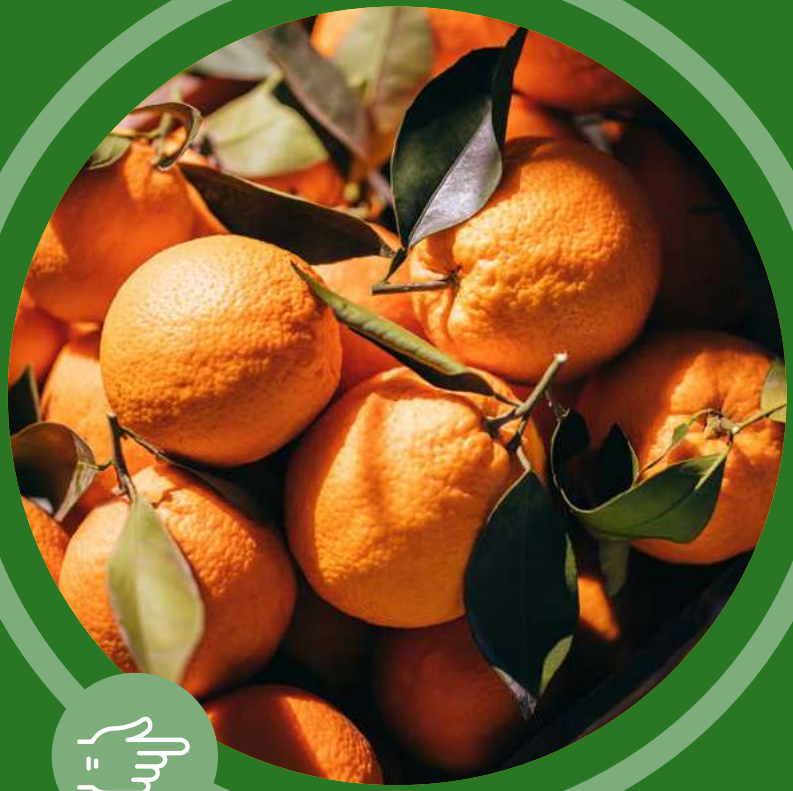
Monitorimi refleksiv përfshin një proces ciklik. Së pari, përcaktoni qëllime të qarta dhe identifikoni aktorët përkatës – të gjithë ata që kanë interes për suksesin e projektit. Pastaj, monitoroni vazhdimisht përparimin, jo vetëm përmes mbledhjes së të dhënave, por edhe përmes reflektimit dhe diskutimit midis grupeve të interesit. Ky reflektim ju lejon të identifikoni sfidat dhe mundësitë për të përshtatur qasjen tuaj. Së fundi, përdorini këto njohuri për të rishikuar qëllimet dhe veprimet tuaja, duke u siguruar që ato të mbeten të rëndësishme dhe efektive.

Këshilla për zbatim të suksesshëm

Monitorimi refleksiv i suksesshëm varet nga komunikimi dhe bashkëpunimi i hapur. Krijoni një hapësirë të sigurt për grupet e interesit për të shkëmbyer përshtypjet dhe shqetësimet e sinqerta. Takimet dhe seminaret e rregullta janë thelbësore për nxitjen e këtij dialogu. Për më tepër, zgjidhni një ekip të larmishëm monitorësh që mund të sjellin perspektiva të ndryshme në tryezë. E në fund, përgatituni për përshtatje! Monitorimi refleksiv është një proces i vazhdueshëm dhe fleksibiliteti është çelësi për të lundruar në kompleksitetet e projektit tuaj.

5. REKOMANDIME

Bazuar në mësimet e nxjerra në Food Trails, kemi dhënë tetë rekomandime për qytetet për të zgjeruar shkallën dhe ndikimin e ndërhyrjeve, ose për të zhvilluar ndërhyrje të ngjashme. Ato bazohen tek i gjithë procesi i të mësuarit të Food Trails, ku qytetet, hulumtuesit dhe grupet e tjera të interesit kanë punuar së bashku intensivisht dhe në mënyrë të frytshme.

1 Njehsimi i departamenteve dhe politikave administrative për të mbështetur në mënyrë efektive qëllimet dhe prioritetet tuaja kryesore

Arritja e qëllimeve sfiduese për sistemin ushqimor lokal të qytetit tuaj kërkon politika gjithëpërfshirëse ushqimore dhe një vizion të qartë dhe të përbashkët me përparësi të përcaktuara mirë. Riorganizimi ose eliminimi i rregulloreve që pengojnë një sistem të qëndrueshëm ushqimor është thelbësor: kjo kërkon përfshirjen e departamenteve dhe ekspertëve të shumtë komunalë dhe koordinimin e përpjekjeve dhe iniciativave përkatëse. Krijimi i një organi aktiv midis departamenteve që mblidhet rregullisht për të këshilluar dhe vendosur për politikat ushqimore, programet dhe pilotët është një pikënisje e mirë. Ndërsa puna në të gjithë departamentet fillimisht mund ta ngadalësojë procesin, ajo siguron zbatim më të mirë të politikave në plan afatgjatë, duke rezultuar në qasje më të mirë te burimet, rrjetëzim më të gjerë dhe angazhim ndaj qëllimeve politike në të gjithë departamentet. Kjo qasje lidh projektet individuale me qëllimet më të mëdha, duke siguruar që të gjitha qëndrimet e përfshira të përqendrohen tek objektivi përfundimtar. Angazhimi i gjerë politik ndaj qëllimeve të përbashkëta është i nevojshëm për zbatimin e suksesshëm dhe qëndrueshmërinë afatgjatë të një sistemi ushqimor urban të lulëzuar. Integrimi i politikës ushqimore me prioritetet, strategjitë dhe qëllimet e tjera komunale forcon planin e përgjithshëm dhe nxit mbështetje më të gjerë. Sistemet e qëndrueshme ushqimore mund të

ndihmojnë për arritjen e qëllimeve të tjera të politikave të qytetit, të tilla si përmbushja e objektivave të shëndetit publik ose neutralitetit të klimës.

2 Lehtësimi për krijimin e këshillave të ushqimit me përfaqësim të grupeve të ndryshme të interesit

Mbledhja së bashku e pikëpamjeve të ndryshme, veçanërisht duke përfshirë atotë anëtarëvetë komunitetit dhe komuniteteve të cenueshme që shpesh lihen jashtë, është thelbësore për të lehtësuar bashkëpunimin dhe vendimmarrjen dhe për të siguruar që vendimet dhe veprimet të mbështeten gjerësisht. Kjo nuk ka nevojë të jetë një organizatë formale; mund të jetë një koalicion joformal i grupeve të interesit të cilat janë të angazhuara për përmirësimin e sistemit ushqimor të qytetit. Sigurohuni që ndërhyrjet të prodhohen në bashkëpunim me grupet kryesore të interesit dhe që burimet për t'i ofruar ato të jenë të përshtatshme për përdoruesit përfundimtarë. Mos nënvlerësoni ekspertizën që aktorët e shoqërisë civile mund të sjellin në vëmendje për hartimin e sistemeve ushqimore me të vërtetë të qëndrueshme. Mbani parasysh se pjesa më e madhe e fuqisë dhe aktivitetit në sistemet ushqimore urbane qëndron tek aktorët jashtë institucioneve publike. Në disa kontekste lokale, institucionalizimi i një këshilli ushqimor mund të jetë i nevojshëm për të përmbushur nevojat e bashkisë. Anëtarët e këshillit duhet të konsultohen për të ndërtuar politikat ushqimore.

3 Ndërtoni dhe ushqeni marrëdhëniet e besimit dhe nxitni bashkëpunimin dhe të mësuarit

Bashkëpunimet kërkojnë një themel besimi dhe transparence. Zhvillimi i një strategjie komunikimi që përfshin grupe të ndryshme interesi siguron që të gjithë të prekurit nga ndryshimet në sistemin ushqimor të kenë thënie te planifikimi dhe hartimi i ndërhyrjeve. Ata që punojnë çdo ditë me çështjet e sistemit ushqimor posedojnë njohuri të vlefshme eksperimentale që mund të udhëzojnë komunat për kryerjen e ndryshimeve të nevojshme. Krijimi i kanaleve të ndryshme dhe efektive të komunikimit midis grupeve të interesit është thelbësor për shkëmbimin e njohurive. Sigurohuni që këto kanale të jenë të arritshme dhe të përdorshme për të gjithë të përfshirët. Lehtësimi i shkëmbimit të njohurive përmes seminareve dhe forumeve mund të nxisë motivimin dhe inovacionin. Meqenëse disa individë mund të mos jenë në gjendje të marrin pjesë në takime, ofroni metoda alternative që ata të kontribuojnë me njohuritë e tyre. Testimi i ideve përmes projekteve të vogla u mundëson qyteteve të ndërtojnë konsensus solid dhe të eksperimentojnë mënyra të reja bashkëpunimi. Kërkoni vazhdimisht frymëzim dhe përshtatni praktikat më të mira nga qytete të tjera për t'iu përshtatur kontekstit tuaj.

4 Përcaktoni rolin e pushtetit tuaj vendor tek agjenda e ushqimit

Pavarësisht nëse jeni duke punuar me një qytet, një qark, një bashki, një metropol apo një strukturë tjetër të qeverisjes vendore, një hap i rëndësishëm përfshin përcaktimin e rolit të tij në ekosistemin lokal të ushqimit dhe proceset e mëtejshme. A është ky një rol lehtësues, duke sjellë së bashku grupet e interesit dhe duke nxitur bashkëpunimin? Apo një rol mbështetës, duke sjellë burime dhe njohuri? Apo vizioni kërkon një rol më udhëheqës nga qeverisja vendore, duke formësuar në mënyrë aktive drejtimin dhe veprimet? Bëni një bisedë të hapur lidhur me këtë bashkë me grupet e interesit të përfshira me qëllim përafrimin e pritshmërive.

5 Përdorni ushqimin si lidhje për të eksploruar dhe krijuar sinergji midis departamenteve dhe projekteve të ndryshme

Bashkimi i projekteve që kanë një qëllim të përbashkët ndihmon për forcimin e motivimit dhe entuziazmit, veçanërisht kur punoni me anëtarët e komunitetit që tashmë po zbatojnë iniciativa lokale që kanë mbështetje të gjerë. Për shembull, puna në lagje dhe integrimi i edukimit ushqimor ndihmon në fuqizimin e banorëve, përmirësimin e vetëvlerësimit të banorëve dhe adresimin e sfidave më të gjera sociale. Programet arsimore që përqendrohen te vaktet e shëndetshme shkollore mund të përbëjnë ndryshim të madh për strategjinë tuaj, pasi fëmijët janë të rëndësishëm që të përfshihen në proceset afatgjata të transformimit të sistemit ushqimor. Nëse po promovoni dhe mbështetni prodhimin lokal të ushqimit në qytet, përfshi infrastrukturën e dhurimit të ushqimit për të bërë lidhjen mes ushqimit të tepërt dhe personave në nevojë.

6 Siguroni burime financiare të përshtatshme dhe strukturore për të zbatuar iniciativat e sistemit ushqimor

Një strategji financimi afatgjatë për punën tuaj është po aq e rëndësishme sa vetë planet dhe mund të kërkojë gjithashtu përfshirjen e departamenteve të ndryshme. Mbani në mend se edhe nismave të suksesshme mund t'u vijë fundi kur financimi të ndalet. Shpërndarja e fondeve strukturore për aktivitetet e sistemit ushqimor, siç është rritja e kapacitetit të stafit të dedikuar për planifikimin dhe zhvillimin e sistemit ushqimor, është e rëndësishme për të siguruar vazhdimësinë. Kombinimi i fondeve të jashtme përmes dhënies së granteve me fondet e brendshme të organit komunal mund të garantojë një hapësirë kohore të përshtatshme për zbatimin e objektivave afatmesëm. Stafi i specializuar me njohuri dhe ekspertizë përkatëse janë çelësi për t'i bërë të suksesshme politikat ushqimore. Përshtatni planin tuaj të veprimit me burimet e disponueshme. Për shembull, nëse mund të punësoni vetëm një ekspert, mund të jetë e dobishme të mbani një fokus të fortë në vend që të merreni njëkohësisht me tema të shumta. Mbani parasysh se kur punoni së bashku me organizata të tjera ose anëtarë të komunitetit, koordinimi i përpjekjeve dhe menaxhimi i pritshmërive është i rëndësishëm, pasi shumë prej tyre kanë burime të kufizuara financiare dhe njerëzore. Kjo do të thotë se ata mund të kenë hezitim që të angazhohen për përpjekje që nuk lidhen drejtpërdrejt me misionin e tyre kryesor.

7 Bashkëpunoni me studiues (lokalë) ose universitete për të mbledhur të dhëna dhe për të monitoruar ndikimin

Përdorni të mësuarit dhe të dhënat nga pilotët për të mbështetur kuptimin dhe ndërhyrjet më të gjera të sistemit ushqimor në qytetin tuaj. Mbledhja e të dhënave përkatëse sasiore dhe cilësore është thelbësore për të monitoruar ecurinë e punës suaj. Zhvillimi i planeve të qarta për mbledhjen dhe vlerësimin e të dhënave në fillim të ndërhyrjeve tuaja është çelësi për një proces efektiv të të mësuarit. Të punuarit së bashku me studiues ose universitete lokale mund të përbëjë këtu një ndryshim të madh. Jini të qartë se cili po mbledh të dhëna, si po mblidhen ato dhe si do të përdoren më tej. Dokumentoni punën tuaj, në mënyrë që ta përdorni për të zhvilluar ide të mëtejshme. Nëse burimet janë të kufizuara, bëhuni krijues dhe shihni se çfarë mënyrash të tjera ekzistojnë për të fituar qasje te kapacitetet, buxheti ose aftësitë.

8 Kryeni shkëmbime me bashkudhëtarët tuaj dhe mësoni prej tyre

Kushtojini kohë dhe burime takimeve dhe shkëmbimeve me bashkudhëtarët tuaj. Mjete të ndryshme lehtësojnë shkëmbimin e njohurive me nivele të ndryshme ndërveprimi. Këto variojnë nga metodat më pak intensive në kohë dhe burime (siç janë uebinaret dhe seminaret në internet) deri tek ato që kërkojnë më shumë angazhim (siç janë seminaret e replikimit në person, programet e mësimit kaskadë dhe aktivitetet e replikimit). Këto përvoja ofrojnë vazhdimisht njohuri të vlefshme dhe ide inovative. Aktivitetet me angazhim të lartë, veçanërisht takimet personale, janë shpesh më frymëzueset. Ndërsa kontekstet lokale mund të ndryshojnë dhe disa zgjidhje mund të mos jenë drejtpërdrejt të transferueshme, sërish mund të lindin ide të dobishme edhe kur përputhja nuk është e përsosur. Advokoni për përkushtimin e kohës dhe burimeve të nevojshme për këto aktivitete—ato janë thelbësore për nxitjen e inovacionit dhe zbatimin efektiv. Bashkimi i rrjeteve të qyteteve që promovojnë mësimin e bashkudhëtarëve (MUFPP, Eurocities, C40, Qeverisjet Lokale për Qëndrueshmërinë (ICLEI) dhe shumë të tjera) dhe iniciativat e BE-së si URBACT, Iniciativa Urbane Evropiane (EUI) dhe Bashkëpunimi Ndërkombëtar Urban dhe Rajonal (IURC) mund të ofrojnë qasje tek mundësi interesante dhe informuese.

6. BURIMET

Ky manual është ndërtuar mbi përvojën e 11 qyteteve, të cilat si pjesë e projektit katërvjeçar të financuar nga BE Horizon 2020 Food Trails, kanë ri-imagjinuar, zhvilluar dhe zbatuar politika ushqimore të qëndrueshme, të shëndetshme dhe gjithëpërfshirëse. Secili qytet pilotoi një laborator novacioni - një hapësirë për dialog, bashkëpunim dhe punë për të lidhur grupet kryesore vendore të interesit, për të zhvilluar novacione vendore të sistemit ushqimor dhe për të mbledhur prova për të mbështetur ndryshimin e politikave urbane ushqimore. Laboratorët e novacionit u përpoqën të bashkë-dizajnonin dhe bashkë-zbatonin politikat dhe veprimet ushqimore që ishin të integruara me punë të tjera sektoriale lokale dhe në përputhje me strategjinë e BE-së "Nga ferma në pirun" dhe prioritetet e politikës së BE-së për Ushqimin 2030: të ushqyerit, klimën, qarkullimin dhe komunitetet. Food Trails lehtësuan bashkëpunimin midis qyteteve dhe studiuesve për të promovuar shkëmbimin e njohurive, replikimin dhe shkallëzimin e praktikave më të mira.

Për më shumë informacion rreth rezultateve të projektit, vizitoni faqen e internetit:
www.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page

Në këtë faqe, mund të gjeni materiale shtesë në lidhje me përvojën e Food Trails dhe rezultatet e përdorura për krijimin e këtij manuali. Ndër materialet në dispozicion, theksojmë:

Raporti përfundimtar i Menaxherit Ndërsektorial (Dorëzimi 8.6)
Gjatë projektit Food Trails, katër Menaxherë Ndërsektorialë (CCM), secili i specializuar në një nga prioritetet e strategjisë Food2030, bashkëpunuan me qytetet e Food Trails për të integruar parimet e sistemit të qëndrueshëm ushqimor në politikat dhe praktikat lokale. Katër prioritetet e marra në shqyrtim janë: I) ushqimi për dieta të qëndrueshme dhe të shëndetshme; II) sistemet ushqimore që mbështesin një planet të shëndetshëm; III) qarkullimi dhe efikasiteti i burimeve; dhe IV) inovacioni dhe fuqizimi i komuniteteve. Ky raport përmbledh një grup përfundimtar të gjetjeve dhe rekomandimeve në lidhje me secilën shtyllë për të udhëhequr iniciativat dhe veprimet e ardhshme të politikave.

Njohuri të Food Trails (Dorëzimi D7.8)
Dokumenti ofron një pasqyrë gjithëpërfshirëse të qëllimeve të projektit, metodologjisë dhe roleve të partnerëve dhe grupeve të ndryshme të interesit, duke përfshirë qytetet, studiuesit dhe ekspertët e politikave. Ai detajon politikat ushqimore, masat pilot dhe përpjekjet e advokimit, së bashku me laboratorët e novacionit që angazhojnë grupet kryesore të interesit. Publikimi përfshin seksione mbi kornizat e monitorimit, proceset e replikimit dhe rezultatet e këtyre aktiviteteve. Ai përfundon me rekomandimet, reflektimet dhe dëshmitë për politikat nga anëtarët e grupeve të mendimit dhe grupet vendore të interesit, duke u fokusuar në prioritetet FOOD2030.

REFERENCA

Të gjitha raportet dhe rezultatet e përmendura mund të gjenden në www.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page

- **Për më shumë informacion në lidhje me kornizënklike, shihni:**

Raportoni veprimet e sistemit ushqimor (Dorëzimi 1.2)
Në këtë raport përshkruhet korniza konceptuale për të marrë procesin e inovacionit sistemik që u miratua te Food Trails. Korniza CLIC shpaloset në bashkëpërfitime të **ndërlidhura**; (ri)krijimi i**Lidhjeve** midis zonave urbane, peri-urbane dhe rurale dhe midis tokës dhe detit; **Përfshirja aktive** e të gjithë aktorëve të sistemit ushqimor; dhe**Lidhja** midis sistemit ushqimor, të tjerëve dhe politikave.

- **Për më shumë informacion në lidhje me hartëzimin e grupeve të interesit dhe planin e veprimit të politikave ushqimore, shihni:**

Lista e 11 laboratorëve të novacionit të konsoliduar të FOOD 2030 (Dorëzimi 2.2)
Ky dokument përshkruan metodologjinë që do të përdoret në zhvillimin e zgjidhjeve të qëndrueshme për sistemin ushqimor. Ai përcakton hapat që duhet të ndiqen për zhvillimin e zgjidhjeve të qëndrueshme është krijimi i laboratorëve të inovacionit.

Metodologjia është paraqitur së bashku me 11 qytetet e Food Trails që janë përdorur si shembuj.

- **Për më shumë informacion rreth Teorisë së Ndryshimit, shihni:**

Raporti i teorisë së ndryshimit zbatohet në secilin prej qyteteve të Food Trails (Dorëzimi 4.1)

Ky raport përshkruan mjetin Teoria e Ndryshimit për 11 qytetet pjesëmarrëse në projektin Food Trails. Qëllimi është të përcaktohen pritshmëritë mbi ndikimet e veprimeve pilot dhe ky mjet plotëson metodologjinë e zhvilluar në projektin Food Trails që të krijohet një udhërrëfyes ndërhyrjeje për të marrë inovacione.

- **Për më shumë informacion rreth mbledhjes së të dhënave, shihni:**

Kuadri i matjes së ndikimit për investitorët për vlerësimin e kontributit të tyre në politikat ushqimore (Dorëzimi 4.6)
Duke pasur parasysh nevojën për inovacion në sistemin ushqimor për të ofruar si kthime financiare, ashtu edhe rezultate sociale dhe mjedisore, thelbësore është që të tërhiqen investitorët e ndikimit për të kapërcyer hendekun financiar. Ky raport paraqet një kornizë të matjes së ndikimit për vlerësimin e kontributit të investitorëve në politikën ushqimore dhe zhvillimin e laboratorëve të inovacionit.

Korniza e Monitorimit të Paktit të Politikës Ushqimore Urbane të Milanos
Bazuar në përvojën e tre qyteteve pilot, ky manual përcakton një rrugë që qytetet e tjera të ndjekin një kornizë monitorimi në pesë hapa praktikë.

- **Për më shumë informacion rreth Udhërrëfyesit për shkallëzimin e investimeve të ndikimit, shihni:**

Udhërrëfyesi për shkallëzimin e investimeve të ndikimit në sistemet ushqimore urbane
Ky udhërrëfyes është rezultat i gjetjeve kryesore nga laboratori i investitorëve dhe bazohet gjithashtu te diskutimet me grupe interesi në të gjithë botën të përfshira gjatë aktiviteteve të tjera, duke përfshirë në Forumin Ekonomik Botëror 2022 dhe një aktivitet të Eurocities 2023 në Bruksel.

- **Për më shumë informacion rreth lentes QuickScan për replikim, shihni:**

Shkallëzueshmëria e inovacioneve të sistemeve ushqimore urbane (Dorëzimi 6.2)
Në këtë raport, QuickScan Lens for Replication (QSLR) paraqiten dhe përdoren për të diskutuar drejtuesit dhe pengesat për shkallëzimin e inovacioneve ushqimore (të politikave) drejt një sistemi ushqimor të qëndrueshëm.

Ai diskuton përvojat e 11 qyteteve të Food Trails dhe siguron shtyllën mbështetëse për rekomandimet në këtë manual.

- **Për më shumë informacion në lidhje me Rrjetin e Hartëzimit të Niveleve të shumtashihni:**

CLEVERFOOD - MUFPP – Analiza krahasuese e politikave ekzistuese të ushqimit urban – qeverisja në shumë nivele me shembuj të Milanos dhe Bordeaux Metropole (Dorëzimi 2.1)
Dokumenti i zhvilluar nga Bashkia e Milanos në kuadër të projektit Horizon Europe CLEVERFOOD paraqet një shqyrtim të hollësishëm të qeverisjes së politikave ushqimore në 59 qytete evropiane në 19 vende. Ai zbulon se shumica e konsiderueshme e qyteteve kanë angazhime politike formale ndaj politikës ushqimore, shumë prej tyre miratojnë Politikat Urbane të Ushqimit dhe ndajnë buxhete të konsiderueshme. Veçanërisht, rreth 76% e qyteteve të anketuara kanë marrë angazhime konkrete, duke emëruar një politikan vendor si përgjegjës për politikat ushqimore.

- **Për më shumë informacion në lidhje me Mësimet nga bashkudhëtarët, shihni:**

Raportet e shkurtra të seminarit për shkëmbimin e njohurive (Dorëzimi 6.3)
Në Food Trails, mekanizmat e të mësuarit luajtën një rol qendror. Në këtë drejtim, u zhvilluan disa seminare për shkëmbimin e njohurive për ofrimin e platformave të qyteteve pjesëmarrëse për të shkëmbyer njohuri, praktikat më të mira dhe sfida. Ky raport ofron një pasqyrë të seminareve dhe përshkruan metodologjinë dhe rezultatet e shkëmbimit të njohurive.

Raport i shkurtër i vizitave të replikimit (Dorëzimi 6.5)
Për të mësuar nga përvojat e qyteteve të tjera pjesëmarrëse në programin e Food Trails, u zhvilluan aktivitete replikimi me qëllim nxitjen e përsëritjes së nismave dhe veprimeve të ndërmarra nga qytete të tjera. Këto aktivitete rezultuan në krijimin e 11 raporteve, ku secili detajonte përfitimet dhe përvojat e ndërsjella të qyteteve të përftuara gjatë vizitave.

Raporti i mësimit në kaskadë (Dorëzimi 6.6)
Ky raport përshkruan procesin e të mësuarit kaskadë që kontribuon në shpërndarjen e mësimeve në qytete përtej konsorciumit fillestar të Food Trails. Mësimi kaskadë u organizua përmes tre aktiviteteve kryesore. Së pari, një seri uebinaresh që mbulojnë 8 tema të ndryshme dhe që përfshijnë ekspertë të Food Trails dhe qytete që ndajnë përvoja. Së dyti, 11 vizita mësimore të bashkudhëtarëve, të cilat panë pjesëmarrjen e 26 qyteteve kaskadë. Së fundi, një seminar replikimi që synon të bëjë bashkë qytetet kaskadë dhe të udhëheqë zhvillimin e planeve strategjike të veprimit.

- **Uebinare:**

UEBINARI Nr 1. Pse të zhvillojmë politika ushqimore urbane?

UEBINARI Nr 2. Vendosja e ushqimit në agjendën lokale: si të angazhohen qytetarët dhe të nxisin ndryshimin e sjelljes?

UEBINARI Nr 3. Cilat mjete mbështesin qytetet për zhvillimin dhe zbatimin e një politike ushqimore urbane?

UEBINARI Nr 4. Si të punohet për parandalimin dhe zvogëlimin e mbetjeve ushqimore?

UEBINARI Nr 5. Si ta përdorim prokurimin ushqimor për të nxitur qytete më të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse?

UEBINARI Nr 6. Si mund të nxisë një qytet prodhimin lokal dhe cilësor të ushqimit?

UEBINARI Nr 7. Si të financohen ambiciet ushqimore të qyteteve?

UEBINARI Nr 8. Si të sigurohet qasja për të gjithë tek ushqimi i shëndetshëm dhe cilësor?

Podkastet: Ushqimi dhe qytetet: nga politikat në pjatë
Seria e podkasteve "Ushqimi dhe qytetet: nga politikat në pjatë" përbëhet nga nëntë episode që eksplorojnë tranzicionin e qëndrueshëm të sistemit ushqimor të BE-së, duke theksuar agjendën e BE-së për Food 2030 dhe rolin e qyteteve për revolucionin urban të ushqimit. Ai thekson kornizat novatore të kërkimit, laboratorët e novacionit dhe qasjen e bashkë-krijimit për të nxitur angazhimin e grupeve të interesit dhe për të zhvilluar politika efektive të ushqimit urban. Seritë mbulojnë gjithashtu rëndësinë e monitorimit të ndikimit, mësimit të kolegëve dhe investimit të ndikimit për të përshpejtuar transformimin e sistemeve ushqimore urbane, duke ofruar rekomandime politikash dhe strategji për rritjen e inovacioneve.

11 video të qyteteve Food Trails
Seria prej 11 videosh, e filmuar në 11 qytetet e Food Trails, tregon projektet pilot ku u testuan zgjidhje të ndryshme me grupet vendore të përfshira të interesit. Këto video nxjerrin në pah 31 pilotë, duke demonstruar qasje inovative ndaj sistemeve të qëndrueshme ushqimore urbane. Përmes këtyre pilotëve, qytetet angazhuan anëtarë të komunitetit, politikëbërës dhe studiues për të krijuar së bashku veprime efektive dhe të përshtatura. Çdo video prek sfidat dhe sukseset unike të pilotëve, duke ofruar njohuri dhe frymëzim për qytetet e tjera që kërkojnë të transformojnë sistemet e tyre ushqimore.

FOOD TRAILS

MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

Koordinatori i Projektit:

Comune di Milano

CITY OF COPENHAGEN

Birmingham City Council

CITY OF WARSAW

CITY OF THESSALONIKI

CIDADE DO FUNCHAL

BERGAMO CITTÀ DEI MILLE COMUNE DI BERGAMO

BASHKIA TIRANË

Gemeente Groningen

EURO CITIES

BORDEAUX MÉTROPOLE

GRENOBLE-ALPES MÉTROPOLE

Slow Food

EAT

CARDIFF UNIVERSITY PRIFYSGOL CAERDYDD

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Roskilde University

Fondazione Politecnico di Milano

CARIPLO FACTORY

Projekti Food Trails ka marrë fonde nga programi i kërkimit dhe novacionit Horizon 2020 i Bashkimit Evropian, sipas marrëveshjes së grantit nr. 101000812.